

J/10648

A legfőbb ügyész

országgyűlési beszámolója

az ügyészség 2012. évi tevékenységéről

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés: Magyarország Alaptörvényének, az új ügyészségi és az új szolgálati törvénynek a hatása az ügyészi szervezetre és az ügyészség működésére	4
2. A büntetőjogi ügyészi tevékenység	9
2.1. Az új ügyészségi törvény hatása a büntetőjogi ügyészi tevékenységre és a katonai ügyészi munkára	9
2.2. A nyomozás felügyelet, a vádelőkészítés és az ügyészségi nyomozás	11
2.3. A vádhatósági tevékenység	29
2.4. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete	33
2.5. Gyermek- és ifjúságvédelmi ügyészi tevékenység a büntetőügyekben	37
3. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység	39
3.1. Az új ügyészségi törvény hatása a közérdekvédelmi ügyészi tevékenységre	39
3.2. Az ügyészség 2012. évi közérdekvédelmi ügyészi tevékenységének főbb mutatói	43
3.3. A törvényességi ellenőrzés	43
3.4. A magánjogi ügyészi tevékenység	49
3.5. Gyermek- és ifjúságvédelmi ügyészi tevékenység a közérdekvédelmi ügyekben	54
4. Az Országgyűlés és az ügyészség kapcsolata	55
4.1. Kérdések	55
4.2. A mentelmi jog felfüggesztésének indítványozása	56
5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége	57
5.1. Nemzetközi kapcsolatok	57
5.2. Jogsegély-ügyek	61
5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége	63
6. Az ügyészség személyügyi helyzete és az új szolgálati törvény hatásai	66
6.1. Az ügyészség személyügyi helyzete és az új szolgálati törvény hatásai	66
6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése	71
7. Az ügyészségi informatika	73

8. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei	76
9. Az ügyészek tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet	79
9.1. Az ügyészek tudományos tevékenysége	79
9.2. Az Országos Kriminológiai Intézet	80

1. melléklet: Az ügyészségi szervezetrendszer

2. melléklet: A Legfőbb Ügyészség szervezete

Függelék: Statisztikai táblák és ábrák

Tisztelt Országgyűlés!

Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 29. cikkének (5) bekezdésében, valamint az egyes hárszabályi rendelkezésekről szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat (a továbbiakban: Hárszabály) 89. §-ában foglaltak szerint az ügyészség 2012. évi működéséről a következő beszámolót nyújtom be:

1. Bevezetés: Magyarország Alaptörvényének, az új ügyészségi és az új szolgálati törvénynek a hatása az ügyészi szervezetre és az ügyészség működésére

1.1. Az ügyészség jogállása és működése szempontjából alapvető fontosságú Magyarország 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvénye, melynek az ügyészi szervezettel kapcsolatos 29. cikke kimondja, hogy a legfőbb ügyész és az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként az állam büntetőigényét érvényesíti. Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

Az Alaptörvény alapján az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.), továbbá a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (Üjt.)¹ megalkották az ügyészségre és az ügyészségi szolgálati viszonyra vonatkozó új szabályokat.

Az Ütv. rögzíti, hogy a legfőbb ügyész és az ügyészség a feladatának ellátása során csak az Alaptörvényre, a törvényekre és más jogszabályokra kell, hogy tekintettel legyen. Más szerv vagy közjogi tisztségviselő irányítása vagy felügyelete alá nem tartozik. Az ügyészeknek utasítást csak a felettes ügyész, illetve a legfőbb ügyész adhat, a legfőbb ügyész pedig nem utasítható.

E törvény alapján valósult meg a katonai ügyészségnek az ügyészi szervezetbe történő integrációja és ezáltal az ügyészség teljes szervezeti egységessége, a katonai ügyészségek ugyanis 2011. december 31-ével megszűntek. A katonai ügyészek – jogállásukat megtartva – betagozódtak az ügyészi szervezetbe, melynek következményeként a katonai büntetőeljárásra tartozó ügyek mellett más ügyek felderítésében, nyomozásának felügyeletében, vádképviselésében is részt vesznek.

A katonai ügyészség beolvasásával kapcsolatos rendelkezéseket az Ütv. végrehajtásáról rendelkező 20/2011. (XII. 20.) LÜ utasítás, a Katonai

¹ Az Országgyűlés 2011. november 29-én 258 igen szavazattal, 99 nem ellenében fogadta el az ügyészségről szóló, majd ugyanennyi igennel, 82 nem szavazat és 12 tartózkodás mellett a jogállási törvényjavaslatot.

Ügyészség átadásával kapcsolatos egyes feladatokról szóló 102/2011. (IX. 23.) HM utasítás, továbbá az alapító és megszüntető okiratok, a honvédelmi miniszter és a legfőbb ügyész együttműködési megállapodása, a szakági alaputasítások, valamint a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség és a Központi Nyomozó Főügyészség ügyrendje határozta meg. A Legfőbb Ügyészségen elsősorban a Kiemelt és Katonai Ügyek Főosztálya feladatkörének és szervezeti egységeinek meghatározásánál jelenik meg a katonai ügyészi tevékenység, de feladatok kerültek a Büntetőbírószági Ügyek Főosztályához, a Közérdekvédelmi Főosztályhoz, valamint a Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztályhoz is.

1.2. Az Ütv. a büntetőigény érvényesítését illetően a már korábban is ténylegesen ellátott feladatok szerint határozza meg a büntetőjogi feladatokat, kiemelve, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénnyel (Be.) összhangban az ügyész a közvádló. Nem részletezi a nyomozásfelügyelet és a vádelőkészítés, valamint a bíróságok előtti ügyészi tevékenység szabályait, mert ezeket a Be. tételesen tartalmazza. Így tehát az Üjt. az ügyészség büntetőjogi tárgyú tevékenységét érdemben érintő változásokat nem hozott, ugyanakkor megszűnt az eljárási törvények szabályainak részletes megismétlése.

Az Alaptörvény több cikkében deklarálja azokat a büntető anyagi és eljárásjogi alapelveket, amelyek a jogalkalmazók, így az ügyészek számára is egyértelműen kijelölik az alkotmányos büntetőjog kereteit. Az Alaptörvény a büntetőjogi felelősség határait a korábbi szabályozáshoz képest tágabban húzza meg annak kimondásával, hogy valamely személy a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekménynek minősülő magatartása miatt büntetőeljárás alá vonható és elítélhető abban az esetben is, ha cselekménye miatt az elkövetéskor hatályban lévő magyar, illetve – nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint sem minősült bűncselekménynek. Ez a rendelkezés elsősorban az emberiesség elleni és a háborús bűncselekmények elleni fellépés eddig is rendkívül széles jogi eszközrendszerének további bővítését eredményezi.

Az Ütv. a nyomozás felügyeleti tevékenység körében kiemeli, hogy az ügyész ezzel kapcsolatos feladatait az emberi jogok tiszteletben tartásával végzi, ezen túl rendelkezik arról, hogy köteles a büntetőeljárásban résztvevő személyek jogainak érvényesüléséről gondoskodni. Az említett új rendelkezések az eddigieknél is fokozottabb figyelmet követelnek meg az ügyészek részéről annak érdekében, hogy az állam büntetőjogi igényének következetes és eredményes érvényesítése során garantálják a büntetőeljárásban résztvevő személyek Alaptörvényben és nemzetközi szerződésekben is meghatározott jogainak maradéktalan érvényesülését.

Az Ütv. alapján változott a büntetés-végrehajtási (bv.) felügyeleti ügyészi tevékenység eszközrendszere. Új intézkedés a felhívás, ezzel szemben a szakterületi ügyészek által korábban leggyakrabban alkalmazott jelzés benyújtására 2012. január 1-jétől már nincs lehetőség. A végrehajtó szervek

működésébe a legnagyobb mértékű beavatkozást lehetővé tevő rendelkezés (tartalmilag utasítás) alkalmazhatóságának köre kibővült. Az ügyészi eszközrendszer változása egyértelműen növelte a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletének hatékonyságát.

Új garanciális eleme a szakterületre vonatkozó szabályozásnak az is, hogy a főügyészségek döntései ellen – bizonyos körben – jogorvoslással lehet élni a Legfőbb Ügyészséghez.

1.3. Az Alaptörvény 29. cikkének (1) bekezdése az ügyészség feladatává teszi a bűncselekménynek nem minősülő jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szembeni fellépést is.

Az Ütv. a büntetőjogon kívüli jogterületen koncepcionális változást hozott a korábbi törvényi szabályozáshoz képest. Az ügyészség büntetőjogon kívüli tevékenységének rendeltetése a jogszabályok érvényre juttatása, amelynek megvalósítása az Alaptörvényben rögzített jogállamiságból fakadó közérdek. A jogintézmény célja nem a jogszabállyal ellentétes cselekmény vagy mulasztás által okozott egyéni jogsérelem orvoslása, hanem egy ettől elkülönült objektív mérce alapján – törvényben meghatározott esetekben és módon – a jogállami normák, a jog uralmának helyreállítása. Ennek lényeges eleme, hogy a törvényességi felügyelet helyébe a konkrét intézkedésre adott felhatalmazás, illetve ennek megalapozására a törvényességi ellenőrzés lépett. A korábbi törvényességi felügyeleti eljárás, az ügyészi vizsgálat az esetleges törvénytörések feltárása érdekében törvénytörésre utaló adat hiányában is hivatalból megindítható volt. Az Ütv. 26. §-ának (2) bekezdése értelmében erre csak konkrét ügyben, egyedileg, és csak akkor van mód, ha az ügyész tudomására jutott adat vagy más körülmény megalapozottan súlyos törvénytörésre, mulasztásra vagy törvénytörő állapotra utal.

Az ügyészség fellépési kötelezettsége – törvény eltérő rendelkezése hiányában – akkor áll fenn, ha a törvénytörés megszüntetésére hivatott szerv az Alaptörvényben, valamint a törvényben, vagy más jogszabályban meghatározott kötelezettségét nem teljesíti, vagy, ha a törvénytörésből eredő jogsérelem elhárítása érdekében azonnali ügyészi intézkedés szükséges.

Az Ütv. – a büntetőjogi tevékenységre vonatkozó alaptörvényi rendelkezéshez hasonlóan – tartalmazza, hogy az ügyészség közérdekvédelmi feladatait az igazságszolgáltatás közreműködőjeként látja el, a törvénytörés kiküszöbölésére biztosított hatásköreit elsősorban bírósági peres és nemperes eljárások megindításával, jogorvoslat előterjesztésével gyakorolja. Az ügyészség szerepe – amennyiben a törvénytörés ügyészi felhívás hatására orvoslást nem nyer – a megfelelő eszközök birtokában a bíróság általi döntéshozatal elérése. Azokban az ügyekben, amelyekben az ügyész a törvénytörés megszüntetése érdekében fellép, és az ellenérdekű fél a fellépésre okot adó körülményt saját maga is orvosolni tudja, az ügyész a fellépését megelőzően önkéntes teljesítésre történő felhívással élhet, közigazgatási ügyben köteles felhívással élni. A felhívásban az ügyész határidő tűzésével indítványozza a törvénytörés megszüntetését. Ha a

felhívás címzettje a megadott határidőn belül a felhívásban foglaltaknak nem tesz eleget, nem válaszol, vagy a felhívásban foglaltakkal nem ért egyet, az ügyész 30 napon belül bírósághoz fordul.

Az ügyész elbírálja a hatósági határozat, intézkedés, jogszabálysértő mulasztás miatt hozzá intézett kérelmeket, közérdekű bejelentéseket, jogsértésre utaló jelzéseket. Az Ütv. törvényi szintre emelte az ügyészi álláspont felülvizsgálata iránti kérelem benyújtásának lehetőségét, ugyanakkor megszüntette az ügyészség általános panaszforum szerepét azáltal, hogy az ügyészi álláspont ellen egyfokú felülvizsgálatot biztosít és megállapítja azokat az okokat is, amelyek a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítását eredményezhetik.

Az Ütv. rendelkezései értelmében a legfőbb ügyész jogszabály tervezetére – kivéve az önkormányzati rendelet tervezetét – véleményt nyilváníthat, az ügyészség jogállását, feladatkörét érintő jogszabályok tervezetére véleményt nyilvánít, törvény kezdeményezésére, illetve rendelet és közjogi szervezetszabályozó eszköz kibocsátására jogosult szervnél jogszabály, illetve közjogi szervezetszabályozó eszköz alkotását, módosítását vagy hatályon kívül helyezését javasolhatja. E jog gyakorlására kihatnak a jogalkotásról szóló törvény jogszabálytervezetek véleményezésére vonatkozó rendelkezései, amelyek szerint a jogszabály előkészítője csak arról köteles gondoskodni, hogy az ügyészség a jogállását vagy a feladatkörét érintő jogszabályok tervezeteinek véleményezésére vonatkozó jogát gyakorolhassa.

A közérdekvédelmi tevékenység kiemelt területei az egyes hatósági eljárásokhoz és intézkedésekhez kapcsolódó ügyek, a környezetvédelemmel, a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos hatáskörök, a szabálysértési ügyek, az egyes jogi személyekkel és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel kapcsolatos feladatok és a polgári bíróság előtti ügyészi tevékenység. Külön törvények rendelkeznek az ügyésznek a személyes adatok védelmével, valamint hatósági kényszerintézkedések jogszerűségének biztosításával kapcsolatos feladatairól.

Az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén büntető, fegyelmi, szabálysértési vagy más hatósági eljárást is kezdeményez. A kezdeményezés címzettje érdemi döntésének egy példányát köteles az ügyésznek haladéktalanul megküldeni.

Az Ütv.-nek az ügyész közérdekvédelmi tevékenységére vonatkozó szabályozása, valamint az ennek alapján folytatott ügyészi gyakorlat összhangban áll az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az ügyészség büntetőjogon kívül betöltött szerepéről 2012. szeptember 19-én elfogadott, a tagállamok számára szóló 11. számú ajánlásával.

1.4. Az Ütv. meghatározza az ügyészi szervezet szintjeit, kimondja, hogy az ügyészségi nyomozás, továbbá indokolt esetben más ügyészségi feladatok ellátására önálló járási szintű ügyészség vagy önálló főügyészség létesíthető;

a teljes szervezet megállapítását azonban a legfőbb ügyészre bízta, mivel a bírósági szervezetnek, az ügyészségi nyomozásoknak megfelelő ügyészi szervezet így alakítható a leghatékonyabban. E feladatot az ügyészség szervezetéről és működéséről szóló – 2012. július 1-jén hatályba lépett – 12/2012. (VI. 8.) LÜ utasítás (SZMSZ) végezte el, felsorolva a fellebbviteli főügyészségeket, főügyészségeket, a járási és járási szintű ügyészségeket.²

Az SZMSZ a Legfőbb Ügyészség szervezetét tételesen meghatározza³, a fellebbviteli főügyészségi és a főügyészségi szervezet meghatározását pedig legfőbb ügyészi jóváhagyáshoz köti.

1.5. A Legfőbb Ügyészség irányítása alá az elmúlt évben változatlanul öt fellebbviteli főügyészség, 21 (a fővárosi, 19 megyei és a központi nyomozó) főügyészség tartozott, míg a fővárosban és a megyékben összesen 137 helyi ügyészség működött.

Az ügyészi szervezethez tartozik – de nem ügyészi szerv – az ügyészség tudományos és kutató intézménye is: az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI).

Az ügyészségi fogalmazók képzését és a jogi szakvizsgára való felkészítését 2012-ben a Magyar Ügyészképző Központ látta el, irányította az ügyészi hivatásra felkészítő képzést, szervezte a vizsgákat, szakmai-módszertani továbbképzést tartott az oktatásban közreműködő ügyészek számára, oktatást segítő tankönyveket, jegyzeteket adott ki és tudományos publikációkat jelentetett meg.

1.6. Az Üjt., az új jogállási törvény fenntartotta azt a hagyományos magyar megoldást, miszerint a bírákra és az ügyészekre vonatkozó szabályozás alapvetően azonos: így a bírósági és ügyészségi dolgozók munkajogi helyzete lényegében (a javadalmazásra, a munkavégzésre, az előmenetelre, a szabadságra, a jubileumi jutalomra és más munkajogi kérdésekre vonatkozóan) ugyanolyan.

E törvény részletesen tartalmazza az ügyészségi testületekre, az ügyészségi szolgálati viszony létesítésére és a vezetői megbízásra, illetve megszűnésükre, az összeférhetetlenségre, a minősítésre, a munkavégzésre és a javadalmazásra, a pihenőidőre, a fegyelmi és a kártérítési felelősségre, a jogviták elintézésének rendjére vonatkozó szabályokat.

Az új törvényi szabályozás megőrizte az elmúlt évtizedekben kialakult megoldást, mely szerint az ügyész köteles a legfőbb ügyész, illetőleg a felettes ügyész utasításának eleget tenni, de azt az ügyész kívánságára írásba kell foglalni. Az ügyész köteles az utasítás végrehajtását megtagadni, ha annak teljesítésével bűncselekményt, illetőleg szabálysértést valósítana meg, illetve

² Az ügyészségi szervezetrendszer ábráját az 1. melléklet tartalmazza. Az ott megjelölt „járási és járási szintű ügyészségek” elnevezés 2013. január 1-jétől hatályos; 2012-ben ezeken még helyi ügyészséget kellett érteni.

³ A Legfőbb Ügyészség szervezeti ábráját a 2. melléklet tartalmazza.

megtagadhatja az utasítás végrehajtását, ha annak teljesítése az életét, az egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. Ha az ügyész az utasítást jogszabállyal vagy jogi meggyőződéssel nem tartja összeegyeztethetőnek, az ügy elintézése alól mentesítését kérheti írásban, jogi álláspontját kifejtve. Az ilyen kérelem teljesítése nem tagadható meg; az ügy elintézését ez esetben más ügyészre kell bízni, vagy azt a felettes ügyész saját hatáskörébe vonhatja. E szabályok – bár az ügyészség központi irányítása nem változott – mind az ügyészi önállóság növelését, mind az ügyek intézésének színvonalát biztosítják.

2. A büntetőjogi ügyészi tevékenység

2.1. Az új ügyészségi törvény hatása a büntetőjogi ügyészi tevékenységre és a katonai ügyészi munkára

Az Alaptörvény 29. cikke kimondja, hogy a legfőbb ügyész és az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként az állam büntetőigényét érvényesíti. Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

Az Alaptörvény alapján megalkotott Ütv. III. Fejezete röviden, az eljárás szakaszainak megfelelően szabályozza az ügyész nyomozási (e körben – az elvégzése tekintetében részben változó⁴ – titkos információgyűjtési), valamint nyomozás felügyeleti és vádemelési tevékenységét.

Eszerint az ügyészség a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott feltételek szerint nyomozást végeztet, irányítja, felügyeli, illetve elvégzi a vádat előkészítő nyomozási eljárást, dönt a vádemelésről vagy az eljárás más, a Be.-ben meghatározott módon történő befejezéséről, képviseli a közvádat a bírósági eljárásban, felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett.

Az Ütv. biztosítja, hogy a Be.-ben meghatározott további jogorvoslat hiányában az ügyész az elévülési időn belül a határozat vagy intézkedés törvényességét, megalapozottságát hivatalból felülvizsgálja. A hivatalból történő felülvizsgálatra akkor is lehetősége van, ha a felmerült új tény vagy körülmény vádemelést eredményezhet.

Az ügyész a régi Ütv.⁵ 7. §-ában biztosított jogkörében is köteles volt hivatalból eljárva felülvizsgálni a törvényt sértő és megalapozatlan határozatot vagy intézkedést. Az új Ütv. kifejezett rendelkezése azonban további garanciát nyújt arra, hogy a főszabályként egyfokú jogorvoslati jog

⁴ A bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtést az ügyész – a feljelentés elutasítása, a nyomozás megszüntetésének kilátásba helyezése, valamint az adatkérés kivételével – nem maga végzi, hanem a más törvényekben e tevékenység végzésére feljogosított szervezetekkel végezteti el.

⁵ 1972. évi V. törvény

kimerülésekor törvénysértésből, vagy téves döntésből eredő jogsérelem ne érhesse az eljárás résztvevőit.

Az ügyészségi nyomozás körében ma már törvényes lehetőség van arra, hogy az ügyészség a nyomozó hatóság munkáját is igénybe vegye. Emellett az ügyészi nyomozást nem teljes ügyészi jogkört gyakorló alügyészek és ügyészségi fogalmazók, meghatározott esetekben ügyészségi megbízottak is segítik.

Az Ütv. hangsúlyos eleme volt a katonai ügyészi szervezet teljes mértékű integrációja. Ennek eredményeként a vádhatósági tevékenység, illetve a vádképviselési munka is szükségszerű és összehangolt szervező munkát és strukturális átalakítást igényelt.

Minthogy a bíróságok katonai tanácsainak átszervezésére nem került sor, megoldásra várt az ügyek mind hatékonyabb elbírálása érdekében a vádképviselési tevékenység zökkenőmentes feltételeinek megteremtése. E célból valamennyi érintett szervezeti egységhez katonai ügyészek kerültek áthelyezésre, illetve a Be. 474. § (1) bekezdése alapján a katonai büntetőeljárásban az ügyészi feladatok ellátására további ügyészek kijelölésére is sor került.

Ezen intézkedéseket részint az adott szervezeti egységben foglalkoztatott katonai ügyészek csekélyebb létszáma miatt az esetleges akadályoztatás kiküszöbölése, másrészt a kiadmányozási jogkört gyakorló vezető ez irányú tevékenységének ellátása indokolta.

Az integráció révén a munkateher elosztása is egységesebbé vált, így a katonai ügyészek nagyszámú, nem a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó büntetőügy feldolgozásában, a kialakított ügyészi álláspontok bíróság előtti képviselésében is szerepet kaptak.

A bv. felügyeleti szakterület hatáskörét az Ütv. két rendelkezése együttesen határozza meg. Az Ütv. 2. §-a (1) bekezdésének e) pontja szerint az ügyészség „törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot elvonó és azt korlátozó eljárási kényszerintézkedések, az utógondozás, valamint a bűnügyi, a szabálysértési és a körözési nyilvántartás végrehajtásáról szóló jogszabályi rendelkezések megtartása felett, továbbá közreműködik a büntetés-végrehajtási bíró eljárásában.” Az Ütv. 22. §-ának (1) bekezdése szerint az „ügyész ... felügyeleti tevékenysége során bármely időpontban és helyen ellenőrizheti a törvényekben meghatározott joghátrányok és jogkorlátozások végrehajtásának, a fogvatartottakkal való bánásmódnak a törvényességét, a végrehajtás alatt állók jogvédelmére vonatkozó rendelkezések érvényesülését. E rendelkezés megfelelő alkalmazásával jár el az utógondozás és a bűnügyi nyilvántartás vonatkozásában is.” A jelenleg hatályos szabályozás a korábbi – taxatív felsorolást tartalmazó – normaszöveghez képest azzal az előnnyel jár, hogy abban az esetben, ha egy újabb ügyészi törvényességi felügyeletet igénylő, törvényben meghatározott

joghátrány vagy jogkorlátozás jelenik meg jogrendszerünkben, ez a körülmény nem igényli feltétlenül az Ütv. módosítását.

Az Ütv. alapján 2012-ben lényegesen erőteljesebbé vált a bv. felügyeleti tevékenység eszközszerkezete, lehetővé téve a jogaikban korlátozott személyek jogvédelme, illetőleg a szankciók végrehajtásának kikényszerítése érdekében a korábbinál hatékonyabb ügyészi fellépést. Míg a jelzés megszűnt, új intézkedésként – törvénysértő gyakorlat vagy mulasztásban megnyilvánuló törvénysértés megszüntetése érdekében – az ügyész felhívással fordul az illetékes vezetőhöz, aki ez alapján intézkedni köteles. 2012. január 1-jétől a legerőteljesebb ügyészi intézkedéssel, a rendelkezéssel már nemcsak a törvényben meghatározott személyes szabadságot korlátozó büntetésekkel, intézkedésekkel és kényszerintézkedésekkel kapcsolatban, hanem valamennyi felügyelt terület vonatkozásában lehet élni.

Új elem a hatályos szabályozásban az is, hogy, ha az ügyész a bv. szerveknél általános érvényű rendelkezés (intézkedés, utasítás stb.) kiadását, módosítását vagy hatályon kívül helyezését kezdeményezi, akkor az illetékes szerv vezetője a kezdeményezés alapján köteles intézkedni, míg a korábbi Ütv. alapján ilyen intézkedési kötelezettsége nem állt fenn.

2.2. A nyomozás felügyelet, a vádelőkészítés és az ügyészségi nyomozás

2.2.1. A bűnözésre vonatkozó főbb adatok és általános megállapítások:

A 2012. évben iktatott és elintézésre váró ügyek száma 980.426 volt (2011: 987.846).

Az össz-bűnözés terjedelme nőtt, a beszámolás tárgyát képező évben 472.236 bűncselekményt regisztráltak.

A korábbi évek adataihoz képest (2009: 394.034; 2010: 447.186; 2011: 451.371) a bűncselekmények számának csökkenő tendenciája megállt, s újfent növekedés tapasztalható.

A regisztrált bűnelkövetők száma azonban csökkent: 2012-ben 100.239 bűnelkövetőt regisztráltak (2010: 122.529; 2011: 112.895).

A személy elleni bűncselekmények száma 2010 óta csökken, tavaly 26.875 ilyen bűncselekményt követtek el (2010: 27.897; 2011: 27.204). A legsúlyosabb személy elleni bűncselekmény, az emberölés – ezen belül is a befejezett emberölés – száma 2012-ben jelentősen csökkent: 113 befejezett emberölés történt (2010: 133; 2011: 142). Emberölés kísérlete 108 esetben fordult elő, ez is kevesebb, mint a megelőző években (2010: 142; 2011: 133).

A regisztrált bűncselekmények legjelentősebb, így az össz-bűnözés terjedelmét döntően meghatározó bűncselekmény-csoportja a *vagyon elleni bűncselekmények* köre. A 2012. évben 259.617 vagyon elleni

bűncselekményt regisztráltak (2010: 273.613; 2011: 256.175). A vagyon elleni bűncselekményeknek az összбүнözésen belül mért aránya 55%.

A leggyakoribb vagyon elleni bűncselekmény változatlanul a lopás, a csalás, illetőleg a szerzői, vagy szerzői jogokhoz kapcsolódó jogok megsértése. A lopások száma a megelőző évihez képest nőtt: 186.221 lopást követtek el (2010: 187.097; 2011: 183.677), jelentős csökkenő tendenciát mutat azonban a szerzői, vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének száma, amely a tárgyévben 9.960 volt (2010: 24.298, 2011: 15.557). A megelőző évhez képest ismét emelkedett a regisztrált csalások száma, amely a 2012. évben 36.911 volt (2010: 32.137; 2011: 27.906).

A tárgyévben – az előző évinél kevesebb – 13.084 *közlekedési bűncselekmény* történt (2010: 16.447; 2011: 14.001). Közöttük jelentős arányt képvisel az ittas járművezetés, ezek száma 2012-ben 6.915 volt. A megelőző évekhez képest (2010: 9.710; 2011: 7.623) folytatódott a kedvező irányú változás. A súlyos sérülést eredményező közúti balesetek száma 2012-ben 2.477 volt, ez alig kevesebb az előző évinél (2.544). A halálos közúti balesetek száma 268 volt, folytatódott az évek óta tartó csökkenő tendencia (2010: 346; 2011: 286).

Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények száma 7.294 volt, az előző évihez képest emelkedett (2010: 6.507; 2011: 6.707). E bűncselekmény-csoporton belül az embercsempészés, valamint a hivatalos személy, közfeladatot ellátó személy és a hivatalos személy támogatója elleni erőszak száma az előző évhez képest alig változott. Kis mértékben emelkedett az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények száma, 2012-ben 3.262 ilyen bűncselekmény történt. A közélet tisztasága elleni bűncselekmények száma az elmúlt évhez képest emelkedett: 2012-ben 828 korrupciós bűncselekményt regisztráltak (2010: 481; 2011: 738). E bűncselekmény-csoportban jelentős a látencia, ezért a cselekményeknek csak töredéke jelenik meg a statisztikában, a korrupciós бүнözés valós terjedelmét a számok nem tükrözik.

A közrend elleni bűncselekmények a vagyon elleni bűncselekményeket követően a második legmagasabb részarányt foglalják el az összбүнözésen belül. Ide tartozik több erőszakos, illetőleg a társadalomra fokozottan veszélyes bűncselekmény, de magában foglalja az e bűncselekmény-csoport nagyobbik hányadát kitevő okirattal kapcsolatban elkövetett cselekményeket is. Számuk 2012-ben 134.568, arányuk 28,5% volt (2010: 93.612; 2011: 107.676). A garázdaság elkövetések száma a 2012. évben némi emelkedést mutat, 12.871 ilyen bűncselekményt követtek el (2010: 13.279; 2011: 12.724). Az okirattal kapcsolatban elkövetett bűncselekmények száma – amely magába foglalja a köz- és magánokirat-hamisítást, valamint az okirattal visszaélést is – az előző évhez képest ismét emelkedett: 108.577 okirattal kapcsolatban elkövetett bűncselekményt regisztráltak 2012-ben (2010: 60.548; 2011: 80.215). Csökkent viszont a kábítószerrel visszaélések száma, a 2012. évben 5.209 ilyen típusú bűncselekmény miatt kellett eljárni (2010: 5.761; 2011: 5.972).

Az ismertté vált *gazdasági bűncselekmények* száma (24.001) a 2011. évben regisztrált adatoknál (32.490) 26%-kal alacsonyabb volt, ám az összes bűncselekményhez viszonyított arányát (5,1%), mind az előfordulási számát tekintve az elmúlt húsz év második legmagasabb nagyságrendjét mutatja. (A 2011. évben volt a legmagasabb, 7,2%.) A XXI. század első évtizedében nyilvántartásba vett összes bűncselekmények évenkénti közelítően azonos 413-465 ezer közötti számán belül a gazdasági deliktumok együttes esetszáma a 2001. évtől kezdődően töretlenül emelkedő tendenciájú.

Az ügyészi szervek a közvádloi tevékenységük mellett a kriminológiai helyzet bemutatását is fontosnak tartva fokozott figyelmet fordítottak a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi V. törvény (Btk.) XVII. Fejezetében szabályozott gazdasági bűncselekmények strukturális képének feltárására és elemzésére. Az egyes kiemelkedő jelentőségű bűncselekmény-típusokra vonatkozó jogszabályi, valamint tendenciát jelző változásai közül a következők érdemelnek említést.

Egyrészt a Btk. XVII. Fejezetében foglalt gazdasági bűncselekmények tekintetében bekövetkezett büntetőjogi módosítások az elmúlt évben alapvető változásokat hoztak. Ezek közül a legjelentősebb a költségvetési csalás törvényi tényállásának 2012. január 1-jétől hatályos megalkotása volt, amely lehetővé tette a költségvetést károsító bűncselekmények következetesebb üldözését. A költségvetési csalás (Btk. 310. §) az addig hatályos Btk. szerinti következő hat bűncselekményt vonta össze egy tényállásba: jogosulatlan gazdasági előny megszerzése (Btk. 288. §), adócsalás (Btk. 310. §), munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás (Btk. 310./A. §), visszaélés jövedékkel (Btk. 311. §), csempészet (Btk. 312. §) és az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése (Btk. 314. §). Ezzel egyidejűleg lépett hatályba a visszaélés társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással (309. §), valamint a költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti ellenőrzési kötelezettség elmulasztása (Btk. 310/A. §).

Az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló 2011. évi CL. törvény 17. §-a 2012. január 1-jétől módosította a Btk. 289. §-át is. A módosítás a számvitel rendjének megsértése Btk. 289. §-a (1)-(3) bekezdéseiben meghatározott vétségi alakzatainak dekriminalizációját valósította meg.

Változott a rossz minőségű termék forgalomba hozatalának, valamint az áru hamis megjelölése büntetvény szabályozása is. A jogalkotó mindkét tényállás esetén a jelentős mennyiségű vagy értékű termékre, illetve árura történő elkövetést minősített esetként szabályozza.

A gazdasági bűncselekmények száma évek óta egyenletesen emelkedő tendenciát mutat (2010: 21.119; 2011: 32.490;), amely a 2011. évben egy ügyben elkövetett, összesen 9.976 bűncselekmény⁶ miatt jelentősen

⁶ Egy, a gazdasági titok megsértése (Btk. 300. §) miatt 2011-ben statisztikailag regisztrált ügyben fordult elő 9.976 bűncselekmény elkövetése.

megemelkedett, azonban a 2012. évben ismerté vált 24.001 gazdasági bűncselekménnyel ez a tendencia visszatért a korábbi szintre.

Az egyes gazdasági bűncselekmények tendenciát jelző változásai közül a következők érdemelnek említést.

Az adózási fegyelem javulását jelző, hazánk uniós taggá válását követő 2005. évtől kezdődő időszakra jellemző, trendértékű bünesetszám-csökkenés 2010-ben (2.009 büneset) megtorpant, majd a 2011. évben tovább folytatódott a kedvező tendencia, az adócsalás száma (1.554) ekkor 23%-kal volt kevesebb az előző évinél. Ez a 2012. évben lényegében nem változott, ebben az évben 1.523 ilyen bűncselekményt követtek el, s ez újabb 2%-os csökkenést jelent, alátámasztva a kedvező irányú változást.

A fizetőeszközök biztonságához fűződő fontos társadalmi érdek a pénzhamisítás, illetve a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűnözés figyelemmel kísérése, elemzése és a sértett jogtárgy jelentőségével arányos büntetési gyakorlat kialakítása. A pénzhamisítások száma az ezredforduló után 2007-ig nagymértékben emelkedett, 2011-ben 1.302 pénzhamisítás vált ismertté, míg a 2012-ben regisztrált 1.356 büneset-szám már csak enyhe, 4,1%-os emelkedést mutat. A pénzhamisítás felderített elkövetői között a büntetett előéletűek és a visszaesők aránya magasabb, mint az egyéb gazdasági bűncselekményeknél.

Elsősorban a pénzkímélő eszközök terjedése eredményezte, hogy a fizetési eszközök és a pénzforgalom biztonsága elleni bűncselekmények fő iránya eltolódott a pénzhamisításról a pénzhelyettesítő eszközökkel visszaélések különféle módjaira. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos jogsértő, büntető törvényi tényállásokat megvalósító cselekmények együttesen évek óta a legmagasabb, és folyamatosan emelkedő esetszámúak a gazdasági bűncselekmények körében (2010: 10.465; 2011: 13.542; 2012: 17.841). Az ügykategórián belül a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítás esetén ez a tendencia megtörni látszik: 2012-ben az előző évi bünesetek száma 49,3%-kal csökkent (2011: 485; 2012: 246), a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés 2011. évi 13.057-es esetszáma azonban 17.595-re, a korábbinak 134,8%-ára nőtt.

A pénzhamisítást és a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök hamisítását, jogosulatlan felhasználását megvalósító bűnelkövetők gyakran bünszövetségben, illetve bünszervezetben, nem ritkán külföldi elkövetők részvételével valósítják meg a bűncselekményeket.

A piacgazdaság zavartalan működésének egyik garanciális eleme a hitelezői követelések kielégítésének biztonsága, amelynek büntetőjogi védelme a gazdasági rend oltalma céljából elengedhetetlen. A csődbűncselekmények számának alakulása jelzi a gazdaság működésében keletkezett zavarok gyakoriságát, azokat az eseteket, amikor az adós gazdálkodó szervezet fizetőképtelenséggel fenyegető, vagy más fizetőképtelen helyzetében a vagyonnal rendelkezni jogosult személy a hitelezői követelések

teljesítésének alapjául szolgáló eszközöket elvonja, és ezzel a hitelező kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja. Ez a bűncselekmény tömeges elkövetés esetén torzulásokat eredményez az egymáshoz kapcsolódó gazdasági tevékenységek láncolatában.

A 2012. évben csődbűncselekmény miatt 333 ügyben indult büntetőeljárás, ez az esetszám 5,4%-os emelkedést jelent. A tartozás fedezetének elvonása a 2011. évi 59 esethez képest a 2012. évben 5,1%-kal, 62-re nőtt.

A gazdasági élet résztvevőinek fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy a piac más szereplőinek vagyoni helyzetéről, annak változásairól olyan megbízható és valós tájékoztatást kaphassanak, aminek birtokában dönthetnek a partneri kapcsolatok kiépítéséről, vagy a kockázatot megismerve óvatos, esetleg elzárkózó üzletpolitika folytatásáról.

Aki a számvitelről szóló törvény, vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályokban előírt beszámoló-készítési, könyvvezetési, könyvvizsgálati kötelezettségét megszegi, bizonylati rendet megsérti, és ezzel a vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja, vagy az adott üzleti évet érintően a számvitelről szóló törvény szerinti megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hibát idéz elő, a számvitel rendje megsértésének bűncselekményét követi el.

A számviteli előírások megszegése miatti bűncselekmények száma az utóbbi években meredeken emelkedő tendenciájú volt, ami a számviteli fegyelem rohamos romlását jelezte, s bár a 2011. évben elkövetett 3.522 ismertté vált bűncselekményhez képest a helyzet javult; 2012-ben 994 ilyen bűncselekményt követtek el, ennek oka azonban a már jelzett dekriminalizáció volt.

A versenytársakat és a fogyasztókat károsító áru hamis megjelölésének büntetéből a megelőző évvel azonos, 200 ügy került a büntetőeljárások statisztikai nyilvántartásába (2010: 354; 2011: 200). A rossz minőségű termék forgalomba hozatala miatti büntetőeljárások száma a beszámolási időszakban csaknem azonos volt az előző évvel. Úgy vélem, hogy a vásárlók és a fogyasztók sérelmére megvalósult bűncselekmények miatti büntetőeljárások ritka előfordulása ellentétes az ilyen magatartások köztapasztalat szerinti gyakoriságával, a regisztrált büntetőeljárások csekély száma a bűnüldözési munka felderítési szakaszának javítását követeli.

Az előzőnél alig sikeresebb a bűnüldözés a pénzmosás tekintetében. Az elmúlt évtizedekben a szervezett bűnözésnek a bűnözői életvitel gazdasági hátterét, pénzügyi biztonságát és leleplezésének konspirációját felszámolni hivatott büntető rendelkezések nem igazán bizonyultak hatékonynak.

A bűnözésből származó illegális jövedelemnek a pénzügyi rendszer felhasználásával legalitás látszatát keltő elfedése az alapcselekmény későbbi felderítését és bizonyítását is megghiúsíthatja. A 2008. évben a látencia

ködéből egyetlen pénzmosási bűncselekményt sem sikerült láthatóvá tenni, 2010-ben 17, 2011-ben 13, míg 2012-ben 16 esetben derítettek fel pénzmosást. A pénzmosás elleni küzdelem érdekében büntetendő cselekmény a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétsége. A 2012. évben – ugyanúgy, mint 2011-ben – e vétség gyanúja miatt egyetlen eljárás sem indult, amely arra utalhat, hogy a pénzmosás gyanúját keltő pénzügyi műveleteket az arra kötelezettek a tapasztalatok szerint jellemzően bejelentették.

A környezetkárosítás bűncselekménye miatt indult 55 eljárás száma kis mértékben csökkent a 2011. évben feltárt ügyek számához (2010: 65; 2011: 68; 2012: 55) viszonyítva. Természetkárosítás miatt a 2011-ben ismertté vált 101 bűncselekménnyel szemben 2012-ben 99 ügyet regisztráltak, ami lényeges változást nem jelent, míg a hulladékgazdálkodás megsértésének tényállása kapcsán 10%-kal emelkedett a megindult eljárások száma (2010: 347; 2011: 340; 2012: 374).

A gazdasági bűncselekményekkel érintett összeg 2012-ben 37,2 milliárd forint volt, ami a 2011. évi 33,4 milliárd forinthez képest 11,3%-os emelkedést jelent.

2.2.2. Az ügyészségi nyomozás

A büntetőeljárás nyomozási szakasza a vád előkészítését szolgálja. A Be. az ügyészt bármely ügy nyomozására feljogosítja, meghatározott bűncselekmények nyomozását pedig az ügyész kizárólagos hatáskörébe utalja. Az ügyész a nyomozó hatóságtól a kivételesen magához vont eljárások esetében is maga teljesíti a nyomozást.

A kizárólagos hatáskörbe utalt nyomozásokat az ügyészség erre kijelölt központi (Központi Nyomozó Főügyészség), illetőleg területi szervezeti egységei (a fővárosban és a megyeszékhelyeken működő nyomozó ügyészségek) végzik.⁷

Az ügyészségi nyomozó szervekhez a 2012. évben 10.590 feljelentés érkezett (2010: 9.250; 2011: 8.888). Az elrendelt nyomozások száma 4.621, a befejezetteké 6.935 volt. (Az utóbbi szám a tárgyidőszakban befejezett – a korábbi évről áthúzódó nyomozásokra, és a nyomozás elrendelése után átvett – ügyekre is vonatkozik.) A befejezett nyomozásokban 5.196 bűncselekményt és 3.066 bűnelkövetőt regisztráltak.

A *Központi Nyomozó Főügyészség* illetékessége az ország egész területére kiterjed, hatáskörét a Be. ügyészségi nyomozásra irányadó rendelkezéseinek a keretei között a legfőbb ügyész – törvényi felhatalmazás alapján kiadott – utasítása szabályozza.

⁷ 2012. január 1-jétől a katonai büntetőeljárásra tartozó ügyek nyomozása is a Központi Nyomozó Főügyészség hatáskörébe tartozik.

A hivatali bűncselekmények és a korrupció elleni eredményesebb fellépés érdekében létrehozott főügyészség elsősorban az országgyűlési képviselők, a nemzetközi jogon alapuló mentességet élvező személyek, a bírák, az ügyészek, az ügyészségi nyomozók, valamint a rendvédelmi szervek magasabb beosztású tagjai által elkövetett – nem katonai büntetőeljárásra tartozó – bűncselekmények, a felsoroltak sérelmére vagy működésükkel kapcsolatban ellenük elkövetett bűncselekmények, a nemzetközileg védett személyek, illetve a külföldi hivatalos személyek elleni erőszak, továbbá a nemzetközi közélet tisztasága ellen elkövetett bűncselekmények miatt nyomoz.

Törvényi felhatalmazás alapján a legfőbb ügyész, a büntetőjogi legfőbb ügyész helyettes, illetőleg a Legfőbb Ügyészség kiemelt és katonai ügyek főosztályának vezetője a hatáskörébe nem tartozó ügy nyomozására is kijelölheti a főügyészséget.

A Központi Nyomozó Főügyészség és a területi katonai ügyészségek 2012. január 1-jével megvalósult integrációja nyomán a főügyészség szervezetében és létszámában jelentős változáson és bővülésen ment keresztül. A szervezeti bővüléshez hozzájárult az is, hogy 2012. január 1-jétől a központi (korrupciós létszámkeret) tartalék terhére a korrupció elleni küzdelemre 35 ügyészi és 20 tisztviselői álláshelyet csoportosítottak át. Ezzel az átcsoportosítással 2012. január 1-jén a Központi Nyomozó Főügyészség korrupció elleni ügyek osztálya teljes létszámmal megkezdte a működését.

A korábbi területi katonai ügyészségek 2012. január 1-jétől a Központi Nyomozó Főügyészség öt regionális osztályaként működnek Debrecen, Szeged, Győr és Kaposvár régiós központtal, míg a Budapesti Regionális Osztály a Központi Nyomozó Főügyészség székhelyén. A regionális osztályokon belül Katonai Ügyek Csoportja és Korrupciós Ügyek Csoportja működik, amelyek a katonai büntetőeljárásra tartozó ügyek nyomozása mellett a közélet tisztasága elleni ügyek nyomozásában is aktívan részt vesznek, ezzel is támogatva a központi szervezeti egység korrupció elleni tevékenységét.

A Központi Nyomozó Főügyészség 5 regionális osztályára a 2012. évben 3.048 ügy érkezett. Ezek százalékos megoszlása az egyes osztályok között a következő volt: Budapest 46%, Szeged 16%, Debrecen 14%, Kaposvár 12,5%, Győr 11,5%. Az érkezett ügyek közül 2.582 volt az érdemi bűnügy (feljelentés), míg 466 egyéb érkezés. Az érdemi büntetőügyek közül 223 nem katonai büntetőeljárásra tartozott, s ez az ügyek 8,6%-a volt. Ezek közül kiemelendő a 81 hivatali visszaélés, a 28 vesztegetés, a 23 hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás és a 14 hamis tanúzás büntette. Vagyon elleni bűncselekmény összesen 16 volt.

Katonai büntetőeljárásra 2.359 ügy tartozott. Az érdemi büntető feljelentések megoszlása a következő volt: 52% a büntetés-végrehajtás, 34% a rendőrség, 13% a honvédség, míg 1% a nemzetbiztonsági szolgálatok állományába tartozó személyt érintett. Az ide tartozó ügyek közül a regionális

osztályok 310 büntetőügyben emeltek vádat. A megvádoltak 44%-a a rendőrség, 25%-a a honvédség, 19%-a a büntetés-végrehajtás, 2%-a a nemzetbiztonsági szolgálatok állományába tartozott, míg 10%-a polgári személy volt.

Kiemelendő, hogy a katonai bűncselekmények száma a 2011. évhez képest 46,8%-kal csökkent. Ez összesen 470 bűncselekményt jelent az előző évi 883-mal szemben. A szolgálati bűncselekmények száma 424 volt, ezek közül többségében a szolgálatban elkövetett kötelességszegés bűncselekményét állapították meg 296 esetben, míg a szolgálati feladat alóli kibúvás büntettét 80 esetben. A függelemsértő bűncselekmények száma 37 volt, ebből 16 a parancs iránti engedetlenség bűncselekménye, és 17 a szolgálati tekintély megsértésének büntette. Előljárási bűncselekmény összesen 9 esetben történt.

A Központi Nyomozó Főügyészség központi szervezeti egységéhez az elmúlt évben 1.302 ügy érkezett, amely az előző évi 1.212-t közel 7%-kal haladta meg. Az érkezések közül 753 érdemi bűnügy (feljelentés), 569 egyéb kezdő irat volt. A feljelentések és egyéb iktatott ügyek közül 626 esetben áttételre került sor.

A főügyészség a büntető feljelentések közül 151 ügyben feljelentés-kiegészítést rendelt el. 285 esetben a feljelentést elutasította, melyre 108 esetben feljelentés-kiegészítés foganatosítását követően került sor. Az elutasítások jogcíme túlnyomórészt bűncselekmény hiánya volt. A feljelentést elutasító határozatok ellen 95 ügyben éltek panasszal, ezek közül 89 ügyben a Legfőbb Ügyészség a panaszt elutasította, egy esetben megváltoztatta a határozatot, míg ötöt alaposnak talált és döntésével egyidejűleg az ügyben a nyomozást elrendelte.

A Központi Nyomozó Főügyészség a 2012. évben 134 ügyben – 34 esetben feljelentés-kiegészítés után – rendelte el a nyomozást. A nyomozás befejezését követően a főügyészség 38 ügyben 135 személy ellen vádat emelt, 78 esetben pedig nyomozást megszüntető határozatot hozott.

A nyomozást megszüntető határozatok ellen 18 ügyben jelentettek be panaszt, ezek közül 16 ügyben a felettes Legfőbb Ügyészség – két eset kivételével – azt alaptalannak találta és elutasította.

A lefolytatott – jellemzően hivatali, illetve korrupciós jellegű vagyron elleni, továbbá közlekedési bűncselekmények, vagy hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás gyanúja alapján végzett – nyomozások során a vádemelés feltételeinek meglétét bizonyítás keretében vizsgálták. A bűncselekmény megalapozott gyanújának közlését 103 személy panasz bejelentésével sérelmezte, az általuk kifogásolt intézkedést a jogorvoslati hatáskörében eljáró Legfőbb Ügyészség 101 esetben megalapozottnak találta, két személy panaszának pedig helyt adott, és az ügyben terheltkénti részvételüket megszüntette.

2012-ben a főügyészség 10 kiemelt ügyben folytatott nyomozást, és ezeken kívül több, a közvélemény figyelmének középpontjában álló jelentős ügyben is eljár. Az elmúlt évben a vádképviselési tevékenységet több olyan országos közfelháborodást kiváltó kiemelt jelentőségű ügyben is ellátta, mint például az „Erzsébetvárosi ingatlanok” ügye, az „UD Zrt.” ügy, a „Budaházy ügy”, a „Tesco-rablás” és a „BKV” ügy.

Külön kiemelést érdemel a Központi Nyomozó Főügyészség korrupció elleni ügyek osztályának értékelése. Az osztály a megalakulása óta eltelt másfél év alatt 205 ügygel foglalkozott. Ezek közül 63 ügyben nyomozás elrendelésére került sor, melynek során 187 gyanúsítottat hallgattak ki. Hét ügyben emeltek vádat, összesen 85 vádlottal szemben. Jelenleg az osztályon 31 büntetőeljárás van folyamatban. A nyomozott ügyek között több olyan nagy tárgyi súlyú, bonyolult ügy is van, amelyben külön nyomozócsoport dolgozik. Eddig több ügyben sikerült átütő eredményt elérni, illetve több olyan eljárási cselekmény, nyomozati lépés történt, amely egyedi, vagy újszerű megoldásokat tartalmazott.

A főügyészség munkájából a következő bűnügyeket emelem ki:

– Az ún. „Bunda” ügy

Az MLSZ feljelentése nyomán vesztegetés büntette miatt ismeretlen tettes ellen 2009 decemberében a Nemzeti Nyomozó Iroda előtt indult büntető ügyet 2011 májusában a Legfőbb Ügyészség ügyészi hatáskörbe vonta, és a további eljárás folytatására a Központi Nyomozó Főügyészséget jelölte ki. A Központi Nyomozó Főügyészség a nyomozást a Nemzeti Nyomozó Irodával szoros együttműködésben folytatja.

A határon átnyúló nemzetközi fogadási csalás-sorozat, és az ehhez kapcsolódó vesztegetések eredményesebb felgöngyölítése érdekében – Finnország, Németország, Magyarország és az Europol részvételével – 2011 augusztusában nemzetközi nyomozócsoport alakult. A nemzetközi bűnügyi együttműködés ezen formájához először csatlakoztak a magyar ügyészek és rendőrök. A nemzetközi nyomozócsoport tagjai folyamatosan információt cserélnek egymással, személyes konzultációkon osztják meg az egyes nemzeti nyomozások tapasztalatait. Ezen nemzetközi nyomozó csoport keretében a Központi Nyomozó Főügyészség és a Nemzeti Nyomozó Iroda ügyben eljáró munkatársai eddig több esetben végeztek külföldön – Finnországban és Németországban – eredményes nyomozati cselekményeket, amelyek jelentős segítséget nyújtottak a fogadási csalás-sorozat magyarországi szálának a felgöngyölítéséhez. (A közös nyomozócsoporthoz időközben Ausztria és Szlovénia is csatlakozott.)

A befejezés előtt álló nyomozásban jelenleg összesen 50 gyanúsított ellen jár el az ügyészség.

– A V. László és társai elleni nyomozás

A Központi Nyomozó Főügyészség 2012 februárja óta folytat nyomozást a Nemzeti Védelmi Szolgálat feljelentésére vezető beosztású rendőröket érintő vesztegetés gyanúja miatt. Az ügynek – a beszámoló készítésekor – tizennyolc gyanúsítottja volt, de a rendelkezésre álló adatok alapján a gyanúsítottak száma várhatóan emelkedni fog. A szervezett bűnözésre jelentős csapást mérő ügy felderítése, illetve az érintettek elfogása a bűnüldöző szervezetek kiváló együttműködésének volt köszönhető. A nyomozás – melyben a bűnszervezet tagjakénti elkövetés megalapozott gyanúja is felmerült – széles körben jelenleg is folyamatban van.

– A székesfehérvári NAV-os ügy

A vezető beosztású hivatalos személy által kötelességzegéssel elkövetett vesztegetés büntette és más bűncselekmények miatt adóhatósági tisztviselők és vállalkozók ellen 2010-ben a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságon indult, majd 2011 áprilisától a Központi Nyomozó Főügyészség korrupció elleni ügyek osztályán folytatott ügyben, 2012. augusztusában a főügyészség 66 személlyel – köztük 14 adóhatósági tisztviselővel – szemben emelt vádat a Székesfehérvári Törvényszék előtt.

– A 2006-os őszi erőszakos rendőri fellépések ügye

Az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának a 2002-2010. között – és különösen 2006 őszén – az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottsága elnökének, dr. Gulyás Gergelynek a legfőbb ügyészhez címzett feljelentése alapján a Központi Nyomozó Főügyészség Debreceni Regionális Osztálya folytatott nyomozást.

A nyomozás eredményeként az volt megállapítható, hogy a 2006-os őszi erőszakos rendőri fellépésekkel kapcsolatosan 14 fő – részben tényleges állományú, részben pedig nyugállományban lévő, vagy más okból szolgálati jogviszonyban már nem álló – tábornoki, főtiszti, tiszti és zászlósi rendfokozatú rendőr cselekménye lehet alkalmas különböző katonai bűncselekmények elkövetésének a megállapítására.

E személyekkel – köztük egy volt országos rendőrfőkapitánnyal és Budapest egy volt rendőrfőkapitányával – szemben az ügyészség a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa előtt előjárói intézkedés elmulasztásának büntette, és más bűncselekmények miatt 2013. február 7-én vádat emelt. Csak részben kellett egyes bűncselekmények miatt a nyomozás különböző okokból történő megszüntetésére intézkedni, amely a vádemeléssel egyidejűleg történt meg.

A Központi Nyomozó Főügyészség a 2012. évben nyomozott ügyek 6,5%-ában 1 és 15 nap között, 3,5%-ában 16 és 30 nap között, 8%-ában 31

és 60 nap között, 7%-ában 61 és 90 nap között, míg 75%-ában 90 napon túl fejezte be a nyomozást.

A nem feljelentésként minősülő, az ügyérkezés jelentős részét kitevő beadványok ügyében továbbra is általában több intézkedésre volt szükség, egyrészt a beadvány tárgyában eljárni jogosult hatósághoz történő megküldésre, másrészt a beadványt tevő értesítésére, gyakorta az ugyanazon ügyben beadott újabb beadványok intézésére, valamint a panaszok felterjesztésére.

A *nyomozó ügyészségek* 2012-ben 12.271 eljárást befejező intézkedést tettek. (Ez 54%-kal több mint a megelőző évben, amikor 7.960 eljárást befejező intézkedést tettek). Ebből 3.546 esetben a feljelentést elutasították, 5.182 esetben a nyomozást megszüntették, 2.965 esetben vádemelésre került sor. További 578 esetben a nyomozás egyéb módon fejeződött be.

A nyomozó ügyészségek a tárgyévben 233 személy elleni, 130 közlekedési (ebből 61 ittas járművezetés), 18 a házasság, család, az ifjúság és nemi erkölcs elleni, 3.184 az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni, 868 közrend elleni, 23 gazdasági, 269 vagyon elleni és 471 egyéb bűncselekmény ügyében jártak el.

2.2.3. A nyomozás törvényessége feletti felügyelet

A Be. szerint az ügyész a közvádoló [28. § (1) bekezdés]. Az ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett nyomozást végeztet, felügyeli a nyomozó hatóság önálló nyomozását, illetve a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott esetekben a nyomozást maga végzi. A nyomozás feletti felügyelet keretében az ügyész a törvényben meghatározott jogkörei felhasználásával biztosítja, hogy a nyomozó hatóság az önálló nyomozását törvényesen, a vádemelés kérdésében történő döntésre alkalmas módon teljesítse, gondoskodik arról, hogy az eljárásban résztvevő személyek a jogaikat érvényesíthessék.

A törvény a *nyomozás irányítása és felügyelete* körében az ügyésznek széles körű rendelkezési jogkört ad: megvizsgálhatja és megváltoztathatja a nyomozó hatóság határozatait és a nyomozás során tett intézkedéseit, az esetleges jogsértés kiküszöbölése iránt haladéktalanul intézkedik, a nyomozó hatóságot a nyomozással kapcsolatban utasíthatja, utasításának végrehajtását ellenőrzi, elbírálja a nyomozó hatóság határozatait, intézkedéseit, illetve intézkedéseinek elmulasztása miatt bejelentett jogorvoslati kérelmeket.

Az ügyész a nyomozás felügyelete során adott utasításait, a nyomozó hatóság pedig az ügyész rendelkezése alapján adott tájékoztatását főszabályként köteles írásban megadni. A kivételesen – halasztást nem tűrő esetben – szóban adott utasítást, illetve tájékoztatást utólag írásban meg kell ismételni.

Az elvégzett nyomozást követően az ügyész dönt a vádemelésről, vagy az eljárás más, a büntetőeljárás törvényben meghatározott módon történő befejezéséről.

A büntetőeljárás rendszerint *feljelentésre* indul meg. A feljelentés alapján vagy nyomozásra kerül sor, vagy a feljelentést el kell utasítani. Nyomozás akkor indítható, ha a feljelentésben közölt adatok bűncselekmény gyanúját megalapozzák, és a nyomozás megindításának nincs törvényes akadálya.

A feljelentés elutasítására elsősorban az ügyész jogosult, hiszen közvádlóként ő felel az állami büntető igény érvényesítéséért. A törvényben meghatározott esetekben – amelyek megítélése nem jelent nehézséget – a nyomozó hatóság is elutasíthatja a feljelentést. A feljelentést elutasító határozatot a nyomozó hatóság az ügyésznek haladéktalanul megküldi. 2012-ben 25.999 feljelentést elutasító határozat érkezett az ügyészségekhez (2010: 20.023; 2011: 21.956).

A nyomozó hatóságok rendelik el a nyomozást, amennyiben a hatáskörükbe tartozó ügyben a feljelentést náluk teszik meg, vagy maguk észlelik a bűncselekmény gyanúját. A beszámolás évében a nyomozó hatóságok 258.419 általuk elrendelt nyomozásról értesítették az ügyészséget (2010: 260.176; 2011: 276.390).

A tárgyévben az ügyészségekhez 128.599 *nyomozást felfüggesztő határozat* érkezett (2010: 111.761; 2011: 121.034). Az utóbbi évek jelentős mértékű emelkedését az magyarázza, hogy 2009. augusztus 13-i hatállyal a Be. nem nyomozást megszüntető, hanem nyomozást felfüggesztő okként szabályozza, amikor az elkövető kiléte a nyomozás során nem volt megállapítható. Ez a következő pontban ismertetett, a nyomozás megszüntetésére vonatkozó határozatok statisztikai mutatóira is magyarázattal szolgál.

2012-ben a nyomozó hatóság 97.329 *nyomozást megszüntető határozatot* hozott, amely 30.413-mal több az előző évinél.(2010: 62.099; 2011: 66.916). A szembeötlő változás magyarázata a szabálysértési értékhatárra vonatkozó – 2012. április 15-től hatályos – a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény Btk.-t módosító rendelkezésében [253. § (1)-(2) bek.] keresendő.

Az ügyészség a tárgyévben összesen, a megelőző évről áthúzódott ügyekkel együtt 515.610 – az előzőekben részletezett – határozatot vizsgált meg. Ez összesen 5,3%-kal több mint 2011-ben. A nyomozó hatósági határozatok túlnyomó többségét – 498.391 határozatot (a határozatok 96,7%-át) – az ügyészség tudomásul vette, 7.269 határozat esetében az annak alapjául szolgáló iratokat bekérte, de intézkedésre nem látott okot. Az iratok megvizsgálása alapján 4.686 esetben a határozatot megváltoztatta,

5.264 esetben pedig a határozat megváltoztatása nélkül egyéb intézkedést tett.

A nyomozó hatóság önállóan végzett nyomozása felett az ügyész *fokozott felügyeletet* akkor gyakorol, ha az ügy ténybeli vagy jogi megítélése bonyolult, a terhelt személyi szabadságát elvonó kényszerintézkedés elrendelése, vagy a terhelt kihallgatása óta hosszabb idő eltelt, a nyomozás súlyos (tíz évet meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett) bűncselekmény miatt folyik, illetve, ha az ügyet kiemelt üggyé nyilvánították.

A fokozott felügyelettel érintett ügyek körét 2011. március 1-jétől hatályba lépően a vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról szóló 11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítás határozza meg, ezt megelőzően a Be. tartalmazta a fokozott felügyeletre vonatkozó rendelkezéseket. A leglényegesebb változás – amely az alább részletezett statisztikai adatok tükrében is megmutatkozik –, hogy a törvényi szabályozás szerint a fokozott felügyelet bejelentése minden esetben kötelező volt, ha a gyanúsított személyi szabadságot elvonó kényszerintézkedés hatálya alatt állt, annak kezdetétől fogva.

A fokozott ügyészi felügyelet gyakorlása esetén az ügyész a nyomozás iratait havonta teljes terjedelmében köteles megvizsgálni, és a nyomozás teljessége, valamint törvényességének biztosítása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni. Az írásbeliség ez esetben is kötelező. A nyomozó hatóság az ügyész utasításait akkor is köteles végrehajtani, ha az ügy bármely részletét érintően jogi álláspontja az ügyészi utasításban foglaltaktól eltér.

A Be. változásai folytán a beszámolás évében még elhanyagolható mértékben, 1,6%-kal csökkent a fokozott ügyészi felügyelet alá kerülő ügyek száma; az ügyészségek 5.711 ügyben (2010: 7.127; 2011: 5.801) jelentettek be fokozott felügyeletet. Az iratvizsgálat alapján 13.328 érdemi intézkedést tett az ügyészség (2011: 11.740), ez a megelőző évhez képest viszont 13,5%-os növekedést jelent.

Az egyes eljárási és igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló – a Be.-t is módosító – 2011. évi LXXXIX. törvény 2011. július 13-ai hatálybalépését követően a panaszjog köre jelentősen szűkült. Ettől az időponttól kezdve a Be. teljes körűen felsorolja a panasszal támadható határozatokat, és szűkíti a panasz bejelentésére jogosultak körét: a határozatokat, intézkedést és annak elmulasztását az támadhatja panasszal, akire az közvetlen rendelkezést tartalmaz, illetve akinek jogait vagy érdekeit az intézkedés vagy annak elmulasztása közvetlenül sérti.

A panasz elintézésének a szabályai változatlanok: a panasz elbírálására, ha a határozatot a nyomozó hatóság hozta, az ügyész, ha az ügyész hozta, a felettes ügyész jogosult. A panasz egyfokú jogorvoslat, további jogorvoslatra általában nincs lehetőség. A törvényben meghatározott

külön esetekben azonban a panaszt elutasító határozat felülbírálati indítvánnyal támadható (házkutatás, lefoglalás, motozás). Erről a nyomozási bíró dönt.

A nyomozó hatóság határozatai elleni, elintézésre váró panaszok száma a beszámolás évében sem csökkent, közel azonos számban kellett panaszt elbírálni, mint a megelőző évben. Az elintézésre váró panaszok száma 47.352 volt (2010: 46.542; 2011: 47.317). Ebből 28.237 panaszt (az összes elintézésre váró panasz 59,6%-át) a gyanúsítás ellen, 3.801 panaszt a feljelentést elutasító határozat ellen, 1.163 panaszt a nyomozást felfüggesztő, 7.280 panaszt a nyomozást megszüntető határozat ellen jelentettek be. 1.663 panasz sérelmezte az őrizetbe vételt, 1.109 panasz érkezett a házkutatás, 1.489 panasz a lefoglalás miatt, 2.610 pedig más okból került bejelentésre.

A panaszok 9,6%-ának helyt adtak, 81,2%-át elutasították, a többi egyéb intézkedés volt. A panaszok ügyészi elbírálását – intézkedések szerint részletezve – a következő adatok jellemzik:

A gyanúsítás ellen bejelentett panaszok közül 637-nek adott helyt az ügyészség (2,3%), a feljelentést elutasító határozatok elleni panaszokból pedig 1.147-nek (30,2%), ez az arány a megelőző évvel azonos. A panaszok harmadának megalapozottsága arra utal, hogy a feljelentés kiegészítésének a lehetősége ellenére a nyomozó hatóságok a büntetőeljárás alapjául szolgáló egyszerű gyanú megítélésekor esetenként elhamarkodottan járnak el.

A nyomozó hatóságok nyomozást felfüggesztő határozatai ellen 1.163 panasz érkezett, amelyből az ügyészség 361 panasznak adott helyt (31%). E tény utalhat arra, hogy az ismeretlen tettes ellen indult nyomozásokban a nyomozó hatóság anélkül dönt a nyomozás felfüggesztéséről, hogy minden intézkedést megtenne az elkövető kilétének megállapítására.

A Be. 2009. augusztus 13-ai hatállyal a nyomozó hatóság számára is lehetővé teszi a nyomozás megszüntetését akkor, ha a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése. A nyomozás megszüntetése ellen bejelentett panaszokat különös körültekintéssel kell elbírálni, mert az ügyész azzal az eljárás befejezéséről, vagy annak folytatásáról dönt. A panasszal támadott nyomozást megszüntető határozatok száma a 2012. évben 7.280 volt (2010: 6.457; 2011: 6.864), ebből az ügyészség 1.821 (25%) panasznak helyt adott.

A beszámolás évében 1.663 bűnügyi őrizet ellen jelentettek be panaszt (2010: 2.000; 2011: 1.998), amelyből az ügyész 108-nak (6,5%) helyt adott. Az alaposnak talált panaszok aránya gyakorlatilag megegyezik az előző évvel, amely változatlanul arra utal, hogy az őrizetbe vétel törvényi feltételei megítélését illetően a hatóságok nem kellő megalapozottsággal jártak el.

A házkutatás ellen bejelentett panaszok száma 1.109 volt, amelyből az ügyészség 16 panaszt (1,4%) talált megalapozottnak. A lefoglalással

kapcsolatban 1.489 panaszt jelentettek be, s ebből az ügyészi elbírálás során 131 (8,8%) bizonyult eredményesnek.

A nyomozó hatóság egyéb intézkedése (vagy annak elmulasztása) miatt bejelentett összesen 2.610 egyéb panaszból 344-et talált az ügyészség alaposnak.

Az ügyésznek a vádemelés előtti eljárása során hozott határozatai, intézkedései, illetőleg intézkedéseinek elmulasztása ellen is panasznak van helye. A 2012. évben saját ügyészi határozatok ellen 6.431 panaszt jelentettek be, a helyt adások aránya 4,7% (301 panasz), a panaszok 91,3%-át felterjesztették a felettes ügyészhez (5.873 panasz), 197 esetben pedig egyéb intézkedést tettek.

Az alsóbb fokú ügyészség határozata elleni elintézésre váró 7.398 panaszból 718-nak helyt adtak, 5.533 panaszt elutasítottak, 955 esetben pedig egyéb intézkedést tettek.

A felülbírálati indítványok száma összesen 40 volt, a bíróság 2 indítványnak adott helyt.

Az ügyész a nála tett feljelentést maga köteles elbírálni, kivéve, ha a feljelentés kiegészítését a nyomozó hatóságra bízta. Ekkor is az ügyész bírálja el a feljelentést, ha a nyomozás az ügyész kizárólagos hatáskörébe tartozik, vagy az ügyész így rendelkezik. A 2012. évben – a tárgyidőszak első napján elintézetlen 144 üggyel együtt – összesen 23.134 feljelentést kellett elbírálni, az utóbbi években az ügyészségen tett összes feljelentések számának évekig tartó emelkedő tendenciája megállt. A tárgyév utolsó napján 264 feljelentés maradt elintézetlen.

A feljelentések alapján az ügyészség 11.039 esetben (48,3%) nyomozást rendelt el, 2.777 esetben (12,1%) a feljelentést elutasította, 4.100 esetben (17,9%) a feljelentés kiegészítéséről döntött. Az elrendelt feljelentés kiegészítés alapján további 987 esetben rendelte el az ügyész a nyomozást, ezért azok összes száma 12.026, a feljelentés kiegészítése 1.716 esetben a feljelentés elutasításához vezetett, ezért azok összes száma: 4.493. A feljelentés alapján tett egyéb intézkedésre 4.954 esetben (21,7%) került sor.

A biztosíték letétbe helyezése azt a célt szolgálja, hogy a külföldön élő terhelt engedéllyel elhagyhassa az országot a büntetőeljárás befejezése előtt. Kisebb tárgyi súlyú bűncselekmény elkövetése esetén erre akkor van lehetőség, ha a terhelt a várható vagyoni jellegű szankciót fedező biztosítékot letétbe helyezi. A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény módosításáról rendelkező 2008. évi XXVI. törvény szűkítette ennek feltételeit: nem engedélyezhető biztosíték letétbe helyezése, ha a bűncselekmény halált okozott. A biztosíték letétbe helyezéséről a terhelt kérelmére az eljárás vádemelés előtti szakaszaiban az ügyészség, azt követően a bíróság dönt. A beszámolás évében előterjesztett

71 kérelemből 64-nek adtunk helyt, 5 kérelmet elutasítottunk. A 2011-es évhez képest az előterjesztett kérelmek száma közel 40%-kal csökkent.

Az *előzetes letartóztatás* a büntetőeljárás során elrendelhető legsúlyosabb kényszerintézkedés. A terhelt személyi szabadságának teljes elvonását jelenti a bűnösség kérdésében hozott jogerős döntés nélkül [Be. 129. § (1) bekezdés]. Az előzetes letartóztatás célja az, hogy a terhelt a hatóság, a bíróság által elérhető, jelenléte az eljárásban biztosított legyen, és hogy szabadlábon hagyása a bizonyítást ne veszélyeztesse, újabb bűncselekmény elkövetésével az eljárást ne akadályozza. A kényszerintézkedés alkalmazásának az is feltétele, hogy az eljárás célja más, ennél kisebb korlátozással járó cselekménnyel egyébként nem lenne biztosítható.

Az előzetes letartóztatás elrendelése mindig bírói döntést feltételez, alkalmazásának szükségességét illetően azonban a nyomozó hatóság és az ügyész is rendelkezik mérlegelési jogkörrel. Időtartamának meghosszabbítására is – az eljárás vádemelési szakaszában az ügyész indítványára – csak a bíróság jogosult. A törvényben meghatározott esetekben és feltételek mellett az előzetes letartóztatást a vádirat benyújtásáig az ügyész is megszüntetheti.

Az előzetes letartóztatás ügyészi indítványozására rendszerint a nyomozó hatóság tesz előterjesztést. Az elmúlt évben 7.332 esetben érkezett előterjesztés az ügyészségekre a gyanúsított előzetes letartóztatásának elrendelésére. Ebből az ügyészség 5.699 esetben (77,7%) indítványozta a kényszerintézkedés elrendelését, további 162 esetben pedig nyomozó hatósági előterjesztés nélkül, így összesen 5.861 indítványt terjesztett elő a nyomozási bírónál (2010: 6.355; 2011: 6.245). A bíróság 5.334 esetben (91%) elrendelte az előzetes letartóztatást, 140 esetben lakhelyelhagyási tilalmat, további 141 esetben pedig a terhelt házi őrizetét rendelte el.

A tárgyév első napján 2.331, utolsó napján 2.298 terhelt volt előzetes letartóztatásban.

Az ügyész törvényi kötelezettsége annak biztosítása is, hogy az előzetes letartóztatás az elkerülhetetlenül szükséges időre korlátozódjék. Az előzetes letartóztatásokból 1.114 legfeljebb egy hónapig, 1.151 egy és három hónap közötti ideig, 1.955 három és hat hónap közötti ideig tartott, és 271-nek (4,6%-nak) az időtartama haladta meg az egy évet.

Az év során 3.194 terhelttel szemben került sor előzetes letartóztatás melletti vádemelésre, 1.484 letartóztatottal szemben az ügyészség, 251 letartóztatottal szemben a bíróság szüntette meg a kényszerintézkedést.

A személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések közül legnagyobb számban *őrizetbe vétel* elrendelésére került sor.

A nyomozás elvégzését követően a nyomozó hatóság az iratokat megküldi az ügyészségnek, amely elsősorban azt ellenőrzi, hogy az ügy vádemelésre alkalmas-e. Az ennek keretében végzett vizsgálat alapján az ügyészség a következő intézkedéseket teheti meg: további nyomozási cselekményt végezhet, vagy annak elvégzéséről rendelkezhet, a nyomozást felfüggesztheti, megszüntetheti, az ügyet közvetítői eljárásra utalhatja, a vádemelés elhalasztásáról határozhat, vádat emelhet, vagy a vádemelést részben mellőzheti.

A nyomozást követő legjelentősebb intézkedés a *vádemelés*, amelyről közvádlóként az ügyész dönt. A vádnak törvényesen beszerzett bizonyítékokon kell alapulnia. Az ügyész gondoskodik arról, hogy az ügy eldöntéséhez szükséges minden tény, bizonyíték és jogi okfejtés a bíróság elé kerüljön.

A Be. 2. §-ának (2) bekezdése meghatározza a törvényes vád fogalmát: „Törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekmény miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.” Megalapozott a vád, ha olyan bizonyítékokon alapul, amelyek törvényes bizonyítási eszközökből származnak.

A 2012. évben a nyomozó hatóságoktól vádemelési javaslattal érkezett és vádemelésre váró, befejezett nyomozások együttes száma 112.344⁸ volt (2010: 127.893; 2011: 122.822), az előző évről átkerült 6.934 elintézetlen ügygel együtt 119.278 ügyet kellett a vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgálni. A 119.278 ügyből 58.669 ügyben (49,2%) az ügyészség vádat emelt, 16.968 ügyben (14,2%) a nyomozást megszüntette, 6.990 ügyben (5,9%) a vádemelést elhalasztotta, 3.936 ügyben (3,3%) az ügyet közvetítői eljárásra utalta, 73 ügyben (0,1%) a nyomozást felfüggesztő határozatot hozott.

A vádemelés típusai a következők szerint alakultak: 34.852 ügyben az ügyészség vádiratot nyújtott be, 9.292 ügyben a terheltet bíróság elé állította, tárgyalás mellőzésére 16.429 ügyben tett indítványt, 71 ügyben pedig a tárgyalásról való lemondással, a bíróság nyilvános ülésen bírálta el a vádat.

A nyomozás megszüntetésére irányuló javaslattal elintézésre váró ügyek száma összesen 7.131 volt. Az ügyészség ebből 5.861 esetben (82,2%) a nyomozást megszüntette, 111 ügyben vádat emelt, 57 ügyben a vádemelést elhalasztotta, 7 ügyben pedig közvetítői eljárásra utalta. A nyomozást 15 ügyben függesztette fel. A tárgyévi első napján elintézetlen ügyek száma 241 volt. Az ismertetett érdemi döntések meghozatalára 30, kivételes esetben 60 nap áll rendelkezésre. Nagy terjedelmű ügyben a felettes ügyész legfeljebb 90 napos határidőt engedélyezhet.

⁸ Az előző évihez képest bekövetkezett csökkenés oka szintén a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénynek a Btk.-t módosító – 2012. április 15-től hatályos – rendelkezésében [253. § (1)-(2) bek.] keresendő.

A vádemelési javaslatok folytán szükséges intézkedésekre 91.095 esetben (80,9%) 30 napon belül, 14.657 esetben (13%) 30 és 60 nap között, 6.876 esetben (6,1%) 60 napon túl, míg a 90 napos ügyintézési határidő túllépésére 2.439 esetben került sor.

A nyomozás megszüntetésére irányuló javaslattal érkezett ügyek elintézési határideje is hasonlóan alakult: az elintézésre váró ügyek 90,8%-ában 30 napon belül, 6,6%-ában 30 és 60 nap között, 2,6%-ában pedig 60 napon túl került sor az ügyészi intézkedésre. A beszámolási időszak utolsó napján az összes elintézésre váró 126.409 ügyből (vádemelési + megszüntetési javaslat) 6.891 ügy (5,5%) maradt elintézetlen.

A *közvetítői eljárás* kisebb súlyú ügyekben az elkövető és az áldozat között a bűncselekmény folytán keletkezett konfliktus kezelésének azon módja, amikor az állami büntetőigény érvényesítésével szemben a sértett és a terhelt közötti megegyezés és az okozott sérelem elkövető általi jóvátétele kerül előtérbe. A sértett sérelmeinek kompenzációja mellett célja az intézménynek a terhelt jövőbeni jogkövetésének elérése, és a büntetőeljárás elhúzódásának megakadályozása. A közvetítői eljárásra utalásra általában a nyomozás befejezését követően – az ügyész mérlegelése alapján – kerül sor, bár a vádemelés után az elsőfokú bírósági eljárásban is helye van.

Az ügyet a bűncselekmények törvényben meghatározott eseteiben az ügyész akkor utalhatja közvetítői eljárásra, ha a büntetőeljárás tartama alatt ahhoz a gyanúsított és a sértett előzetesen önként hozzájárul.

Az elmúlt évben 4.446 terhelt esetében került sor közvetítői eljárásra utalásra (2011: 4.382). 3.293 közvetítői eljárásra irányuló kérelmet az ügyészség elutasított (2011: 3.640). Az eljárás eredményességére tekintettel 2.979 terhelttel szemben az eljárást megszüntettük. A közvetítői eljárás után 341 terhelttel szemben a vádemelés elhalasztására, 725 terhelttel szemben pedig vádemelésre került sor.

A bírósági út elkerülésének további lehetőségei a nyomozás megrovás alkalmazásával történő megszüntetése, a vádemelés részbeni mellözése és elhalasztása.

A *vádemelés elhalasztásának* indoka a gyorsabb, egyszerűbb büntetőeljárás, ha a büntetőjogi szankcióval elérendő cél egyéb eszközökkel is elérhető. Alkalmazására a kisebb tárgyi súlyú bűncselekményt megvalósító terhelttel szemben – az enyhítő körülmények nyomatékos túlsúlyára is figyelemmel – kerülhet sor, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető.

Vádemelés elhalasztására 2012-ben 9.103 személlyel szemben került sor (2010: 8.168; 2011: 8.666). A jogintézmény alkalmazásának eredményességét a következő statisztikai adatok tükrözik: 4.933 személlyel (54,2%) szemben az eljárás megszüntetésére került sor a határidő eredményes eltelte folytán, 914 terhelttel (10%) szemben a feltételek

teljesítése, 389 terhelttel (4,3%) szemben pedig egyéb okból került sor az eljárás megszüntetésére. A vádemelés elhalasztása 1.527 terhelt (16,8%) esetében bizonyult eredménytelennek, s vált szükségessé a vádemelés.

Az eljárás egyszerűsítését és gyorsítását, a bíróságok munkaterhének csökkenését szolgálja, amikor a bíróság – az ügyész indítványára – tárgyalás nélkül, a vádlott meghallgatása és bizonyítás lefolytatása nélkül állapít meg büntetést, illetőleg alkalmaz intézkedést. Az elmúlt évben az ügyészség az összes vádemelés 27,1%-ában (16.429 ügyben) *tárgyalás mellőzésére* tett indítványt.

Az arra alkalmas ügyek gyors lezárását szolgálja a *bíróság elé állítás* intézménye is, amely az egyszerű megítélésű, bizonyítási nehézségektől mentes ügyekben alkalmazható a terhelt beismerése vagy tettenérés esetén. Bíróság elé állításra az összes vádemelések 15,3%-ában (9.292 ügyben) került sor.

2.3. A vádhatósági tevékenység

2012-ben a bíróságok 62.430 (2011: 69.363) ügyben 83.053 (2011: 93.751) terhelttel szemben hoztak jogerős ügydöntő határozatot. Bár ez csökkenést jelent az előző évhez képest, ez nem járt az ügyészi munkateher csökkenésével. Ebben ugyanis több tényező együttes hatása érvényesült, például az, hogy az ügyészség fokozott intenzitással és sikerrel szorgalmazta a büntetőeljárás elterelését szolgáló jogintézmények igénybevételét, így a vádemelés helyett közvetítői eljárásra utalt ügyekkel érintett terhelték száma 3.126-ra emelkedett, amelynek eredményeként az eljárás megszüntetésére került sor, míg a vádemelés elhalasztása összesen 9.103 terheltet érintett, amely a korábbi évet meghaladó, 6.236 terhelt esetében eredményezte a büntetőeljárás megszüntetését.

Nem hagyhatók figyelmen kívül az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló 2011. évi CL. törvény dekriminalizáló rendelkezései, illetve a 2012. év április 1-jétől hatályos 2012. évi II. törvénynek a bűncselekmények elkövetési értékét felemelő módosító rendelkezései sem. Az ügyészség e szabályok értelmében tételesen áttekintette a folyamatban lévő ügyeket és a Btk. időbeli hatályának szem előtt tartásával haladéktalanul intézkedett a nyomozás megszüntetése iránt. Emellett különösen nagy számban fordultak elő az igen széleskörű bizonyítást igénylő nagy terjedelmű, több terheltet, esetenként számos bűncselekményt érintő ügyek, amelyekben a tény- és jogkérdések eldöntése a tárgyéven túli elbírálást igényelt.

Az Alkotmánybíróság határozata értelmében az ügyész első- és másodfokú tárgyaláson történő részvétele általános érvényű. A nyomasztó súlyú tárgyalási teher mellett további többletfeladatot jelentett az Országos Bírósági Hivatal elnöke által – az ügyek ésszerű időn belül való elbírálásának biztosítása érdekében – az eljáró bíróság kijelölése, ami szükségszerűen az eljáró ügyészség kijelölésének igényét is felvetette. A vádképviselőt mind

hatékonyabb ellátása érdekében a kijelölt ügyészek felkészülésének igénye, illetve a vádiratot szerkesztő ügyész eljárása esetén a tárgyalásokra történő utazás szükségessége fokozta az ügyészi munkaterhelést.

A 2012. évben 48.645 (2011: 52.037) ügyben 73.832 (2011: 68.271) terhelttel szemben került sor első fokú tárgyalásra. A másodfokú eljárásban befejezett ügyek száma 11.525, amelyből tárgyalás eredményeként 828 (2011: 898) ügyben született érdemi döntés. Nem jelentéktelen, és az elmúlt évhez képest emelkedett azon ügyek aránya is, ahol az ügyészek kötelező részvételt nem igénylő nyilvános ülésen képviselték álláspontjukat (2012: 23,7%; 2011: 17,7%).

A harmadfokú eljárások száma folyamatos emelkedést mutat. A bíróságok ügydöntő határozatai 122 ügyben 146 terheltet érintően emelkedtek jogerőre harmadfokon.

A tárgyévből harmadfokon az előző évet némiképp meghaladó arányban (2012: 93,4%; 2011: 90%) került sor az ügyek nyilvános ülésen történő elbírálására, amelyen az ügyész részvétele kötelező.

A Legfőbb Ügyészség ügyészei a rendkívüli perorvoslati eljárások során 294 (2011: 248) ügyben 117 (2011: 113) tárgyalási napon fejtették ki álláspontjukat a Kúria előtt.

Folytatódott – leggyakrabban a közlekedési bűncselekmények elkövetőinek köréből – a bíróság elé állítás alkalmazásának emelkedő tendenciája. E jogintézmény alkalmazását a jogszabályváltozások 2012-ben már szélesebb körben tették lehetővé. 8.706-ra emelkedett (2011: 8.245) azon terhelték száma, akiknek ügye bíróság elé állítás keretében került elbírálásra. Ez a jogerősen elítéltek 10,5%-ának felel meg (2011: 8,8%).

Tárgyalás mellőzésével 16.054 (2011: 19.998) terhelt ügyében született jogerős ügydöntő határozat, amely arányaiban nem éri el a korábbi év ezen adatait.

A tárgyalásról lemondás alapján, valamint a terhelt távollétében lefolytatott eljárás szabályai szerint változatlanul igen csekély arányban (0,1%, illetve 0,5 %) került sor a terhelték felelősségre vonására.

A bíróságok által kiszabott büntetések és intézkedések megoszlásának aránya évek óta alig változott.

A legsúlyosabb joghátránnyal, életfogytig tartó szabadságvesztéssel 2012-ben 22 terheltet sújtott a bíróság. Ez a korábbi évhez képest (10) igen jelentős emelkedést mutat, amely az ügyészség azon törekvését is jelzi, hogy a kimagasló tárgyi súlyú, a közvélemény figyelmének középpontjában álló és a jogbiztonságot alapjaiban veszélyeztető bűncselekmények elkövetőivel szemben példás büntetés kerüljön kiszabásra.

Szabadságvesztés büntetést a terheltek 38%-ával (2011-ben 36,3%-ával) szemben szabtak ki a bíróságok. A végrehajtandó, illetve felfüggesztett szabadságvesztések egymáshoz viszonyított aránya évek óta lényegében változatlan; a terheltek 33,1%-át (2011-ben 32,2%-át) sújtották végrehajtandó szabadságvesztéssel, míg annak próbaidőre történő felfüggesztésére a terheltek 66,9%-ával (2011-ben 67,8%-ával) szemben került sor.

A közérdekű munka büntetés kiszabására némiképp több esetben került sor a tárgyévben, azonban arányuk változatlanul nem számottevő (2012: 16,2%; 2011: 13,7%). A pénzbüntetésre ítélt terheltek aránya az egy napi tételnek megfelelő összeget jelentősen megemelő jogszabályváltozás hatálybalépése óta folyamatosan csökkenő tendenciát mutat (2012: 22,3%; 2011: 25,8%).

Minthogy a jogintézmény alkalmazására kisebb tárgyi súlyú bűncselekményeket elkövető, csekélyebb jövedelmű terheltekkel szemben kerül legjellemzőbben sor, a pénzbüntetés túlnyomórészt annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásával hajtható végre. Ez is indokul szolgál arra, hogy a bíróságok más joghátrány alkalmazását részesítik előnyben.

Az első fokú bíróság ügydöntő határozata ellen bejelentett ügyészi fellebbezéseknek az összes fellebbezéshez viszonyított aránya lényegében változatlan. A 2012. évben a terheltek 39,7%-át érintette a perorvoslat, míg 2011-ben a terheltek 40,4%-ával szemben került bejelentésre. Jellemző, hogy az ügyészek 2012-ben is, a csökkenő eredményesség ellenére (2012: 28,9%; 2011: 31,8%) indokolt esetben következetesen szorgalmazták a súlyosabb joghátrány kiszabását. A súlyosításra irányuló fellebbezések aránya a korábbi évvel egyezően 78,5% (2011: 78,3 %) volt.

Lényegesen csökkent a büntetés enyhítése végett bejelentett fellebbezések száma: az előző év 49 terheltjével szemben a tárgyévben 27 terheltet érintett ilyen jogorvoslati kérelem. Felmentés érdekében 21 (2011: 15) terhelt esetében került sor ügyészi perorvoslatra.

Némiképp csökkent, azonban változatlanul kedvező a másodfokú ügyészségek által fenntartott fellebbezések eredményessége (2012: 52,8%; 2011: 55,1%). A harmadfokon eljáró ügyészek által fenntartott ügyészi fellebbezések több mint fele (58,3%) vezetett eredményre.

A váderedményesség a korábbi éveknek megfelelően változatlanul igen kedvező, 96%-os volt.

A másodfokú bíróságok megközelítőleg azonos arányban, a terheltek 8,1%-át érintő ügyben helyezték hatályon kívül az első fokú bíróság határozatát. Erre a legmagasabb arányban megalapozatlanság miatt került sor.

Jelentősen emelkedett azonban a harmadfokú eljárásban azon terhelték száma és aránya, akik ügyében a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte (2012: 30 terhelt; 2011: 18 terhelt). A legmagasabb arányban a hatályon kívül helyezés oka ezen perszakban is a bíróság ítéletének megalapozatlansága volt, amelynek kiküszöbölésére – bizonyítás felvétel lehetőségének hiányában – a harmadfokú eljárásban csak korlátozott lehetőség van.

A rendkívüli jogorvoslati eljárásokban való ügyészi tevékenység az elmúlt évben is hatékonyan szolgálta az egységes jogalkalmazás megteremtésére való törekvést. Nagyságrenddel emelkedett (2012: 425, 2011: 325) a felülvizsgálati ügyek száma. Emellett több ügyben számos terheltet érintően került sor az ügyészi nyilatkozat megtételére, és a jogkérdésekben való állásfoglalások nehézségi foka is nőtt. Az ügyészség a terhelték és védők által előterjesztett indítványok 11%-át (2011: 6,4%) támogatta.

Ezen rendkívüli jogorvoslat igénybevétele kapcsán is említést kell tenni a büntető anyagi jog szabályainak dekriminalizációs rendelkezéseiről. 2012-ben az ügyészség a számviteli fejelem megsértése miatt jogerősen elítéltek javára 13 ügyben nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Az eddig elbírált valamennyi ilyen tárgyú ügyészi indítvány eredményre vezetett és összességében is rendkívül kedvező az ügyészi indítványok eredményessége. A Kúria az ügyek 90%-ában a Legfőbb Ügyészség álláspontjával egyező döntést hozott.

A törvényesség érdekében jogorvoslat bejelentése iránti kérelmek száma 76-ra emelkedett, a korábbi év 55 kérelmével szemben. Nőtt azon ügyek száma is (2012: 10; 2011: 7), amelyekben jogorvoslati indítvány benyújtására került sor. Az eddig elbírált 6 ügyben a Kúria helyt adott a Legfőbb Ügyészség indítványának.

A legfőbb ügyész egy esetben nyújtott be – eredményes – jogegységi indítványt, míg a Kúria Jogegységi Tanácsának elnöke által megküldött két jogegységi indítványra tett nyilatkozatot, a jogegységi tanács egyetértésével.

Hosszú évek óta a perújítási eljárások kezdeményezésére a jogerősen elbírált ügyekhez képest csekély számban került sor. A terhelték vagy védőik 1.261 (2011: 1.293) perújítási indítványt nyújtottak be az ügyészségekhez. A bíróságok az ügyészség perújítási indítványára 157 (2011: 151) ügyben jártak el. Az ügyészi indítványok eredményessége 75,2%-os volt.

Az ügyészség az egységes jogértelmezés és jogalkalmazás biztosítása érdekében a közlekedési büntető ügyekben folytatott joggyakorlatot vizsgálta. A vizsgálat eredményeként részletes szakmai iránymutatást adott. Ebből kiemelendő azon igény, amely szerint a vádat szerkesztő és vádképviselőt ellátó ügyész közötti kommunikáció erősítése a kívánatos, valamint az instruálási tevékenység során is előtérbe kell helyezni a vádmódosítással és a büntetés kiszabásával kapcsolatos indítványozási gyakorlat ellenőrzését. Ez

utóbbi tevékenység gyakorlása során, maradéktalanul érvényt kell szerezni a közlekedési ügyszakot érintő irányító intézkedésekben foglalt előírásoknak.

A főügyészségek tételes vizsgálatot végeztek annak elemzésére, hogy 2010-2011-ben jogerősen a büntethetőség elévülése miatt megszüntetett büntetőeljárásokban mi vezetett ennek a büntethetőségi akadálnak a bekövetkezéséhez. Az összegző megállapítások körében annak kiemelésére került sor, hogy a vádemelést követően a büntetőeljárásokat fokozott figyelemmel kell kísérni, szükséges a terhelt távollétében történő eljárás lefolytatását szorgalmazni, illetve az ismeretlen helyen tartózkodó terhelt, ismert helyen tartózkodó társait is érintő törvénysértő felfüggesztő határozatok orvoslása sem mellőzhető.

2.4. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete

A bv. felügyeleti ügyészi tevékenység 2012. évi mutatói jól tükrözik az európai uniós kötelezettségek folytán jelentkező folyamatos feladatnövekedést. A bv. felügyeleti ügyészekhez érkezett, intézkedést igénylő kezdeményezések száma 14,8%-os növekedéssel 14.462, a kezdeményezések alapján tett ügyészi intézkedések száma 14,7%-os növekedéssel 14.159 volt, az előző évvel azonos ügyészi létszám mellett.

A szakterület utóbbi évtizedekben folyamatosan növekvő jelentőségű feladatát képezi valamennyi büntetés, büntetőjogi intézkedés, a legsúlyosabb jogkorlátozással járó eljárásjogi kényszerintézkedés, továbbá az egyéb, nem büntető törvényekben előírt szankciók, jogkorlátozások végrehajtásának a jogállamiság szempontjából történő kontrollja. A végrehajtás hatékonyságát a bv. felügyeleti ügyészek vizsgálati és intézkedési jogköre biztosítja, amely feltételezi a rendszeres, a soron kívüli és szükség szerint az azonnali ellenőrzést, vizsgálatot, adott esetben a haladéktalan büntetőjogi vagy büntetés-végrehajtási jogi intézkedési jogosultságot, és azt, hogy minden bűnüldöző, igazságszolgáltató, végrehajtó, igazságügyi igazgatási szervnek indítványt tegyen.

A személyes szabadsággal összefüggő esetleges törvénysértések, mulasztások megszüntetése a jogállamban azonnali intézkedést igényel. Ezt biztosítja a bv. felügyeleti ügyészek vizsgálati és intézkedési jogköre, amivel az elmúlt évben is kitartó következetességgel éltek, feltárták a büntetés-végrehajtás területén előforduló jogszabálysértéseket, és azok megszüntetése, valamint megelőzése érdekében is határozottan felléptek.

2012-ben az előző évi 16-ról 33-ra nőtt a bv. felügyeleti ügyészi rendelkezések száma, a jelzés helyébe lépő új ügyészi intézkedés, a felhívás kibocsátására 84 esetben került sor.

A bv. szervek tevékenységének jogszerűsége, ezáltal minősége alapvető feltételként befolyásolja a szankcionálás eredményességét. A bv. intézetek normál befogadó-képessége 12.573 főre méretezett. A fogvatartottak összlétszáma az év utolsó napján 17.179 fő volt. 2012. december 31-én a

telítettség szintje elérte a 136,6%-ot, ami az előző év végi adathoz képest mindössze 0,1%-os növekedést jelent. Ezzel összefüggésben említést érdemel, hogy ugyanakkor a tárgyév végén a rendőrségi fogdáknak mindössze 57 főt tartottak fogva 772 férőhelyen. Ezekből a tényekből azt a következtetést lehet levonni, hogy a rendőrségi fogdák kihasználtsága az elmúlt évben meglehetősen alacsony volt.

Az év utolsó napján fogvatartott 17.179 fő közül 4.888 személy volt – közülük 2.051 hat hónapnál hosszabb ideje – előzetes letartóztatásban.

Éves viszonylatban 18,8%-kal csökkent azoknak az elítélteknek a száma, akiket a bv. bíró az elmúlt év folyamán enyhébb fokozatba helyezett. A szigorúbb fokozatba helyezések száma 2,3%-kal nőtt. Az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának gyakorisága 16,7%-kal csökkent. A bv. bírói gyakorlat szigorodását szemlélteti, hogy az enyhébb végrehajtási szabályok megszüntetésére 2012-ben az előző évi 14 esettel szemben 56 esetben került sor.

A 2012. év folyamán 6.043 elítéltet bocsátottak feltételes szabadságra (2011-ben 6.149 főt). 1.615 (az előző évben 1.582) személynek a feltételes szabadságra bocsátását a bv. bíró nem engedélyezte, 969-et pedig azért zárt ki a feltételes szabadság kedvezményéből, mert az elítélt a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg (2011-ben ez a szám 1.261 volt).

Az elmúlt évben a bv. felügyeleti ügyészek 9.291 vizsgálatot tartottak. Ebből a munkatervi vizsgálatok száma 1.757 (18,9%) volt. Pozitív fejleményként értékelhető, hogy az elmúlt évben a 2011. évhez képest 11,1%-kal csökkent a bűncselekménnyel, 13%-kal a rendkívüli eseménnyel kapcsolatos vizsgálatok száma.

A bv. felügyeleti ügyészek által lefolytatottak közül említést érdemelnek

- a kitoloncolás végrehajtásának törvényessége,
- a fogvatartottak bv. intézetben történő elhelyezése,
- a bv. intézetben lefolytatott fegyelmi eljárások törvényessége,
- a foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, közügyektől eltiltás és a kitiltás végrehajtása,
- a szabadságvesztés foganatba vétele,
- a bv. intézetben elhelyezett fogvatartottak szállítása,
- az elkobzás végrehajtásának törvényessége,
- a fogvatartottak anyagi és egészségügyi ellátása

tárgyában végzett vizsgálatok.

A szakterület ügyészeinek hosszú idő óta kiemelt feladatát képezi a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességének folyamatos ellenőrzése. Ez – bár nem volt mentes az eseti jelleggel előforduló hibáktól, hiányosságoktól – általában megfelelt a nemzetközi jogi normákban és ajánlásokban megfogalmazott elvárásoknak, valamint a hatályos jogszabályokban előírtaknak. Az ügyészi szervek az esetenként feltárt

hiányosságok megszüntetése érdekében a szükséges, törvényes intézkedéseket minden alkalommal megtették.

Jóllehet a fogvatartottak elhelyezési körülményei több fogva tartó intézetben szenvedtek különböző hiányosságoktól, ezek a legtöbbször nem eredményeztek törvénysértő bánásmódot, illetve nem vezettek az emberi méltóság sérelméhez. A büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltsága mellett alkalmanként a törvényes bánásmód sérelmét idézték elő az egyéb, elégtelennek minősülő fogva tartási körülmények – így pl. a zárkákban kialakított mellékhelyiségek nem megfelelő elkülönítése – is. A bv. felügyeleti ügyészek a túlszűfolttság, illetve a nem megfelelő fogva tartási körülmények miatt esetenként rendelkezéssel, illetve felhívással éltek az érintett büntetés-végrehajtási intézetek parancsnokai felé.

Az említetteken kívül a fogva tartási intézetekben tartott ellenőrzések, vizsgálatok során feltárt jellemző jogszabálysértések a következők voltak:

- a fogvatartott leveleit a bv. intézetből késedelmesen továbbították,
- az elkülönítésre vonatkozó szabályokat nem tartották be,
- az örök emberi méltóságot sértő kifejezéseket használtak,
- késedelmes szabadítások történtek, az erről szóló bírósági értesítések késedelmes érkezése vagy a bv. intézet hivatásos állományához tartozó személyek gondatlansága miatt,
- a bv. intézetből ideiglenesen távollévő fogvatartottat nem állították elő a kötelező tüdőszűrésre,
- a fogvatartottnak nem biztosították előállítás során a hideg élelem elfogyasztásához szükséges evőeszközöket,
- nemdohányzó fogvatartottakat tiltakozásuk ellenére dohányzó fogvatartottakkal együtt helyeztek el,
- a fogvatartottat nem látták el megfelelő mennyiségű és minőségű ágyneművel.

A házi őrizet ellenőrzésével kapcsolatban különösebb probléma az elmúlt esztendőben sem merült fel (2012. december 31. napján 280 fő állt házi őrizet alatt).

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala bünygyi nyilvántartó hatósága (a továbbiakban: BNyH) működése vonatkozásában ellátott ügyészi törvényességi felügyeleti tevékenységhez kapcsolódóan említést érdemelnek a bírósági mentesítésről rendelkező bírói döntések. Míg a korábbi években többször előfordult, hogy a bírósági mentesítés törvényi feltételei a bírói döntés ellenére nem álltak fenn, és a törvényes állapot helyreállítása érdekében ügyészi intézkedésre volt szükség, addig a beszámolási időszakban a bírósági mentesítés tárgyában hozott, megvizsgált bírói határozatok ügyészi intézkedést nem igényeltek.

Ügyészi hatáskörbe tartozik a bíróságok által a BNyH részére eljuttatott jogerős bírói döntésről szóló adatlapok törlése, amennyiben a törlés feltételei fennállnak. Erre tipikusan rendkívüli jogorvoslat (perújítás,

felülvizsgálat vagy ritkábban a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat), valamint új összbüntetési ítélet miatt kerül sor.

A büntethetőség elévüléséről szóló bírói végzések felülvizsgálata, valamint a nyilvántartási (mentesítési és selejtezési) határidők törvényeknek megfelelő rögzítése – a korábbi évekhez hasonlóan – minden esetben megtörtént. Ha az ellenőrzést végző ügyészek az elévülést megállapító bírói határozatok jogszabályba ütköző voltát észlelték, úgy a jogorvoslat érdekében a szükséges intézkedéseket minden esetben megtették.

A büntetés-végrehajtást érintő, ügyészségekhez benyújtott panaszok száma 752, az ilyen tárgyú kérelmek száma 1.485, a büntetés-végrehajtással kapcsolatos bejelentések száma pedig 410 volt.

A főügyészségek bv. tárgyú panaszt, kérelmet, illetőleg bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen az elmúlt évben 81 panasz érkezett a Legfőbb Ügyészségre, amely 18 esetben (22,2%-ban) adott helyt a bejelentett panaszoknak.

A bv. bíró eljárásában 24.825 ügyészi elintézésre váró első fokú határozat született. A bv. felügyeleti ügyészek 13.613 ügyben voltak jelen a bv. bírói meghallgatáson, illetőleg tárgyaláson, és közreműködésükkel elősegítették a törvényes határozat meghozatalát, valamint az eljárás gyors lefolytatását.

A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos intézkedést igénylő kezdeményezések száma éves viszonylatban 16%-kal, 14.243-ra emelkedett. A közérdekű munka szabadságvesztésre átváltoztatására irányuló ügyészi indítványok száma az előző évben 2.901 volt, ami 2011-hez viszonyítva 20,5%-os növekedést jelent. A közérdekű munka végrehajthatósága megszűnésének megállapítására 836 esetben került sor. Figyelembe véve azt a körülményt, hogy az elmúlt év utolsó napján 17.634 elítélt töltötte közérdekű munka büntetését, az említett adatok jól érzékeltetik e büntetési nem végrehajtásával kapcsolatban jelentkező problémák súlyosságát.

Továbbra is zavarólag hat a jogfosztó büntetések és mellékbüntetések végrehajtásának törvényességére a megfelelő, részletes végrehajtási szabályok hiánya. Az év utolsó napján 303 személy foglalkozástól eltiltás, 14.909 fő járművezetéstől eltiltás hatálya alatt állt, 530 személy kiutasított, 20 kitiltott, 21.791 fő közügyektől eltiltott volt. A 2011. év adataival összehasonlítva különösen szembetűnő a járművezetéstől eltiltás hatálya alatt állók számának szignifikáns növekedése, amelynek mértéke 37,9%-ot tett ki.

2012. december 31-én összesen 23.949 személy (14.582 felnőtt korú és 9.367 fiataikorú) állt pártfogó felügyelet hatálya alatt. Közülük 3.244 fő feltételes szabadságra bocsátott, 4.897 személy próbára bocsátott, 9.835 felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt, 5.973 pedig olyan személy volt, aki a vádemelés elhalasztása folytán került pártfogó felügyelet hatálya alá.

A bv. felügyeleti szakterület látja el a kitoloncolások végrehajtásának törvényességi felügyeletét. Az e körben jelentkező fokozatos feladatnövekedést kellőképpen érzékelteti, hogy míg 2011-ben 511 alkalommal összesen 4.048 kitoloncolásra került sor, az elmúlt évben már 1.254 esetben 4.589 személy kitoloncolását hajtották végre az illetékes idegenrendészeti hatóságok.

2.5. Gyermek- és ifjúságvédelmi ügyészi tevékenység a büntetőügyekben

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium a 2012. évet a „gyermekbarát igazságszolgáltatás” évének nyilvánította. Az ennek keretében létrehozott, és a gyermekek igazságszolgáltatáshoz való hozzáférése és jogaik hatékonyabb érvényesülése területén számos eredményt elérő „Gyermekbarát Igazságszolgáltatásért Munkacsoport” tevékenységében az ügyészség is részt vett.

A tárgyévben vált aktuálissá a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről rendelkező, 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett ENSZ egyezmény ország-jelentésének elkészítése, amelyhez az ügyészség a gyermekek jogainak érvényesülését biztosító jogszabályokról és végrehajtásukról szóló jelentéssel járult hozzá.

A bűnelkövetői struktúrát tekintve 2003 óta a fiatalkorú elkövetők száma első alkalommal lépte át a 10%-os arányt, azaz a regisztrált bűnelkövetők több mint 10%-a fiatalkorú (10.056 fő), habár a fiatalkorú elkövetők száma ténylegesen 8,9%-kal csökkent. A gyermekkorú elkövetők száma (2.604 fő) évek óta nem mutat jelentős változást. A legnagyobb számban a rendezett családi állapotú szülőkkel együtt élő (75,4%), gyermekkorú fiúk (82,9%) követnek el, jellemzően egyedül vagy más gyermekkorúval (76%) vagyon elleni (59,6%) bűncselekményeket. Továbbra is nagyobb számban követnek el személy elleni erőszakos bűncselekményeket (ezen belül 3 szándékos emberölés volt). A fiatalkorú regisztrált bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények struktúrája hasonló arányszámokat mutat (családban élők 62,3%, fiúk 82,4%, vagyon elleni bűncselekmények 51,1%). A fiatalkorú bűnelkövetők 91,3%-a (9.180 fő) büntetlen előéletű, amely arányszám több éve szinte változatlan.

A tárgyidőszakban a szakterület hatáskörébe tartozóan 13.343 vádemelési javaslattal és 644 megszüntetési javaslattal érkezett ügy várt elintézésre, amely összességében 8,1%-kal kevesebb az előző évinél.

Az ügyészek a befejezett nyomozások iratai közül a vádemelési javaslattal érkezetteket 84%-ban, a megszüntetési javaslattal érkezetteket 94,6%-ban 30 napon belül feldolgozták, amely a megnövekedett munkateher mellett jónak értékelhető, figyelemmel arra is, hogy 60 napon belül az ügyek 95,8 %-a elintézésre került.

A bíróság elé állítások száma tovább csökkent, arra mindössze 244 ügyben, 291 fiatalkorú vonatkozásában került sor. A tárgyalás mellőzésére

az ügyész 1.143 ügyben tett indítványt, 1.171 fiatalkorúra vonatkozóan, amely elintézés az ügyérkezéshez viszonyítva az előző év adataihoz viszonyítva csekély emelkedést mutat. A vádemelés elhalasztására 1.840 fiatalkorú tekintetében került sor, amely adat arányaiban csekély mértékű, számszerűségében 10,1%-os csökkenést mutat az előző év adatai (2.046 fő) alapján.

A tárgydőszakban 370 fiatalkorúval szemben került sor vádemelésre a vádemelés elhalasztását követően. A közvetítői eljárásra utalások száma (524) szintén 10%-os csökkenést mutat az előző év adataihoz (582) viszonyítva, megtörve ezzel a korábbi évek folyamatosan emelkedő tendenciáját, ugyanakkor a közvetítői eljárások utáni vádemelések száma jelentős mértékben, 25,9%-kal emelkedett (73 fő). Az ügyészség 2.007 fiatalkorúval szemben alkalmazott megrovást, azaz a fiatalkorúakat érintő befejezett nyomozások 15,4%-ában.

A tárgyévben az ügyészség 4.023 ügyben 5.899 fiatalkorúval szemben emelt vádat, amely az előző évi adatahoz viszonyítva 9%-os csökkenést jelent. A vádemeléskor 215 személy előzetes letartóztatásban, 48 személy őrizetben volt. A vádemeléskor a megvádolt személyek 5%-a állt kényszerintézkedés hatálya alatt. A vádemelési kényszerintézkedések számának csekély mértékű emelkedő tendenciája továbbra is jellemző.

A bíróság 5.516 fiatalkorú ügyét bírálta el jogerősen. (Az előző év adatai szerint, amely arányaiban egyezett a korábbi évek adataival, 11,7%-kal több, 6.470 fiatalkorú tekintetében hozott jogerős ítéletet a bíróság.) Az első fokon befejezett ügyek pertartamai arányaiban a korábbi évekkel lényegében egyezők.

A bíróság 86,4%-ban az ügyészi indítványokban foglaltakkal egyezően döntött, azaz 4.767 fiatalkorú vádlott tekintetében osztotta a bíróság az ügyészi vádban és végindítványban foglaltakat. Ez az arány, az előző évek 90 %-os, illetőleg ezt meghaladó arányaihoz képest, csökkenést jelent (86,4%). A tárgydőszakban az első fokú ügyészség 237 ügyben fellebbezett, amelyből a másodfokú ügyész 206 vádlott tekintetében tartotta fenn a fellebbezést. A tárgydőszakban a másodfokú bíróság 379 vádlott tekintetében bírálta el fellebbezést. Az ügyészi fellebbezések eredményességi mutatója országos átlagban romlott. (54,9%-ról 41,3%-ra esett vissza, azaz a másodfokú bíróság 97 esetben osztotta az ügyész álláspontját).

Az 5.899 fiatalkorú vádlottból 5.279 fő tekintetében alkalmazott a bíróság büntetést (43,6%) vagy intézkedést (56,4%). A büntetőkiszabás körében határozott tartamú szabadságvesztés kiszabására 1.595 fiatalkorú vádlott tekintetében került sor, s bár ez számszerűen kevesebb az elmúlt évinél (1.867 fő), azonban arányát tekintve emelkedést mutat (2011. évben 29,6%, a 2012. évben 30,2%). Ezen belül a végrehajtandó szabadságvesztések száma arányaiban csökkent (336 fő), a kiszabott felfüggesztett szabadságvesztések száma nőtt (1.259 fő). Jelentős és évek óta növekedő tendenciát mutat a közérdekű munkára ítétek száma.

A tárgydőszakban a bíróság 616 fiatalokkal szemben szabott ki közérdekű munka büntetést, amely kisebb mértékű növekedést jelent az elmúlt év adataihoz viszonyítva. A pénzbüntetések száma az elmúlt évinek mintegy felére csökkent, azaz mindössze 51 vádlott vonatkozásában szabta ki a bíróság.

Az intézkedések körében a leggyakoribb (2.677 fiatalos vádlott esetében) a próbára bocsátás volt, amely arányaiban 50,7%-ot jelent; ezt követte, jelentősen alacsonyabb számban a javítóintézeti nevelés (177 fő) és a megrovás (122 fő) alkalmazása.

A tárgydőszakban a rendkívüli eljárások közül 24 esetben felülvizsgálati eljárásra került sor, amelyből 11 ügyben az ügyész nyújtotta be a felülvizsgálati indítványt. Valamennyi ügyész által kezdeményezett felülvizsgálati eljárás eredményre vezetett. A két harmadfokú eljárás közül egy eredményes volt, a másik ügyben – az ügyészi indítvánnyal egyezően – a védelmi másodfellebbezés törvényben kizárt volt. Törvényességi jogorvoslat kezdeményezésére egy esetben került sor, amely ugyancsak eredményes volt.

A szakterületi ügyészek hatáskörébe tartozó ügyekben a váderedményesség 98,2% volt, amely megfelel az elmúlt évek átlagának.

A személyi szabadságkorlátozások végrehajtására vonatkozó rendelkezések megtartását, különösen a bánásmód törvényességét az ügyészek valamennyi fogantatási helyen rendszeresen, így a javítóintézetekben havonta kétszer alkalommal, a fiatalosok büntetés-végrehajtási intézeteiben negyedévente ellenőrizték.

3. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység

3.1. Az új ügyészségi törvény hatása a közérdekvédelmi ügyészi tevékenységre

Az Ütv. azáltal, hogy a bíróság előtti eljárást helyezte az ügyész közérdekvédelmi tevékenységének középpontjába, szemléletváltást követelt a büntetőjogon kívüli szakterület egészét érintően. Az új tevékenység és az ahhoz kapcsolódó eljárási rend lényege, hogy az ügyész a törvénysértés orvoslása érdekében – az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén – akkor lép fel, ha álláspontját bírósági peres, vagy nemperes eljárásban is érvényesíteni tudja, vagyis konkrét kereseti kérelmet (nemperes eljárásban kérelmet) tud előterjeszteni. A bírósághoz fordulás jogát az Ütv. általánosságban szabályozza, annak tételes jogi alapját a külön törvények, valamint a polgári peres eljárás, és a nemperes eljárások szabályairól szóló törvények tartalmazzák.

Az Ütv. új rendelkezései szerint az ügyész megalapozottan súlyos törvénysértésre utaló adatok esetén végez vizsgálatot annak megállapítására, hogy a törvénysértés megszüntetése érdekében az egyedi ügyben szükség

van-e ügyészi fellépésre. Valamely jogalkalmazási területet, intézménytípust érintő általános törvényességi vizsgálatok tartására tehát 2012-ben már nem volt jogszabályi lehetőség.

Az ügyészi eljárás nem tartozik sem a rendes, sem a rendkívüli jogorvoslatok körébe, a törvényességi ellenőrzést az ügyész hivatalból – a köz érdekében – végzi, akkor is, ha a vizsgálatra okot adó körülményről egyedi kérelem, vagy bejelentés alapján szerez tudomást.

Az Ütv. példálózó felsorolást tartalmaz az ügyész lehetséges perindítási jogköreiről. E szerint törvény perindításra jogosíthatja az ügyészt különösen a nemzeti vagyonnal történő rendelkezéssel, a közpénzek jogszerűtlen felhasználásával, a semmis szerződéssel a közérdekben okozott sérelem megszüntetésével, a közhiteles nyilvántartásba bejegyzett adatokkal, a környezet, a természet és a termőföld védelmével, a magánszemélyek fogyasztói szerződésai (általános szerződési feltételek) megtámadásával, a családi jogállás megváltoztatásával összefüggésben.

Rendelkezik továbbá arról, hogy törvény felhatalmazása alapján meghatározott jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek feloszlatása, megszüntetése vagy a törvényes működésének helyreállítása érdekében az ügyész pert indít, ha a tudomására jutott súlyos jogszabálysértés, illetve más adat vagy körülmény folytán alappal feltehető, hogy a jogi személy a működését beszüntette, illetve Alaptörvényt vagy jogszabályt sértő tevékenységet folytat.

Ha törvény kifejezetten nem zárja ki, az ügyész pert indít akkor is, ha a jogszabálysértés a jogi személy törvényes működését veszélyezteti. E szervezetek közhiteles nyilvántartásba vételét, törlését elrendelő, valamint a nyilvántartott adatok változásával kapcsolatban hozott bírósági határozattal szemben az ügyész jogorvoslattal élhet, ha pedig a közhiteles nyilvántartás adata törvényt sértő, az adat törlését, kijavítását, megváltoztatását kezdeményezheti.

Törvényességi ellenőrzési jogkörre alakult az ügyésznek a közigazgatási hatóságok, valamint a bíróságon kívüli más jogalkalmazó szervek egyedi, bíróság által felül nem bírált jogerős vagy végrehajtható döntéseivel, valamint hatósági intézkedéseivel kapcsolatos feladata. Ha törvény másképp nem rendelkezik, az ügyész a közigazgatási hatósági döntés érdemére kiható törvényt sértés esetén – a törvényben megállapított határidőben, a jóhiszemű jogszerzéstől és joggyakorlástól függetlenül – felhívással él a törvényt sértés megszüntetése érdekében. Közigazgatási ügyben a korábbi szabályozástól eltérően a jogszerűen benyújtott felhívás teremti meg a hatóság számára annak lehetőségét, hogy a törvényt sértést saját hatáskörben akkor is orvosolja, ha a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint döntésének visszavonására, vagy módosítására saját hatáskörben nem jogosult. A felhívás eredménytelensége esetén az ügyész az alapügyben hozott döntést támadhatja meg bíróság előtt. Az ügyész eredményes keresete alapján a bíróság a jogszabálysértő közigazgatási döntést hatályon kívül helyezi, és

szükség esetén a közigazgatási határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi, egyes esetekben a határozatot megváltoztathatja.

Nem az Ütv., hanem a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) hatalmazza fel az ügyészt arra, hogy a közigazgatási hatóság eljárási kötelezettségének megszegése miatt nemperes eljárást kezdeményezzen a hatóság eljárásra kötelezése iránt.

Az ügyésznek a hatóság jövőbeni törvényes gyakorlatának kialakítását célzó indítványozási jogát az Ütv. megszüntette, ugyanígy a jövőbeni törvénysértés veszélyére történő felhívásnak sincs helye. Átalakult a csekély súlyú jogszabálysértés miatt alkalmazható figyelemfelhívás eszközének, a jelzésnek a szerepe, ennek benyújtására is csak az egyedi ügyben van mód.

Az ügyész közérdekvédelmi funkciójának gyakorlását segíti az Ütv. új szabálya, amely szerint, ha törvény az ügyészt perindításra jogosítja, az eljárás közérdekségét vélelmezni kell. Ez a rendelkezés a bíróság előtti eljárásokat egyszerűsítette. Ugyanakkor peres eljárásaink eredményességét hátráltatta, hogy a bíróságok egy része az ügyész Ütv. által is alátámasztott speciális perbeli jogalanyiságát nem ismerte el. Ennek következtében peres eljárásaink megakadtak, az ügyész közérdekvédelmi funkciója nem érvényesülhetett, mert az ügy érdemi eldöntése helyett a bíróságok perjogi döntéseket, többnyire a keresetet érdemi vizsgálat nélküli elutasító végzést hoztak. E végzések ellen az ügyész fellebbezéssel élt, de az esetek túlnyomó részében a fellebbezés nem vezetett eredményre. Az egységes bírói gyakorlat kialakítása érdekében a Kúriához jogegységi indítvánnyal éltünk. Amennyiben arra lehetőség volt, az ügyészek az eljárásjogi okból történő elutasítás elkerülése érdekében a keresetek benyújtását a Kúria döntéséig elhalasztották. A Kúria jogegységi tanácsának 2012. december 5-én kelt 2/2012. KMPJE határozata álláspontunkat erősítette meg.

A 2012. év a közérdekvédelmi ügyészi eszközrendszer bevezetésének, az ezzel kapcsolatos problémák feltárásának és lehetőség szerinti megoldásának éve volt. Komoly kihívást jelentett, hogy nem csak az Ütv. alapvetően új rendelkezéseinek alkalmazási gyakorlatát kellett kialakítani, hanem ezzel egyidejűleg az ügyészi tevékenység kereteit, céljait, eszközeit és módszereit meghatározó más jogszabályok helyébe is újak léptek, vagy a korábbi jogszabályok jelentősen módosultak.

A legfontosabb változások a következők:

– A Polgári Törvénykönyv civil szervezetekre vonatkozó rendelkezései, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.), a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény rendelkezései bővítették a bírósági hatáskört a civil szervezetek vonatkozásában. A bírósági hatáskör bővítésével az ügyész által fellebbezhető végzések köre is bővült. A Civil tv.

nem teszi az ügyész számára lehetővé, hogy a működés törvényességi ellenőrzése alkalmával a létesítő okirat tartalmát érintő intézkedést tegyen, így különösen fontossá vált, hogy az ügyész a törvénysértés orvoslása érdekében a bírósági nyilvántartásba vételkor, illetve a változások nyilvántartásba vétele során éljen fellebbezéssel. Meg kell jegyezni, hogy az új törvényi rendelkezések olyan potenciális feladatokat rejtenek, amelyek mennyisége előre még pontosan nem látható. Például ha a civil szervezet a beszámolóval, valamint a közhasznúsági melléklettel kapcsolatos kötelezettségét elmulasztja és azt egy éven belül nem pótolja, a bíróság törvényességi ellenőrzési eljárás lefolytatása céljából értesíti az ügyészséget.

– A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvénynek az ügyészi keresetindítást szabályozó rendelkezése 2012. július 29-től módosult. A törvény új 39. §-ának (1) bekezdésével az ügyész perindítási joga korlátozottá vált, mert erre – mint közérdekű keresetindításra – a jövőben csak akkor jogosult, ha a jogszabálysértő tevékenység a fogyasztók széles, személyében nem ismert, de a jogsértés körülményei alapján meghatározható körét érinti, vagy jelentős hátrányt okoz, és az eljárás a bíróság hatáskörébe tartozik. Viszont a korábbi egy éves határidő helyett az általános elévülési időn belül lehet ilyen keresetet benyújtani.

– A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény az Ütv. rendelkezéseivel összhangban állapította meg az ügyész törvényességi ellenőrzési jogkörét, és megszüntette a helyszíni bírság intézkedés törvényességi ellenőrzésére vonatkozó ügyészi hatáskört. A 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezések szerint a szabálysértési elővezetési határozatok felülvizsgálata során az ügyész az iratokba elektronikus úton tekint be, amely az elővezetést elrendelő határozatok jogszerűségének vizsgálatát – vélhetően átmenetileg – időigényesebbé tette, viszont a bírság megfizetésének ténye is ellenőrizhetővé vált, s ezzel lehetőség nyílt a már indokolatlan kényszerintézkedés hatályon kívül helyezésére.

– Az Ütv. hatálybalépéséhez kapcsolódóan a közérdekvédelmi tevékenység részletes eljárási szabályait is ki kellett alakítani. A tevékenység súlypontja a főügyészségekre helyeződött, munkájukat a főügyész döntésétől függően a helyi ügyészségek segítik. A fellebbeviteli főügyészségek a polgári perrendtartásról szóló törvényben meghatározott jogorvoslati tevékenységet végeznek. A Legfőbb Ügyészség látja el a legfőbb ügyész Kúria előtti eljárásával és a jogalkotást befolyásoló hatáskörének gyakorlásával kapcsolatos előkészítő feladatokat, elvi irányító funkciója van és a főügyészségek állásfoglalásai elleni felülvizsgálati kérelmeket bírálja el.

A közérdekvédelmi tevékenység alapvetően új törvényi feltételeire figyelemmel a Legfőbb Ügyészség szakmai állásfoglalások kiadásával, instruálással, személyes konzultációkkal segítette a főügyészségek jogalkalmazását. A főügyészségek indokolt esetben konzultációt tartottak a helyi ügyészségeken.

A közérdekvédelmi szakág jogszabály-módosítási javaslatai az Ütv. új rendelkezéseihez kapcsolódtak. Kezdeményeztük az ügyészi feladatot is érintő törvényeknek az ügyészi törvényességi ellenőrzés tartalmát kifejező módosítását, valamint az ingatlan-nyilvántartási törvényben annak egyértelmű szabályozását, hogy a földhivatal ügyészi felhívás alapján törvénysértő bejegyző döntését maga is orvosolhatja.

Az új ügyészi eszközrendszer számszaki mutatói a korábbi szabályozáson alapuló intézkedési adatokkal nem vethetők össze, ezért a beszámoló a 2012. évi közérdekvédelmi ügyészi tevékenységre vonatkozó összehasonlító adatokat nem tartalmaz.

3.2. Az ügyészség 2012. évi közérdekvédelmi ügyészi tevékenységének főbb mutatói

A tárgyévben a magánszemélyektől, külső szervektől érkező, törvénysértésre utaló ügyészi intézkedés iránti kérelmek és felülvizsgálati kérelmek száma 6.390 volt. A törvénysértések orvoslása érdekében az ügyészségek 3.337 esetben felhívással, 3.580 esetben jelzéssel éltek, felelősségre vonást 2.099 személlyel szemben kezdeményeztek. Szabálysértési ügyben 19.381 elővezetési határozat, valamint 117.797 eljárást megszüntető határozat jogszerűségének felülvizsgálatára, továbbá 1.099 panasz elbírálására került sor. Az ügyészségek a bíróságon 1.278 keresetet, 549 fellebbezést terjesztettek elő, 1.034 cégtörvényességi eljárást kezdeményeztek, perben, vagy nemperes eljárásban 1.030 esetben léptek fel, felülvizsgálati kérelmet 16 esetben terjesztettek elő.

A közérdekvédelmi szakág 281 jogszabálytervezetre 107 érdemi észrevételt tett. Ezek közül – tartalmára és terjedelmére tekintettel – kiemelést érdemel az új Polgári Törvénykönyv, a Ket. módosításáról, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény módosításáról szóló törvény tervezetére tett észrevétel.

3.3. A törvényességi ellenőrzés

3.3.1. A hatósági eljárásokhoz kapcsolódó ügyészi tevékenység

Az Ütv. rögzíti a közigazgatási hatóságok, valamint a bíróságon kívüli más jogalkalmazó szervek által hozott egyedi, bíróság által felül nem bírált jogerős vagy végrehajtható hatósági döntések és intézkedések *törvényességi ellenőrzésének* szabályait. Az új törvény nem rendelkezik a közigazgatási hatóságoknak a törvénysértő döntések orvoslása érdekében benyújtott ügyészi felhívás alapján fennálló intézkedési lehetőségeiről és kötelezettségeiről, nem szabályozza a jóhiszemű joggyakorlók védelmét, stb. A felmerült kérdésekre a válasz a koncepcionális változások következtében más törvényekben lelhető fel, vagy a jogi normák többirányú elemzését igényli. A korábbtól alapvetően eltérő szabályozás a gyakorlatban számos olyan jogalkalmazási problémát vetett fel, amellyel kapcsolatban egységes

ügyészi álláspontot kellett kialakítani. Álláspontunkat – nem csak a törvénysértés érdemét illetően, hanem az ügyészi hatáskör terjedelme, az ügyészi fellépés feltételei, illetve a felhívásban indítványozott hatósági intézkedés jogalapja tekintetében – a rendelkezésre álló ügyészi eszközök segítségével az érintett hatóságokkal is el kellett fogadtatni.

Néhány 2012-ben elintézett egyedi ügy kapcsán a jövőre nézve is irányadó ügyészi állásfoglalás született.

– Példaként a vidékfejlesztési miniszter tagállami állampolgárok magyarországi termőföld tulajdonjogának jogszabálysértő ingatlan-nyilvántartási bejegyzésével kapcsolatos ügyészi fellépés iránti megkeresése említhető, amelynek kapcsán az Ütv. felhívásra vonatkozó rendelkezéseinek és a közigazgatási szerv speciális eljárási szabályainak egymáshoz való viszonyát kellett elemezni.

A bejegyzések Vas, Somogy, Zala, Baranya és Bács-Kiskun megyei ingatlanokat érintettek. Az illetékes főügyészségek a miniszter által jelzett ingatlan-nyilvántartási döntésekben a törvénysértést megállapították, a törvénysértés kiküszöbölése érdekében több mint 100 ingatlant érintően 27 felhívással éltek, amelyben a bejegyző határozatok visszavonását és új eljárás lefolytatását indítványozták. Emellett kifejtették azt is, hogy az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény speciális rendelkezései az ügyészi indítvánnyal egyező hatósági döntés meghozatalát nem zárják ki, mivel ennek jogalapját a felhívás benyújtása teremti meg. A felhívások címzettjei, a körzeti földhivatalok azonban a felhívásokkal nem értettek egyet, arra hivatkoztak, hogy az ingatlan-nyilvántartási törvény ügyészi felhívásra sem a bejegyző határozat saját hatáskörben történő visszavonását, sem felügyeleti intézkedés megtételét nem teszi lehetővé. A törvénysértő bejegyző határozatok hatályon kívül helyezése érdekében a főügyészségek bírósághoz fordultak. A bírósági eljárások többsége folyamatban van, néhány ügyben azonban már az ügyészi állásponttal egyező ítélet született.

Bár véleményünk szerint az Ütv. rendelkezéseinek értelmezése alapján kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy ügyészi felhívás alapján a törvénysértő, tulajdonjogot bejegyző határozatokat a földhivatal saját hatáskörben visszavonhatja, a hatósági jogalkalmazás egyszerűsítése érdekében az ingatlan-nyilvántartási törvény kiegészítését kezdeményeztük. Az egyes agrár tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXIII. törvény 2013. január 1-jétől az ingatlan-nyilvántartási törvényt úgy módosította, hogy abból mind a földhivatalok, mind az érintett ügyfelek számára egyértelmű, hogy ügyészi felhívás alapján a tulajdonjoggal kapcsolatos ingatlan-nyilvántartási bejegyzésekről hozott határozatok a hatóság által saját hatáskörben visszavonhatók és az ügyészi felhívás alapján hozott határozat, valamint az ügyészi fellépés alapján indult pert lezáró jogerős bírósági döntés hatálya a kifogásolt bejegyzésen alapuló további bejegyzésre is kiterjed.

3.3.2. Környezet- és fogyasztóvédelem

A *környezet magas szintű védelme* változatlanul az ügyészség elsőrendű feladatai közé tartozik. Ezen a jogterületen munkánkban a jogvédelem teljes körűen valósul meg. Az ügyészségi szakágak együttműködését igényli a környezetvédelmi törvénynek a környezeti károkért való felelősség komplex, több jogterületet érintő jogkövetkezmény alkalmazását előíró rendelkezése, amely szerint a környezetvédelmi bírság kiszabása nem mentesít a büntetőjogi, továbbá a kártérítési felelősség, valamint a tevékenység korlátozására, felfüggesztésére, tiltására, illetőleg a megfelelő védekezés kialakítására, a természetes vagy korábbi környezet helyreállítására vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.

A környezetvédelmi munkában az egyik információ forrás az ügyészségi szakágak egymás közötti figyelemfelhívása, továbbá információval szolgálnak a különböző kérelmek, jelzések, bejelentések, valamint a külső szervektől érkező megkeresések, tájékoztatások.

A környezet és a természet elleni bűncselekmények nyomozása során sok esetben elmarad az illetékes közigazgatási hatóságok értesítése, így ezek nem szereznek tudomást az intézkedésre okot adó körülményekről. 2012-ben az ügyészség közérdekvédelmi szakága 198 esetben kereste meg az illetékes környezet- vagy természetvédelmi, állategészségügyi, vadvédelmi, erdővédelmi hatóságot ellenőrzés végrehajtása, kötelezések kibocsátása és közigazgatási bírságok kiszabása végett. Például a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség hatósági eljárás kezdeményezései elsősorban bírság kiszabására és ellenőrzésre irányultak összesen 24 ügyben, erdővédelmi, természetvédelmi, hulladékgazdálkodási, vadvédelmi, halászati és állatvédelmi eljárásokban.

A megkeresett közigazgatási hatóságok hatáskörükben eljártak, ellenőrzéseket tartottak, kötelezéseket bocsátottak ki és az ügyek súlyához igazodó bírsággal éltek. A 100 ezer forint alatti bírságok mellett egyre több ügyben kaptunk tájékoztatást 450 ezer, 890 ezer, illetve az 1 millió Ft-ot meghaladó közigazgatási bírság kiszabásáról is.

A környezetvédelmi hatóságtól érkező információk, iratok alapján a közérdekvédelmi feladatokat ellátó ügyészek számos büntető és szabálysértési eljárást kezdeményeztek. Említést érdemel, hogy a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség környezetvédelmi hatósági ügyek alapján 17 büntetőeljárást kezdeményezett, tipikusan a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése miatt. A Veszprém Megyei Főügyészség természetvédelmi bírságot megállapító határozat alapján két személy ellen kezdeményezett büntetőeljárást hegybíró eljárásában kiállított hamis tartalmú igazolás miatt, amely szerint egy ingatlanon a szőlőültetvény meghaladja a terület 80%-át, holott azon tényleges szőlőművelés nem folyt.

A környezetvédelmi törvény elrendeli az épített környezet védelmét is, kiterjesztve ezt a településekre, az egyedi építményekre és a műszaki létesítményekre is.

A Baranya Megyei Főügyészség megállapítása szerint országos jelentőségű tájvédelmi területen lévő községben az építésügyi hatóság jogellenesen nem írta elő a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihez meghatározott látványterv becsatolását. A főügyészség felhívásában az építkezést engedélyező határozat visszavonását indítványozta, nem csak a látványterv hiánya miatt, hanem a mezőgazdasági ingatlanokból képezhető ún. birtoktest kialakítása is jogszabálysértően történt, a beépíthetőség mértékét pedig a helyi építési szabályzatot figyelmen kívül hagyva, magasabb százalékban állapították meg.

A Somogy Megyei Főügyészség Balaton parti apartman-házak építési ügyében intézett felhívást az építésügyi hatósághoz. Több okból is törvénysértő módon kapott elvi építési engedélyt a beruházó a zárt lakópark jellegű szállás-férőhelyek megépítéséhez. A település vízpart-rehabilitációs tanulmányterve és a helyi építési szabályzat a területet szabadidőközpont övezetbe sorolta, ahol tehát szálláshely nem létesíthető. Másrészt az építésügyi hatóság azt sem észlelte, hogy nem hosszabbítható meg az elvi építési engedély érvényessége. Mindezt feltárva a főügyészség felhívásában az engedély visszavonását és a benyújtott kérelem elutasítását indítványozta.

Az ügyészi felhívás mindkét ügyben eredményes volt.

Hatósági mulasztások miatt további eredményes felhívásokat intézett az építésügyi hatóságokhoz a Somogy, a Pest, a Baranya és a Heves megyei, valamint a Fővárosi Főügyészség is.

A hatósági eljárás kezdeményezése az Útv. által bevezetett olyan új ügyészi eszköz, amely nem csak a környezet- és természetvédelmi eljárásokkal kapcsolatban, hanem más jogterületen is hasznosnak bizonyult. Például a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség állampolgári bejelentés alapján kezdeményezett hatósági eljárásokat oktatási intézményeket fenntartó alapítvány gazdálkodásával, a kapott normatív hozzájárulások igénylésével és felhasználásával, valamint a végzett oktatási tevékenységgel kapcsolatban. Az eljárásban hozott döntését a megkeresett hatóság köteles az ügyésznek megküldeni, ezért az ügyésznek, ha szükséges, módja van az eljárási kötelezettség megsértése, vagy a törvénysértő döntés orvoslása érdekében fellépni.

A fogyasztóvédelmi hatóságok eljárásainak és döntéseinek ellenőrzése nyomán 30 felhívást nyújtott be az ügyész tipikusan a kis- és középvállalkozások bírságolásánál tapasztalt súlyos törvénysértések, illetve a hatásköri szabályok megsértése miatt. A felhívások eredménytelensége miatt 5 ügyben keresetindításra került sor. 4 ügyben a bíróság a keresetnek helyt adva az első fokú hatóságot új eljárásra utasította. Egy ügyben, amelyben az áramdíj elszámolásának helyessége, a követelés elévülése volt az eljárás

tárgya, a keresetet elutasító ítélet ellen felülvizsgálati kérelem benyújtására került sor. A fogyasztóvédelmi hatóságok eljárásaiban észlelt kisebb jelentőségű jogszabálysértések, hiányosságok miatt az ügyészek 16 jelzést nyújtottak be, amelyek eredményesek voltak.

A törvényességi ellenőrzés tárgykörben érkezett 4.689 kérelem egyharmada közlekedési jogsértéssel volt kapcsolatos, amelyen belül kiemelkedő arányú a közlekedési közigazgatási tárgyú kérelem. Figyelemmel arra, hogy a közlekedési szabályszegések jelentős hányada 2012. április 15. napjától közigazgatási bírsággal sújtandó, a közlekedési közigazgatási tárgyú kérelmek száma az előző évnek közel háromszorosára emelkedett, 2011-ben 338, 2012-ben 916 kérelem érkezett az ügyészi szervekhez. Az ún. objektív közlekedési bírságolási ügyekre vonatkozó kizárólagos illetékességi szabályokra tekintettel az ilyen tárgyú kérelmek kiemelkedő munkaterhet jelentettek a Vas Megyei Főügyészségen és a Fővárosi Főügyészségen.

Közlekedési közigazgatási tárgyú ügyben csak 32 felhívás benyújtására került sor. Ez azt mutatja, hogy ebben az állampolgárok széles körét érintő ügycsoportban a hatóságok eljárási gyakorlata alapvetően törvényes.

3.3.3. Szabálysértéssel kapcsolatos tevékenység

Szabálysértési ügyben az elmúlt évben az ügyészségek 2.763 felhívást, 2.552 jelzést nyújtottak be, 1.625 felelősségre vonási eljárást kezdeményeztek. Szabálysértési panasz alapján határozat hatályon kívül helyezésére, illetve a szabálysértési eljárás folytatására irányuló utasításra 157 esetben került sor.

Az elővezetési határozatok jogszerűségének ügyészi felülvizsgálata a kényszerintézkedés törvényességének garanciája. Az ügyészeknek 2012-ben 19.381 szabálysértési elővezetési iratanyagot kellett áttanulmányozniuk. A határozat hatályon kívül helyezésére jogszabálysértés miatt 1.979 esetben került sor, tehát az elővezetési határozatok 90%-a bizonyult jogszerűnek.

3.3.4. A megbízhatósági vizsgálatokkal kapcsolatos tevékenység

Az ügyészi törvényességi ellenőrzés biztosítja a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben szabályozott megbízhatósági vizsgálatok jogszerűségét. Az előző évben jóváhagyásra megküldött több száz vizsgálatot elrendelő határozat közül jóváhagyás megtagadására 10 ügyben került sor.

3.3.5. Ügyészi intézkedés és állásfoglalás iránti kérelmek

A civil szervezetek ellenőrzésének szükségességét megalapozó jelzések (758) elsősorban a civil szervezetek tagjaitól, képviselőitől, az állami adóhatóságtól, valamint a törvényszékektől érkeztek. Az adóhatóság az adóigazgatási eljárásban feltárt, a civil szervezet törvénysértő működésére utaló hiányosságok – jellemzően a székhelyén, illetve a képviselő ismert lakhelyén való elérhetetlenség – miatt következetesen kérte az ügyészi vizsgálatok lefolytatását. A civil szervezet működésében feltárt jogszabálysértés, vagy

működése beszüntetésének megállapítása esetén az ügyész az Ütv. rendelkezései szerint felhívással élt, illetve a civil szervezet ellen pert indított.

Az ügyészséghez érkezett kérelmek, bejelentések az előzőekben említett – ingatlan-nyilvántartás, médiaigazgatás, természet- és környezetvédelem, fogyasztóvédelem, építésügy, szabálysértés, oktatásügy, közlekedési igazgatás, civil szervezetek működése – tárgykörökön kívül még számos ügýtípust felöleltek. A kérelmek alapján az ügyészek eljárak többek között gondnoksági ügyekkel kapcsolatban, vizsgálták kárpótlással, földhasználattal, adó megállapításával, szociális és egészségügyi ellátásokkal kapcsolatos közigazgatási döntések, valamint kereskedelmi, bányahatósági és rendészeti eljárások jogszerűségét.

A közigazgatási hatósági eljárásokban feltárt jogszabálysértések orvoslása érdekében felhívások benyújtására jellemzően a döntések megalapozatlansága, a tényállásból megállapított helytelen jogi következtetés, a fellebbezés és más kérelmek elbírálásának, illetve a döntés közlésének eljárási kötelezettség megsértését eredményező elmulasztása miatt került sor.

A törvényességi ellenőrzési feladatkörbe tartozó ügyészi intézkedésre irányuló kérelmek (4.689) elutasításának számából (1.151) következik, hogy az ügyészséghez fordulók jelentős hányada az új ügyészségi törvény hatálybalépését követően is fokozott elvárásokkal, de megalapozatlan kérelmekkel fordult az ügyészséghez.

A megalapozatlanság nem csak abban nyilvánult meg, hogy a sérelmezett eljárásban jogszabálysértés nem volt feltárható, hanem számos esetben – kellően nem ismerve, vagy figyelmen kívül hagyva az ügyészi fellépésére vonatkozó rendelkezéseket – olyan ügyben fordultak az ügyészséghez, amelyre az ügyészi törvényességi ellenőrzés nem terjed ki. Jellemzőek voltak azok a kérelmek, amelyek az ügyész feladatait általánosan meghatározó jogszabályi rendelkezésekre hivatkozva kértek ügyészi intézkedést úgy, hogy közben a speciális törvényi feltételek nem álltak fenn. Számos olyan, évtizedekkel korábbi, elsősorban termelőszövetkezeti földhasználatban állt ingatlanokra vonatkozó földkiadási vagy a kárpótlási eljárások során hozott határozatok felülvizsgálata iránti kérelem is érkezett, amelyek tekintetében az Ütv. 29. §-ában foglalt határidőre figyelemmel ügyészi eszközök alkalmazására nem volt mód, ezért az ilyen kérelmek elutasításra kerültek.

Az Ütv. 7. §-a (2) bekezdésének c) pontja – összhangban az 1. § (2) bekezdésében megfogalmazott, a törvények betartásában való közreműködési kötelezettséggel – az ügyész feladatává teszi, hogy az arra jogosított szervezetek szakmai véleményt adjon. A 2012. évben közérdekvédelmi tárgykörben külső szervek az ügyészséget 221 esetben keresték meg jogalkalmazási kérdésben való állásfoglalás végett. Az ügyészi álláspont nem vonatkozhat egyedi ügy eldöntésére és a megkereső szervekre nem kötelező,

mégis tapasztalható volt, hogy az ügyész véleménye pozitívan hatott a megkereső szervek jogalkalmazására.

3.4. A magánjogi ügyészi tevékenység

3.4.1. A Kúria előtti eljárás

Az ügyészi működés rendeltetése a közérdek érvényesítése, ebből következően az ügyész a polgári eljárásoknak olyan közjogi résztvevője, akinek a perbeli jogképessége nem a magánjogi jogalanyok perbeli jog- és cselekvőképességéhez igazodik, hanem rá speciális szabályozás vonatkozik. Mivel az ügyész perképességének megítélése tekintetében a bíróságok eltérő gyakorlatot folytattak, a legfőbb ügyész az Útv., illetve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény alapján jogegységi eljárást kezdeményezett a Kúria előtt. A Kúria a 2/2012. KMPJE jogegységi határozatában egyértelmű iránymutatást adott abban az elvi kérdésben, hogy a törvényben meghatározott feladatkörében az ügyész a polgári peres és nemperes eljárásokban, mint absztrakt közjogi jogalany vesz részt, akit az illetékes ügyészi szerv képvisel. A képviselőt ellátó ügyészi szerv eljárási szakaszonként változhat. Ezzel a döntésével a Kúria lezárta egy, az új jogszabályok által felszínre hozott jogalkalmazási problémát.

A jogegységi határozat meghozataláig az ügyészségek fellebbezést jelentettek be a kereset ügyészi perképesség hiányára alapított érdemi vizsgálat nélküli elutasítása miatt, illetve az érdemi ítélet azon része ellen, amelyben a törvényszék a keresetlevélben megjelölt ügyész helyett a főügyészséget jelölte meg felperesként.

A Kúria jogegységi tanácsának megkeresésére jogegységi határozat meghozatala iránti indítványra a legfőbb ügyész külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi letelepedésével, szavatossági igényekkel, bírósági eljárási illetékekkel, végrehajtási költséggel, közfeladatot ellátó szerv hatáskörében eljáró személy képmásának nyilvánosságra hozatalával, végrendelet érvénytelenségével kapcsolatban összesen 6 alkalommal tett nyilatkozatot.

A polgári perrendtartást szabályozó törvény 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezése szerint a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban a tanács elnöke jogkérdésben az iratok megküldése mellett, határidő tűzésével a legfőbb ügyészt álláspontjának kifejtésére hívhatja fel. E rendelkezés alapján a Kúria természetes személyek és pénzügyi intézmények között szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt folyamatban levő felülvizsgálati ügyben hívta fel a legfőbb ügyészt álláspontjának kifejtésére arról, hogy érvénytelen-e a fogyasztói szerződésben alkalmazott azon általános szerződési kikötés, amely a szerződő felek között devizában nyilvántartott, de forintban folyósított és törlesztett kölcsönszerződésben a deviza és a forint közötti átszámítást azonos devizanemben, de eltérő kínálati áron (deviza vételi, illetve eladási árfolyamon) határozza meg.

A legfőbb ügyész a jogi álláspontját kifejtette. A felülvizsgálati eljárás még nem fejeződött be, mert a Kúria az Európai Unió Bíróságának gyorsított előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte.

3.4.2. Közérdekű keresetek

A tárgyévben 19 ügyben került sor az általános szerződési feltételek tisztességtelen volta miatti perindításra pénzügyi szolgáltatókkal, biztosítókkal, ingatlanforgalmazással, termékbemutatóval és internetes értékesítéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetekkel szemben. További 11 esetben az általános szerződési feltétel alkalmazója a per előkészítésének időszakában megfelelően módosította az általános szerződési feltételeit, ezért perindításra már nem volt szükség. Miután a perben az ügyész minden esetben indítványozta az ítélet rendelkezésének közzétételét, a keresetek a társadalom sérelmet szenvedett tagjainak jogérvényesítését is elősegítik.

Az ügyészt törvény perindításra jogosítja fel a magánszemélyek fogyasztói szerződéseivel kapcsolatban. E jogterületen 2012-ben az ügyészségek 55 esetben keresettel, illetve perelhárító kezdeményezéssel éltek. Ezeket tipikusan olyan, fogyasztókat sértő magatartás indokolta, mint a szavatossági, jótállási jog biztosításának, a megfelelő használati utasításoknak, az árfeltüntetésnek a hiánya, a megtévesztő „akciók”, balesetveszélyes termékek forgalmazása, az áru eredetmegjelölésének elmaradása. Sajnálatos, hogy tapasztalataink szerint az országos üzletláncokkal, megfelelő szakmai, gazdasági és jogi háttérrel rendelkező multinacionális cégek sem törekednek arra, hogy a fogyasztói érdekeket maradéktalanul érvényre juttassák. Az ügyészi keresetek eredményesek voltak.

Az elmúlt évben a jogellenes magatartástól eltiltás és a környezeti veszélyeztetéssel okozott kár megtérítése iránt 13 kereset benyújtására került sor, például szennyvíztisztító és állattartó telepek működtetőivel, hulladékégetést folytatókkal, védett növények elpusztítóival, tarvágást végzőkkel szemben. A már befejezett eljárásokban a keresetnek helyt adó ítéletek születtek. A Somogy Megyei Főügyészség például réti sas fiókák eltulajdonítása miatt a természetben okozott kár megtérítése iránt indított keresetet, eltiltást is indítványozva. Az elkövetők bűnösségét a bíróság megállapította. Ugyanez a főügyészség eltiltás iránti keresetet nyújtott be a rendszeresen, tiltott módon, számszeríjjal vadászó elkövető ellen, aki legalább húsz alkalommal lőtt ki dámszarvast. A cselekmény természetesen büntetőeljárást is megalapozott.

Több környezetvédelmi ügyben a korábbi években benyújtott keresetekre 2012-ben született jogerős ítélet. Például a Vas Megyei Főügyészség keresetei nyomán közel 10 millió forint kár megtérítésére kötelezte a bíróság a talaj- és talajvízszennyezést okozó környezethasználót, a Zala Megyei Főügyészségnek a védett állatok elpusztításával járó természetkárosítás miatti keresetére a Pécsi Ítéltábla 41.820.000 Ft kártérítésre kötelezte az alperest.

3.4.3. Érvénytelen szerződésekkel kapcsolatos tevékenység

A Polgári Törvénykönyv 202. §-a az érvénytelen szerződések köréből kiemelve önálló kötelemként nevesíti az uzsorás szerződést, megállapítja annak semmisségét is. A pénzügyi kiszolgáltatottság áldozatává vált személyek érdekében az ügyész az elmúlt évben 10 ügyben élt a keresetindítás törvényadta lehetőségével. A jellemzően az uzsorások ellen indult büntető eljárások adatai alapján elkészített keresetlevélben az ügyész az uzsorás szerződés semmisségének megállapítását és a jogkövetkezmények levonását kérte a polgári bíróságtól. A beszámolási időszakban két jogerős döntés született, amelyek megállapították az uzsorással szerződő fél helyzetének kihasználásával kötött kölcsönszerződések semmisségét, és kötelezték az uzsorást az uzsorakamat és a törvényes kamat közötti különbség visszafizetésére.

Az ún. lakás-maffia ügyekben is fontos szerepe van az ügyészség közérdekvédelmi és büntetőjogi szakága együttműködésének. A beszámolóval érintett időszakban 169 esetben indult büntetőeljárás amiatt, hogy az elkövetők a sértett tulajdonában álló lakást jogellenesen – különösen erőszakkal, fenyegetéssel, akaratnyilvánításra képtelen helyzet kihasználásával – szerezték meg, vagy legalábbis tettek rá kísérletet. Ezeket az eljárásokat a közérdekvédelmi szakág ügyészei figyelemmel kísérték, amennyiben lehetőség nyílt rá, a bírósághoz fordultak, és a polgári perben a szerződés semmisségének megállapítását indítványozták. A Fővárosi Főügyészség példaként említhető ügyében az ügyész olyan ajándékozási szerződés semmisségének megállapítása iránt élt keresettel, amelyet az írni-olvasni nem tudó, három osztályt végzett nyugdíjas kötött a csalárd módon eljáró „megajándékozottal”. Az ajándékozót a saját lakásából egy bérelt lakásba költöztették ki, házastársát pedig arra is rábírták, hogy 500 000 Ft banki hitelt vegyen fel, amelynek törlesztő részleteit azóta is fizeti.

Az ügyészi szervek kiemelt figyelmet fordítottak a termőföld megszerzésére, használatára irányuló jogellenesen létrejött szerződésekre.

A Vidékfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkárának a zsebszerződés-gyanús ügyletek miatti ügyészi fellépést kezdeményező beadványai alapján az illetékes főügyészségek minden esetben körültekintő vizsgálatot folytattak. Az ügyészségekhez zsebszerződésekkel kapcsolatosan érkezett bejelentések és kérelmek zöme alaptalannak bizonyult. Az érintett külföldi állampolgárok a telekkönyvi bejegyzés időpontjában már magyar állampolgárságot szereztek, vagy rendelkeztek olyan hatósági igazolással, amely őket Magyarországon termőföld tulajdonjogának megszerzésére jogosította, az adásvételi szerződések semmissége tehát nem volt megállapítható.

Egy 2012. évben benyújtott kérelem alapján indult ügyben az 1999-2000. években megkötött három szerződéssel két magánszemély más magánszemélyektől termőföldnek minősülő ingatlanok tulajdonjogát szerezte meg és egyidejűleg az ingatlanokon 50 év időtartamra haszonélvezeti jogot

alapítottak egy gazdasági társaság javára. Az adásvételi szerződésekben a tulajdonszerző fél nyilatkozott arról, hogy „az e szerződés szerinti ingatlanra vonatkozó, mint tulajdonost megillető, illetve terhelő minden jogát és kötelezettségét a haszonélvezőre ruházza át. A haszonélvező jogosult az ingatlant megterhelni, használatra másnak átengedni, stb.”

A termőföldről szóló törvény rendelkezései szerint belföldi jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet termőföld tulajdonjogát – a törvényben meghatározott kivételekkel – nem szerezheti meg. A szerződés idézett rendelkezése miatt felmerült, hogy az adásvételi szerződések e tilalom megkerülésére irányulhatnak. Az ügyészség a szükséges irattanulmányozás és előkészítés után a beszámoló elkészítését megelőzően benyújtotta a keresetlevelet az ingatlanok fekvése szerinti járásbírósághoz az adásvételi szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt.

Ügyészi keresetindítás alapjául szolgált a belföldi magánszemélyek törvényi mértéket meghaladó haszonbérlete is. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 8 keresetet nyújtott be az ügyészség haszonbérleti szerződés semmisségének megállapítása iránt, mert a haszonbérlet jogcímén használt földterület nagysága meghaladta a törvényes mértéket.

Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 62. §-ának (1) bekezdése alapján keresettel kérheti a bíróságtól érvénytelenség címén a bejegyzés törlését és az eredeti állapot visszaállítását az, akinek nyilvántartott jogát a bejegyzés sérti, továbbá az ügyész. Ebben a hatáskörben a Pest Megyei Főügyészség büntetőeljárások adatai alapján 3 pert indított.

A főügyészség egy ügyben a gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen, ezért jogainak védelmére képtelen személy által kötött adásvételi szerződés semmisségének és a vevő, valamint a további jogszerzők tulajdonjogának törlése iránt indított pert. A debilitás szintjén álló ingatlantulajdonos 500 ezer Ft kölcsönt akart felvenni, a csalárd módon eljáró kölcsönadó azonban olyan szerződést íratott vele alá, amely szerint ingatlanát 2 millió 500 ezer Ft-ért eladta, és ebből 2 millió Ft-ot már átvett. Az eladó lakása elvesztése után hajléktalan szállóra került, létfenntartását nem tudta önállóan megoldani. A tulajdonjogának bejegyzését követő napon a vevő az ingatlant tovább értékesítette egy kft-nek, majd azt egy hónappal később – jelentősen magasabb áron – a kft. is eladta egy magánszemélynek. A főügyészség keresetében a csalárd vevő és az őt követő vevők tulajdonjogának törlése mellett kérte az eredeti birtokállapot visszaállítását, valamint azt, hogy a bíróság a csalárd módon eljáró félnek visszajáró 500 ezer Ft-ot a Magyar Állam javára ítélje meg.

Törlési per megindítására került sor abban az ügyben is, amelyben az 1951 óta ismeretlen helyen tartózkodó tulajdonos helyett a magát hamis személyi igazolvánnyal igazoló személy írta alá tulajdonosként az érdi ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződést. Perindításra került továbbá azért, mert a mezőgazdasági és ipari szövetkezet olyan mogyoródi ingatlant

adott el, amely nem volt a jogelőd mezőgazdasági termelőszövetkezet tulajdonában, korábban termelőszövetkezeti földhasználatban állóként volt nyilvántartva, ezért a részarány-tulajdonú földek kiadásának lezárulása után önkormányzati tulajdonba fog kerülni, az ingatlan tehát sem a jogutód szövetkezet, sem a vevő tulajdonába nem kerülhetett.

3.4.4. Egyes jogi személyekkel kapcsolatos tevékenység

Az alapítványok és egyesületek nyilvántartásba vételével, az adataikra vonatkozó változások bejegyzésével kapcsolatos ügyészi jogkörök több évtizedes múltra tekintenek vissza. Az új törvényi rendelkezések azonban e területen is változást hoztak. A beszámolási időszakban az ügyészség 912 esetben nyújtott be keresetet a civil szervezetekkel szemben a Polgári Törvénykönyv, továbbá az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény felhatalmazása alapján az illetékes bíróságokhoz a civil szervezetek megszüntetése, megszűnésének megállapítása, illetve törvényes működésük helyreállítása érdekében. A nyilvántartásba vétel, illetve a megváltozott adatok bejegyzése iránti nemperes eljárásokban hozott törvénytörő végzések ellen a főügyészségek több mint 300 fellebbezést nyújtottak be.

A cégbejegyzési, illetve változásbejegyzési eljárás a cégbíróság előtti egyoldalú, ellenérdekű fél részvétele nélkül folyó eljárás, ezért a közhitelesség és a törvényes működés alapjainak megteremtése és biztosítása érdekében a törvény az ügyésznek perindítási jogot biztosít. Cégekkel kapcsolatban az ügyészi közreműködés másik jelentős területe a cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárása, amelyben a törvény általános eljárás-kezdeménnyezési joggal, valamint az eljárásban félként történő részvétel jogával ruházta fel az ügyészt. 2012-ben az ügyészség 52 esetben nyújtott be keresetlevelet a jogszabálysértő cégbejegyző (változásbejegyző) végzések hatályon kívül helyezése érdekében és 1.033 esetben kezdeményezte a cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárását.

3.4.5. Egyéb magánjogi tevékenység

A hagyományos ügyészi jogkörök alapján az elmúlt évben az ügyészségek 101 pert indítottak. Apaság megállapítása iránt 57, gondnokság alá helyezés iránt 41, és 3 egyéb családjogi kereset benyújtására került sor.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény alapján érkezett megkeresések alapján az ügyészség 539 ügyben élt a figyelemfelhívás, 993 esetben pedig a fellépés eszközével. 7 ügyben büntetőeljárás kezdeményezésére került sor, mivel a bántalmazók cselekménye bűncselekmény – kiskorú veszélyeztetésének büntette, garázdaság vétsége, súlyos testi sértés büntette, személyi szabadság megsértésének büntette, zaklatás büntette – megállapítására is alkalmas volt. A távoltartó határozat szabályainak megszegése miatt egy főügyészség szabálysértési eljárást is kezdeményezett.

Az előzőekben ismertetett magánjogi tevékenység során a szakági ügyészek bírósági iratokat 9.014 esetben tanulmányoztak, 2.309 tárgyaláson vettek részt. A keresetek, cégtörvényességi eljárás kezdeményezések, perújítási indítványok és egyéb eljárás kezdeményezések 99%-a, a fellebbezések, csatlakozó fellebbezések 93%-a, a felülvizsgálati kérelmek 90%-a volt eredményes.

3.5. Gyermek- és ifjúságvédelmi ügyészi tevékenység a közérdekvédelmi ügyekben

A gyermek- és ifjúságvédelmi szakterület közérdekvédelmi tevékenysége – az általános közérdekvédelmi szakági tevékenységet érintő jogszabályi változásoknak megfelelően – jelentősen átalakult.

A fiatalkorúak ügyészei a törvényességi ellenőrzési tevékenység ellátása során 15.532 ügyben jártak el, ez a teljes közérdekvédelmi szakág törvényességi ellenőrzéssel kapcsolatos ügyérkezésének 9%-a.

A törvényességi ellenőrzési tevékenységen belül meghatározó (86,2%) a szabálysértésekkel kapcsolatos, a szabálysértési és közoktatási törvényeken alapuló feladatok teljesítése. A szabálysértési hatóságoktól érkezett megszüntető határozatok száma a tárgyévben 11.531 volt. A szabálysértési hatóságok megszüntetéséről szóló határozatát (11.476) az ügyészek 9.181 ügyben tudomásul vették. A szabálysértési tárgyú ügyek 5,6%-ában (642) történt kiemelt ügyészi intézkedés. Ez az arány azonban megyénként jelentős eltérést mutat, néhány megyében ügyészi intézkedésre alig került sor, míg más megyékben a számuk száz feletti is volt.

A kiemelt ügyészi intézkedésekből 264 felhívás, 364 jelzés és 18 felelősségre vonás kezdeményezése volt. A tárgydőszakban elbírált kiemelt ügyészi intézkedések közül mindössze 6 nem vezetett eredményre, ez 96%-os eredményességet jelent. A tárgydőszakban a fiatalkorúak ügyészei 132 ügyészi intézkedésre irányuló kérelmet, ügyészi állásfoglalás elleni kérelmet és ügyészi állásfoglalás elleni ismételt kérelmet bíráltak el. Az elővezetések száma 994 volt.

A fiatalkorúak szakterületi tevékenységét ellátó ügyészek által, a törvényességi ellenőrzési területen tett intézkedések száma évek óta folyamatos emelkedést mutat, amelyek 90%-a, a tárgyévben 17.057, az érdemi ügyészi intézkedés. A törvényességi ellenőrzés során tett összes ügyészi intézkedés 11%-át, az érdemi ügyészi intézkedések 10,8%-át fiatalkorúak ügyészeinek a tevékenysége eredményezte. Az intézkedések törvényesek és megalapozottak voltak, a tárgydőszakban elbírált 1.130 kiemelt intézkedésből mindössze hat volt eredménytelen, amely 99,6%-os eredményességet jelent.

A Legfőbb Ügyészséghez érkezett 93 egyedi ügyből 27 ügyészi intézkedésre irányuló kérelem, illetve alsóbb fokú ügyészi intézkedés elleni kérelem, 31 saját kezdeményezésű ügy és 30 egyéb ügy volt.

Figyelemmel arra, hogy a családjától külön, nevelőotthonokban és speciális nevelőotthonokban lévő gyermekek fokozott figyelmet igényelnek és az ilyen intézkedés a gyermek alapjogát is érinti, az Ütv. 29. §-ának (7) bekezdése rendelkezik a gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet folytató intézmények működése törvényességének ügyészi ellenőrzéséről.

A speciális gyermekotthonok tekintetében a törvényességi ellenőrzést évente el kell végezni. A tárgyévben az ügyészség e kötelezettségének – 27, kizárólag minisztériumi vagy önkormányzati fenntartású intézményre kiterjedően – első alkalommal tett eleget, így célunk egy általános helyzetkép kialakítása, a jogi normáknak való megfelelés általános ellenőrzése is volt.

A feltárt törvénysértés megszüntetése érdekében az ügyészség az intézmény vezetőjénél felhívással élhet, erre az elmúlt évben 10 esetben került sor. A törvényességi ellenőrzés alapján megállapítható általános tapasztalat, hogy a speciális gyermekotthonok, illetőleg a gyermekotthonok speciális csoportjaival foglalkozók – szűkülő lehetőségeik ellenére – sok esetben erejükön felül, saját szabadidejüket és anyagi eszközeiket is felhasználva, elkötelezetten igyekeznek feladatuknak eleget tenni. Ugyanakkor azt is meg kell állapítani, hogy az egyes intézmények között is jelentős különbségek vannak, nem csak a tárgyi feltételek területén, hanem a személyi (nevelők, stb.) ellátottság és képzettség területén, továbbá az orvosi ellátáshoz, tanuláshoz és szabadidős foglalkozásokhoz való hozzáférés területén is.

4. Az országgyűlés és az ügyészség kapcsolata

4.1. Kérdések

Az Ütv. 11. §-ának (1) bekezdése alapján a legfőbb ügyész tanácskozási joggal részt vehet az Országgyűlés ülésein, ahol az általános szabályok szerint az országgyűlési képviselők kérdést intézhetnek hozzá.

Az országgyűlési képviselők 2012-ben 8 esetben intéztek azonnali, 18 esetben pedig írásbeli kérdést a legfőbb ügyészhez, míg szóbeli kérdés nem hangzott el.

Azonnali kérdést tett fel

– „Mi kell a tudomásra jutáshoz? Avagy meddig leszünk következmények nélküli ország?” dr. Schiffer András (LMP),

– „Milyen hatékony intézkedést kíván tenni a Legfőbb Ügyészség a zsebszerződések semmisségének megállapítása érdekében?” Hegedüs Lórántné (Jobbik), Magyar Zoltán (Jobbik),

– „Hajlandó-e Grippen ügyben Svédországhoz fordulni a Legfőbb Ügyészség?” Jávor Benedek (Jobbik), dr. Dorosz Dávid (LMP), Ertsey Katalin (LMP),

– „Mikor emelnek vádat a 2006-os őszi rendőrterror felelősei ellen?” dr. Gaudi-Nagy Tamás (Jobbik),

- „Mi folyik a Központi Nyomozó Főügyészségen?” dr. Harangozó Tamás (MSZP),
- „Terrorcselekmény miatt is vádat emelnek a 2006 őszi rendőrterror felelősei ellen?” dr. Gaudi-Nagy Tamás (Jobbik),
- „Az elmaradt rendszerváltás és a fülke forradalom következményeként ügyészi védelem a kommunista bűnösöknek?” Szilágyi György (Jobbik),
- „Testközelben az 50-es évek?” dr. Harangozó Tamás (MSZP).

Írásbeli kérdések voltak:

- „Jogos? Etikus?” dr. Nyikos László (Jobbik),
- „Még egyszer kérdezem: Jogos? Etikus?” dr. Nyikos László (Jobbik),
- „Hivatalos tudomásszerzésnek minősül-e a sajtóban megjelent tartalom?” dr. Molnár Csaba (független),
- „Hivatalos tudomásszerzésnek minősül-e az országgyűlés nyilvános bizottsági ülésén elhangzottak?” dr. Molnár Csaba (független),
- „A fegyverek egyenlősége” dr. Molnár Csaba (független),
- „Felsőbb utasítások az ügyészségen” dr. Molnár Csaba (független),
- „Mindszenty József bíboros teljes körű jogi, erkölcsi és politikai rehabilitása”⁹ dr. Molnár Csaba (független),
- Eleget tesz-e az ügyészség a hivatalbóli eljárási kötelezettségének?” Baráth Zsolt (Jobbik),
- „Ügyészi Utasítás” dr. Molnár Csaba (független),
- „Tőzsdézhetnek-e az önkormányzatok?” Hegedűs Lórántné (Jobbik),
- „A törvény őre a törvény legfőbb megszegője?” dr. Kolber István (független),
- „Elfogulatlan-e az ügyészség?” dr. Molnár Csaba (független),
- „Ki döntött úgy, hogy nem emelnek vádat?” dr. Molnár Csaba (független),
- „Nyomoznak még a Föminél?” Szilágyi György (Jobbik),
- „Most már lépnie kell!” dr. Vadai Ágnes (független),
- „Megkezdte e büntetésének letöltését Kaszab Csaba volt kőbányai MSZP-s alpolgármester?” Révész Máriusz (Fidesz),
- „Miként alakul a büntető eljárás a Föminél?” Szilágyi György (Jobbik),
- „Mi lesz a sorsa 700 Hektár magyar földnek?” Hegedűs Lorántné (Jobbik).

4.2. A mentelmi jog felfüggesztésének indítványozása

A legfőbb ügyész indítványozza az országgyűlési képviselőknek az Alaptörvény 4. cikkében biztosított mentelmi joga felfüggesztésére irányuló – az Országgyűlésről szóló új, 2012. április 20-án hatályba lépett 2012. évi XXXVI. törvényben (ezt megelőzően pedig az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvényben) és a Házaszályban szabályozottak szerinti – eljárást. A legfőbb ügyész a mentelmi jog felfüggesztését büntetőügyben a vádirat benyújtásig terjeszti a házelnökhöz.

⁹ Ilyen című az írásbeli kérdés

Szabálysértési ügyben pedig csak akkor kezdeményezi a mentelmi jog felfüggesztését az országgyűlési képviselők tekintetében, ha arról önként nem mondanak le.

2012-ben a legfőbb ügyész egy országgyűlési képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kezdeményezte, amelyhez az Országgyűlés hozzájárult.

Az országgyűlési képviselőkhez hasonló mentelmi joguk miatt e joguk felfüggesztésére a tárgyévben 9 bírót, 3 ügyészt és egy attasé mentelmi jogának felfüggesztését is kezdeményezte a legfőbb ügyész.

Szabálysértési ügyben négy esetben érkezett megkeresés a legfőbb ügyészhez a mentelmi jog felfüggesztése iránt. Két esetben országgyűlési képviselőt, két esetben pedig bírót érintett az ügy. Az országgyűlési képviselők egyike végül lemondott mentelmi jogáról, a köztársasági elnök pedig egy bírót ügyében döntött a felfüggesztéséről, egy bírót mentelmi jogának kezdeményezése pedig alaptalan volt, így erre nem került sor.

5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége

5.1. Nemzetközi kapcsolatok

5.1.1. A legfőbb ügyész és helyettesei nemzetközi tevékenysége

A legfőbb ügyész a 2011. május 28. és a 2012. május 26. közötti időszakban az Európai Unió tagállamai Legfelsőbb Bíróságai mellett működő legfőbb ügyészek vagy e tisztségnek megfelelő intézmények Hálózatának elnöki tisztségét töltötte be.

E minőségében a 2011. évben számos nemzetközi eseményre előadóként kérték fel; 2012. január 12-13. között Moszkvában részt vett az orosz ügyészi szervezet megalapításának 290. évfordulójára rendezett magas rangú ünnepségen és a Hálózat elnökeként ünnepi beszédet mondott, amikor a delegációvezetőket fogadta D. Medvegyev orosz elnök.

Elnöki mandátumának végén, 2012. május 24-26. között Budapest adott otthont a Hálózat 5. éves konferenciájának és közgyűlésének.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium támogatásával, a Legfőbb Ügyészség által megrendezett konferencia címe: *„Gondolatok az Európai Ügyészségről – A gazdasági válság hatása az ügyészségek munkájára és szervezetére, valamint az ügyészek képzésére az Európai Unióban”*. A 23 európai uniós tagállam részvételével lezajlott, 70 fős konferencián 17 legfőbb ügyész és 8 legfőbb ügyész helyettes vett részt; jelen voltak a témában érintett, főbb nemzetközi intézmények képviselői [Európai Bizottság, Eurojust, Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa, OLAF, Európai Igazságügyi Képzési Hálózat (EJTN), Ügyészek Nemzetközi Egyesülete]. A rendezvényt a

köztársasági elnök nyitotta meg, a bevezető előadásokat a magyar legfőbb ügyész, az Eurojust elnöke és az EU Tanácsa soros dán elnökségének képviselőjében résztvevő dán legfőbb ügyész helyettes tartotta.

Az elmúlt évben négy alkalommal volt legfelsőbb szintű kétoldalú munkatalálkozó.

Az új osztrák legfőbb ügyész, Ernst Eugen Fabrizy február 13. napján, Bécsben megtartott beiktatási ünnepségére a magyar legfőbb ügyész is meghívást kapott, az osztrák legfőbb ügyész és két helyettese pedig november 5-6. között viszontlátogatáson járt Budapesten.

Montenegrói partnere meghívására, a 2011. decemberi budapesti találkozó viszontlátogatásaként, a legfőbb ügyész kéttagú küldöttség élén június 13-15. között látogatott Podgoricába.

December 2-4. között Christoph Strötz bajor tartományi legfőbb ügyész a müncheni főügyész kíséretében látogatott Budapestre.

A cseh legfőbb ügyész meghívására október 24-26. között, háromtagú küldöttség élén, a legfőbb ügyész Brno-ban folytatott kétoldalú tárgyalásokat.

A tárgyévben a magyar ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész képviselte:

- az OLAF és a Bajor Legfőbb Ügyészség közös rendezésű konferenciáján január 25-27. között Münchenben, ahol előadást tartott „Az EU pénzügyi érdekeit sértő csalás elleni küzdelem: a magyar gyakorlat és tapasztalatok” címmel. Előadásában hangsúlyozta az EU pénzügyi érdekeinek védelmét szolgáló intézményi és jogi keretek továbbfejlesztésének szükségességét;

- a szlovák legfőbb ügyész jogkörében eljáró legfőbb ügyész helyettes kezdeményezésére, április 25-27. között Stará Lesná-n megtartott, a Visegrádi Együttműködés (V4) tagállamai legfőbb ügyészeinek I. munkatalálkozóján, amelynek fő témája az Európai Ügyészség felállítása volt. A találkozót követően a V4 államok legfőbb ügyészei kiadták az ún. Tátrai Nyilatkozatot, amelyben elismerik a felállítandó Európai Ügyészség hozzáadott értékét, azonban hangsúlyozzák, hogy az európai jogfejlődés jelenlegi stádiumában a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén a meglévő eszközök fokozottabb és hatékonyabb kihasználására kell nagyobb hangsúlyt fektetni;

- az Európai Unió pénzügyi érdekei ellen elkövetett bűncselekmények elleni fokozottabb fellépés tárgyában, Viviane Reding bizottsági alelnök asszony által kezdeményezett, EU legfőbb ügyészi találkozón Brüsszelben, június 26. napján, a legfőbb ügyész a Tátrai Nyilatkozat szellemében beszélt az Európai Ügyészség létrehozásáról;

- az Európai Unió Legfőbb Ügyészek Konzultatív Fórumának ciprusi elnökség által szervezett ülésén Hágában, december 14. napján, az Eurojustnak a Konzultatív Fórum működésében játszott szerepéről tartott előadást;

– az Európa Tanács Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) tagjaként közreműködve az Ügyészi Szervezetek Erőforrás-gazdálkodásáról szóló (2012)7. számú véleményének kidolgozásában. Ennek keretében az év első felében két munkatalálkozón, november 25-27. között a CCPE 7. plenáris ülésén vett részt Strasbourgban, melyen a vélemény elfogadásra került.

A legfőbb ügyész közjogi helyettese képviselte a magyar ügyészi szervezetet

– az Eurojust fennállásának 10. évfordulóján megrendezett ünnepségen Hágában, február 27-28. között;

– a Katari Jogi Fórum jogállamiságról szóló rendezvényén, május 4-7. között, ahol felszólalt az „Antikorrupció – a jogállamiság és a gazdasági, politikai és társadalmi fejlődés” címet viselő szekcióban.

A legfőbb ügyész hivatalában fogadta április 4. napján az Európa Tanács Velencei Bizottságának küldöttségét, amely az új ügyészségi sarkalatos törvények végrehajtásának ellenőrzése céljából látogatott az ügyészségre. A Velencei Bizottság a látogatás után kiadott véleményében kifejtette, hogy a magyar ügyészség működése megfelel a jogállamiság követelményeinek.

A legfőbb ügyész november 21. napján fogadta az Európai Unió Tanácsa GENVAL munkacsoport küldöttségének tagjait, akik az ún. hatodik körös értékelés keretében érkeztek Magyarországra. A GENVAL ebben az értékelési körben az EJN-ről és az Eurojustról szóló Tanácsi Határozatok végrehajtását ellenőrzi. A vizsgálat eredményeit tartalmazó jelentés 2013. folyamán lát napvilágot.

A fentieken túl 2012-ben a legfőbb ügyész, illetve helyettesei munkamegbeszélés keretében fogadták az EBESZ antiszemitizmus elleni képviselőjét, a Kínai Jogi Társaság küldöttségét, a vietnami Legfelsőbb Bíróság elnökét, az Amerikai Egyesült Államok budapesti Nagykövetségének antiszemitizmussal foglalkozó különmegbízottját, az izraeli nagykövetet, az USA nagykövetet, az iraki igazságügyi miniszter által vezetett küldöttséget, a cseh Országgyűlés Alkotmányügyi Bizottságának küldöttségét, valamint Bosznia-Hercegovina Országgyűlésének Alkotmányügyi bizottsági küldöttségét.

5.1.2. Szakértői szintű nemzetközi tevékenység

2012-ben több határmenti ügyészségi találkozóra is sor került: április 21-én Nyíregyházán magyar-ukrán, szeptember 6-7. között Hajdúszoboszlón román-magyar főügyészi találkozó volt. Május 22-én Kismartonban a osztrák és magyar ügyészségi partnerek koordinációs értekezletet tartottak.

Tanulmányút és tapasztalatcsere céljából az ügyészség Japánból, Franciaországból ügyészt, Hollandiából és Tunéziából jogász-, Törökországból katonai ügyészi és bírói küldöttséget fogadott. A Legfőbb

Ügyészség október 17-19. között partner volt az Európai Terrorellenes Kutatói és Szakértői Hálózat (EENeT) éves ülésének megrendezésében.

Az ügyészség nemzetközi tevékenységében jelentős részt tett ki, és az előző évhez képest növekedést mutat a képzési jellegű, tapasztalatcsere célú nemzetközi rendezvényeken való ügyészi részvétel, szakértőként, előadóként való meghívás, valamint a konkrét ügyekben, külföldi partnerekkel való szakmai egyeztetés érdekében teljesített külföldi kiküldetés.

Az elmúlt évben 61 képzési jellegű konferencián, szemináriumon, tanulmányúton összesen 108 ügyész vett részt. E programok meghívója és finanszírozója jelentős részben az EJTN volt, emellett az ügyészség részt vett a Nemzetközi Rendészeti Akadémia (ILEA), az Európai Rendőrakadémia (CEPOL) és a Közép-Európai Rendőrakadémia (KERA) rendezvényein, továbbá az Európai Jogi Akadémia (ERA), az EU Közigazgatási Intézete (EIPA), a Francia Magisztrátusképző Intézet (ENM) által meghirdetett programokon, az Eurojust ülésein, konferenciáin.

A nemzetközi szervezetekhez, bizottságokhoz, szakértői munkacsoportokhoz delegált kontaktponti találkozók, szakértői megbeszélések, valamint a konkrét büntetőügyekben megtartott Eurojust koordinációs értekezleteken összesen 48 alkalommal, 56 ügyész vett részt. E programok döntő többségét a meghívó, illetve a koordinációt ellátó intézmény finanszírozta.

Az OKRI munkatársai összesen 14 alkalommal teljesítettek külföldi kiküldetést, kutatási területeikhez, programokhoz, projektekhez kapcsolódóan.

5.1.3. Az Európai Igazságügyi Képzési Hálózat tevékenységében való részvétel

Az ügyészek nemzetközi továbbképzésének jelentős szereplője az EJTN, amelynek a Legfőbb Ügyészség Magyarország európai uniós csatlakozása óta tagja.

A korábbi évekhez hasonlóan folytatódó, külföldön, idegen nyelven megrendezett EJTN-továbbképzéseken való részvétel mellett az ügyészség 2012-ben bekapcsolódott a szervezet rövid- és hosszú távú csereprogramjába. Az előbbi program keretében két ügyész Németországban töltött két-két hetet és viszont fogadtak egy-egy külföldi (bolgár és egy román) ügyészt. A hosszú távú csereprogram keretében egy ügyész töltött három hónapot az Eurojustnál, öt ügyész pedig tanulmányúton vett részt az EU Bíróságán Luxembourgban.

Az EJTN-nel ápolt jó szakmai kapcsolatok eredményeként és a csereprogramhoz való csatlakozásunk folytán Budapesten kerülhetett megszervezésre február 27-28. között az EJTN-csereprogramok kontaktponti felelőseinek találkozója, amelynek szervezésében és megrendezésében részt vett a Legfőbb Ügyészség.

A tárgyévben indult el az EJTN keretén belül az a regionális projekt, amelynek a résztvevői a Visegrádi Együttműködés (V4) országai, valamint hat német tartomány igazságügyi képzési szervezetei. A több részből álló szemináriumsorozat fogalmazók és alügyészek számára nyújt lehetőséget a résztvevő országok és tartományok jogrendszereinek, valamint az EU jogszabályok alkalmazási gyakorlatának megismerésére.

2012-ben az EJTN közvetítésével a Spanyol Igazságügyi Akadémia (mint EJTN-tagszervezet) által meghirdetett e-learning programokon két ügyész vett részt.

5.2. Jogsegély-ügyek

5.2.1. Az Európai Unióhoz történt csatlakozásunkat követően az utóbbi években a tagállamokkal folytatott *bűnügyi jogsegélyforgalom* lényegében azonos volumenű és összetételű.

Az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-én kelt Egyezmény és az Egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyve (2005. évi CXVI. törvény) lehetőséget teremtett a részes államok igazságügyi hatóságainak a közvetlen jogsegélykérelemre.

2011-ben 1.800, míg 2012-ben 1.637 (9,1%-kal kevesebb) kérelem érkezett tagállami igazságügyi hatóságtól közvetlenül a helyi ügyészségekhez.

A külföldre irányuló közvetlen jogsegély-kérések száma kisebb mértékben (5,4%) emelkedett, 2011-ben 1.378, 2012-ben 1.453 volt.

Az uniós jogsegélyegyezményen kívül a Strasbourgban, 1959. április 20-án kelt, a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló Európai Egyezmény és a kétoldalú jogsegélyszerződések is alapját képezik az együttműködésnek. A külföldi hatóságok jogsegélyt jellemzően az emberkereskedelem büntette, a prostitúcióval kapcsolatos, és a vagyon elleni bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásokban kértek. A magyar ügyészségek főként vagyon elleni bűncselekményekben, közokirat-hamisítás büntette és közlekedési bűncselekmények ügyeiben terjesztettek elő kérelmeket.

Az elmúlt évben olyan állammal is volt jogsegélyforgalom, amellyel jogsegélyszerződést nem kötöttünk és viszonyosság sem áll fenn. 2012-ben adta át a Legfőbb Ügyészség az eljárást a Kínai Népköztársaság igazságügyi hatóságának egy norvég állampolgár sérelmére Budapesten elkövetett emberölés büntette miatt a Budapesti Rendőr-főkapitányságon indult bűnügyben. Az ügyben 2012. november 18-25. között a Kínai Népköztársaság Közbiztonsági Minisztériuma Nemzetközi Együttműködési Főosztályának vezetőjével az élen 8 tagú delegáció érkezett a bizonyítékok vizsgálata érdekében. A látogatás sikeres volt, s ez az első lépése lehet a további együttműködésnek.

A külföldről érkezett jogsegélyek teljesítésénél minden esetben a megkereső hatóságnak a teljesítés módjára és az esetleges soron kívüliségre vonatkozó kérésére gondot fordítanak a végrehajtó hatóságok. Nem támasztunk akadályt, ha a megkereső hatóság kéri a jogsegély teljesítésénél a külföldön eljáró hivatalos személyek részvételét.

Magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye ügyében 156 (2011-ben 149) esetben vettük át az eljárást a külföldi igazságügyi hatóságtól, míg 21 ügyben történt eljárás átadása külföldi állampolgár Magyarországon elkövetett bűncselekménye ügyében a 2011. évi 30-cal szemben.

2012-ben Magyarországon 4.756 külföldi állampolgár követett el bűncselekményt. Ebből 1.324 román, 524 szerb, 510 ukrán és 337 afgán állampolgár volt. A külföldi állampolgárok által elkövetett összesen 6.626 bűncselekményből 2.718 a közrend elleni, 1.373 az államigazgatás, az igazságszolgáltatás, illetve a közélet tisztasága elleni és 1.059 vagyon elleni bűncselekmény volt.

313 külföldi (ebből 108 román, 58 szerb, 43 vietnámi, 17 szlovák) állampolgár előzetes letartóztatását rendelték el a bíróságok.

Magyarországon 8.353 bűncselekményt követtek el külföldi állampolgár sértett sérelmére, amelynek zöme (6.336) vagyon elleni bűncselekmény volt.

20 ügyben tettünk feljelentést külföldi államnál és 1.005 ügyben kézbesítettük a határozatot külföldre.

A tárgyévben három, a határokon átnyúló – bűnszervezeteket és bűncselekményeket érintő – kiemelt ügyben került sor nemzetközi közös nyomozó csoport felállítására (Focibunda, „Körhinta csalás” és egy, az Egyesült Királyságot is érintő emberkereskedelem miatt indult bűnügyben).

5.2.2. Az elmúlt évben 4.430 *szabálysértési jogsegély* iránti megkeresés érkezett a Legfőbb Ügyészségre. A magyar hatóságok 118 előterjesztést tettek ilyen jogsegély iránt.

Az előterjesztések túlnyomó többsége osztrák hatóságoktól érkezett, a 4.430 kérelemből 4.253. E megkeresések javarészt közlekedési szabálysértési ügyekben érkeztek, jellemzően a sebességhatár túllépése, vagy a követési távolság be nem tartása miatt és az elkövető gépjárművek üzembentartói személyi adatainak, lakcímének megállapítására irányultak. Komoly – és elsősorban nem ügyészi, hanem inkább adminisztrációs – munkaterhet rónak e megkeresések a Legfőbb Ügyészségre. Az osztrák hatóságok némelyike egyszerre százas nagyságrendben, egyébként jórészt a teljesítés akadályát képező hiányossággal küldte meg a rendszám-adatokat, ezért hiánypótlásra kellett intézkedni. A megkeresések felét tudtuk teljesíteni,

1.891 ügyben pedig meg kellett tagadni a megkeresést, mert a hiánypótlást nem teljesítették.

Ausztria után a legtöbb jogsegély-kérelem Németországból (93), valamint a Jogsegély Egyezményt még ki sem hirdető Olaszországból (49) érkezett. Ez utóbbiakat nem tudtuk befogadni. Szlovénia 10, Belgium és Spanyolország 4-4 esetben kerestek meg, de érkezett kérelem Bulgáriából, Csehországból, Franciaországból, Hollandiából, Lengyelországból, Liechtensteinből, Litvániából, Svájcól, Szlovákiából és Szlovéniából is.

A magyar szabálysértési hatóságok és a bíróságok 118 előterjesztéssel éltek külföldi jogsegély iránt, amelyből 28 esetben Romániába, 22 ügyben Szlovákiába, 19 ügyben Ausztriába, 17 esetben Németországba továbbítottuk a kéréseket. Cseh, francia, lengyel hatóságokhoz is fordultunk kérelemmel, míg három Olaszországba irányuló előterjesztést meg kellett tagadnunk. A cseh hatóságok nem teljesítik szabálysértési jogsegély előterjesztéseinket, mert álláspontjuk az, hogy a magyar jog szerinti jogorvoslati eljárási rend nem felel meg az egyezmény követelményeinek, nevezetesen, hogy a szabálysértési határozatot egy büntető ügyekben is illetékes bíróság előtt lehet megtámadni.

5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége

Az Eurojust az Európai Unió tagállamai közötti büntető igazságügyi együttműködés Hágában működő szerve, amelyet az EU Tanácsa 2002/187/IB határozatával hozott létre és jelenleg az Eurojust megerősítéséről szóló 2009/426/IB határozat (új Eurojust Határozat: „EH”) alapján folytatja tevékenységét. Feladata a határokon átívelő súlyos, különösen a szervezett bűnözés elleni küzdelem, a tagállamokban a büntető eljárások összehangolásának, az igazságügyi együttműködésre irányuló megkeresések teljesítésének, illetve a kölcsönös elismerés elvén alapuló határozatok végrehajtásának előmozdítása. A Lisszaboni Szerződés 85. és 86. cikkei alapján a közeljövőben rendelet szabályozza majd az Eurojust szervezetét és megerősített hatásköreit, továbbá az Eurojustból jöhet létre az Európai Ügyészség.

Az új EH nemzeti jogba átültetésének 2011-ben legfőbb ügyészi utasítással megkezdett folyamatában jelentős előrelépés volt az EU tagállamokkal folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény, továbbá a korábbi legfőbb ügyészi utasítások lényegét megtartó és továbbfejlesztő új legfőbb ügyészi utasítás, amely rövidesen hatályba lép. Az EH 12-13. cikkeinek végrehajtását 2012. novemberében vizsgálta az EU Tanács Általános és Értékelési Munkacsoportjának (GENVAL) 6. értékelési fordulója; ennek eredménye 2013-ban lesz ismert.

Magyarország Eurojustban való részvételével kapcsolatos feladatait az Ütv. alapján 2004 óta az ügyészség teljesíti. 2012. július 1-jétől Magyarországot az Eurojustban nemzeti tagként – a képviselő személyében

történt változás miatt – a legfőbb ügyész által újonnan kinevezett főosztályvezető-helyettes ügyész képviseli.

Az Eurojust legfőbb szerve a 27 tagállam nemzeti tagjaiból álló Kollégium, amely 3 évre választ elnököt tagjai közül. Az Eurojust az EH-ban írt, konkrét bűnügyeket érintő hatásköreit a Kollégium testületként, illetve az érintett nemzeti tagok útján gyakorolhatja. Emellett a nemzeti tag, illetve helyettese a nemzeti jog alapján is gyakorolhat egyes ügyészi hatásköröket. A Kollégium egyben az Eurojust igazgatótanácsa is, amely ellátja a kb. 250 fős szervezet irányítását.

A nemzeti tagok által vezetett nemzeti szekciókat helyettesek és asszisztensek, valamint a tagállamuk által kiküldött, de státuszukat illetően az Eurojust EU személyzetéhez tartozó nemzeti szakértők alkotják. 2012-ben a legfőbb ügyész – a korábbi helyettes tartós távolléte miatt – új nemzeti tag helyettest nevezett ki, az asszisztenshez hasonlóan hazai munkavégzési hellyel és részmunkaidőben. Hágában a magyar nemzeti tagot tevékenységében az első félévben főügyészségi ügyész, míg a másodikban a korábbi nemzeti tag segítette kiküldött szakértőként; kiküldetésük költségeit az EU viselte.

Az EU tagállamok igazságügyi hatóságai 2011-hez képest mintegy 8%-kal több, összesen 1.533 ügyet terjesztettek az Eurojust elé. A növekedés az előző évek trendjét követte, ezen belül azonban arányosan, 291-ről 308-ra nőtt a kettőnél több tagállamot érintő ügyek részaránya is. Az Eurojust elé vitt ügyek többsége már nem a kábítószer-kereskedelemmel (263), hanem a különféle csalásokkal, ezen belül adócsalásokkal volt kapcsolatos (302). A szervezeten elkövetett más bűncselekmények miatt beterjesztett ügyek száma 197-ről 231-re, a pénzmosással kapcsolatos ügyek száma 122-ről 144-re nőtt. Az emberkereskedelemmel, prostitúcióval kapcsolatosan regisztrált Eurojust ügyek száma 79-ről 60-ra csökkent.

A legtöbb ügyet (110) ismét Franciaország terjesztette az Eurojust elé, melyet ezúttal Svédország (99), majd Ausztria (95), Lengyelország és az Egyesült Királyság (80-80), illetve Németország (75), Belgium (70), Bulgária, Csehország és Szlovénia (69-69) követ. A legtöbb ügyet (218) Németország és Spanyolország (214) felé nyitották, utána következik Hollandia (199), az Egyesült Királyság (190), Olaszország (181), Franciaország (149) és Belgium (145).

A magyar szekciónak 2012-ben összesen 117 új ügye volt, négyvel kevesebb, mint az előző évben. Ebből 48 ügyet kezdeményeztek a magyar igazságügyi hatóságok, ami 6 üggyel több az előző évinél. A 27 tagállam között Magyarország a beterjesztett saját ügyek számát tekintve Görögországgal és Litvániával azonos számú 48 üggyel a 15-17. helyen áll, míg 2011-ben a 16. helyet foglalta el. A vele szemben beterjesztett 69 üggyel változatlanul a 13. helyen áll. A magyar ügyek száma – az új EH 13. cikkében és a végrehajtására 2011-ben kiadott legfőbb ügyészi utasításban előírt jelentési kötelezettség, valamint a 2012 második felében az Eurojust

kínálta lehetőségek bemutatására ismét megszervezett szervezett hazai előadás-sorozata hatására is – emelkedő tendenciát mutatott.

A kiemelt, komoly tárgyi súlyú, sok tagállamot érintő ügyek részaránya nem emelkedett. 2012-ben azonban sikerrel folytatta tevékenységét egy nem csupán európai, de utóbb több kontinensre is kiterjedő ügyben az első magyar részvétellel és vezetéssel működő nemzetközi közös nyomozócsoport. A siker fontos tényezője volt, hogy a magyar ügyészek sikerrel pályáztak az Eurojust által kezelt és odaítélt EU pénzalapokra a közös nyomozócsoport költségeinek finanszírozására. Ugyancsak 2012-ben alakult meg a második magyar kezdeményezésű közös nyomozócsoport egy másik komoly tárgyi súlyú ügyben, amely már részesült is az EU pénzügyi támogatásában. 2012 végén két további ügyben jelezték más tagállamok, hogy 2013-ban magyar részvétellel közös nyomozócsoportot kívánnak létrehozni. Az ügyészek a közös nyomozócsoportban meghatározó szerepet játszanak, hiszen az büntügyi jogsegélyt kiküszöbölő igazságügyi együttműködési forma, amelyről a megállapodást magyar részről a legfőbb ügyész írja alá, illetve ennek működése során fontos szerepe van igazságügyi együttműködési szintjén az Eurojust koordinációjának, miként az Europol nyújtotta operatív támogatásnak is.

2012-ben az Eurojust 188, jórészt általa finanszírozott koordinációs értekezletet tartott hazai ügyészek és nyomozók részvételével. A legtöbbet Franciaország (53) kezdeményezte. Magyarország ezúttal 2 koordinációs értekezletet hívott össze és 9 más tagállam által kezdeményezett ilyen értekezleten vett részt.

Az Eurojust működésének további feltétele, hogy a Kollégium heti plenáris ülésein a nemzeti tagok részt vegyenek. A Kollégium konkrét büntetőügyekkel kapcsolatos feladatain túl igazgatótanácsként felelős az Eurojust szervezetéért és irányításáért. 2012-ben az üléseken a magyar nemzeti tag részvétele mindvégig zökkenőmentes és biztosított volt. 2012 második felében a korábbi magyar nemzeti tag továbbra is részt vett az Eurojust egyes állandó és ad hoc, – pl. az Eurojust jövőjével foglalkozó – bizottságok tevékenységében.

Az EU Legfőbb Ügyészek Konzultatív Fórumának félévenként a soros elnökség által összehívott üléseihez az Eurojust adja a helyszínt, titkárságot és finanszírozást. Első félévi ülésére 2012-ben Brüsszelben, míg a második félévire Hágában került sor. A magyar legfőbb ügyészt a szervezők ezúttal is több témában kérték fel hozzászólásra, melyeket nagyra értékelték.

Az EH-nak az Eurojust nemzeti koordinációs rendszerre (ENKR) vonatkozó rendelkezéseit elsők között a 17/2011. (VIII. 19.) LÜ utasítás hajtotta végre. Eszerint az Európai Igazságügyi Hálózat (EIH) magyar kontaktpontja – mint az Eurojust privilegizált partnere – kapcsolódik az ENKR-hez. A Legfőbb Ügyészségen működő EIH kontaktszemély 2012-ben e-mailben mintegy 150 megkeresést kapott, melyből 90 hazai ügyészségtől, 60 pedig külföldről érkezett. Telefonon belföldről szintén kb. 90 kérdést kapott.

A magyar ügyészekről érkezett megkeresések kiterjedtek az egyszerű kérdésektől (pl. illetékes külföldi hatóság címe, a kapcsolatfelvétel célszerű módja) a bonyolultabbakig (pl. külföldi jogról felvilágosítás kérése), s hasonló képet mutatnak a külföldről érkezett megkeresések is, az egyszerű érdeklődéstől (pl. jogsegély teljesítésének állása) a magyar anyagi és eljárásjogról való felvilágosításig. A korábbi évekhez képest mind a hazai, mind a külföldi megkeresések hangsúlya a bonyolultabb kérdések irányába tolódik el.

6. Az ügyészség személyügyi helyzete és az új szolgálati törvény hatásai

6.1. Az ügyészség személyügyi helyzete és az új szolgálati törvény hatásai

Az ügyészség személyügyi helyzetében az elmúlt év elejétől a korábbi évekhez képest jelentős változás állt be. Ennek elsődleges oka, hogy 2012. január 1-jén hatályba lépett az Alaptörvény, mely szerint az ügyész szolgálati jogviszonya – a legfőbb ügyész kivételével – az általános öregségi nyugdíjkorhatár, vagyis a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltésével megszűnik. A hatályba lépés időpontjáig e korhatárt már betöltött, illetve azt 2012-ben betöltő ügyészek felmentése az elmúlt év folyamán megtörtént, így tavaly összesen 99 ügyész szolgálati viszonya szűnt meg.

Az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvényt (Üsztv.) hatályon kívül helyező, 2012. január 1-jétől hatályos Üjt. főbb változásai a következők:

- Az ügyészi kinevezés feltétele, hogy a pályázó az Üjt. 11. §-a (2) bekezdésének a)-b), d) pontjában meghatározott munkakörökben, a jogi szakvizsga letételét követően legalább egy évet ténylegesen is dolgozzon. Nem szabja a törvény a kinevezés feltételének az egyéves tényleges tevékenységet az ügyészként, bíróként, alkotmánybíróként már működött személyek esetében. Kinevezhető ügyésszé egyéves tényleges működés után az OKRI kutatója, a nyomozó hatóság nyomozója, a nemzetközi szervezetnél, az Európai Unió valamely szervénél ítélkező, az igazságszolgáltatással összefüggő tevékenységet folytató személy.

- Ügyészi állásra már nem csak a központi közigazgatási szerveknél foglalkoztatottak nevezhetők ki, hanem a területi, illetve helyi szerveknél közigazgatási, illetve jogi szakvizsgához kötött munkakörben legalább egy évig ténylegesen dolgozó pályázók is [Üjt. 11. § (2) bekezdés]. Az Üjt. e rendelkezése 2012. márciusában tovább módosult, mely szerint azok nevezhetők ki ügyésszé, akik a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) hatálya alá tartozó szervnél közigazgatási, illetve jogi szakvizsgához kötött munkakörben legalább egy évig ténylegesen dolgoztak. Az Üjt. ezen rendelkezései elhárították az akadályt a nyomozó hatóságok büntetőjogi gyakorlattal rendelkező nyomozóinak felvétele előtt, és lehetővé tették az államigazgatás területi szerveinél foglalkoztatottak ügyészi kinevezését is.

– Szigorodtak a határozatlan időre szóló ügyészi kinevezés egyes feltételei [Üjt. 14. § (2) bekezdés]. Ez azonban nem járt együtt a most már határozott időre kinevezhető jogászok pályázatának az elmaradásával.

– Változtak az ügyészi állásra szóló pályázat kiírásának, közzétételének, elbírálásra előkészítésének egyes szabályai (Üjt. 19. §), melyek főként a pályázóknak szóló garanciák.

– Módosult az eskü szövege és az Üjt. 16. §-ának (2) bekezdése végső (objektív) határidőt állapít meg az eskü letételére. Ha az ügyész a kinevezésétől számított három hónap elteltével az esküt nem teszi le, ügyészségi szolgálati viszonya megszűnik.

– Változás történt a kirendelés szabályozása kapcsán is, így például az ügyészt nem csak ügyészségi érdekből, hanem szakmai fejlődésének elősegítése érdekében is ki lehet rendelni. Az ügyész hozzájárulásával egy éven túli időtartamra is kirendelhető.

– Az Üjt. 34. §-a új ügyészségi szolgálati viszony megszűnési okokat is rögzített: a rá irányadó nyugdíjkorhatár betöltése és az eskütételi kötelezettség megszegése, melyek a törvény erejénél fogva szüntetik meg az ügyész ügyészségi szolgálati viszonyát.

A rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt 2012. december 31. után betöltő ügyészt az ügyészségi szolgálati viszony megszűnésekor hat havi átlagilletménynek megfelelő összeg illeti meg [Üjt. 41. § (1) bekezdés]. Ettől eltérően a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt 2013. január 1-jét megelőzően betöltött ügyész szolgálati viszonya az átmeneti szabályok szerint felmentéssel szűnt meg és ez számára a munkavégzési kötelezettség alóli mentesítésen felül háromhavi átlagilletménynek megfelelő összeg (Üjt. 160. §) kifizetésével járt.

– Az Üjt. új összeférhetlenségi okokat is bevezetett, melyeket 2012. január 15. napjáig az ügyészségi alkalmazott köteles volt megszüntetni. [Üjt. 45. §, 131. §, 161. § (2) bekezdés].

– Változtak az ügyész minősítésére vonatkozó szabályok. A minősítés az ügyész teljes működése idején kötelező. Kivétel a nyugdíjkorhatár betöltését megelőző hat év. Ezzel egyidejűleg a korábbi hat évenkénti minősítési időköz 8 évre emelkedett. A 8 évenkénti minősítést nem kell elvégezni mindaddig, amíg a minősítendő a minősítő vagy helyettese irányítása alatt legalább egy évig nem dolgozott.

A minősítés két újabb eredménnyel zárulhat, ezek egyike az utóvizsgálatról függő alkalmasság. A minősítés ismertetésének szabályai között szerepel, hogy az ügyésznek a minősítést legalább 3 munkanappal előbb át kell adni. Az ismertetésen a munkáltatói jogkör gyakorlóján kívül jelen kell lennie annak az ügyészségi vezetőnek is, ahol az ügyész szolgálatát

teljesíti. Az ügyész az észrevételeit – mivel a minősítést kellő időben megismerheti – legkésőbb az ismertetéskor teheti meg (Üjt. 50-52. §).

– Az Üjt. változást hozott az elismerések terén is, az ügyész soron kívüli előresorolását és a mérlegelési jogkörbe tartozó cím adományozását a kiváló munkavégzésen kívül, ugyancsak a minősítés által is igazolt kiváló, magasabb ügyészi beosztásra alkalmas, illetve kiválóan alkalmas minősítéshez is köti [Üjt. 63. § (1) bekezdés és 64. § (2) bekezdés]. Bevezette továbbá, hogy cím jár az ügyész részére az adott szintű ügyészségen ténylegesen folytatott legalább húsz éves ügyészi gyakorlat után. A kötelező címadományozás 159 ügyészt érintett.

– Az Üjt. a vezetői pótléokra jogosultság szempontjából nagyobb főügyészséget, illetve kiemelt járási ügyészséget is megkülönböztet, ami további differenciálási lehetőséget ad az illetmény megállapításánál [Üjt. 65. § (3)-(4) bekezdés]. Hat főügyészség engedélyezett ügyészi létszáma haladja meg a 90 főt és minősül ennek folytán, illetve az országos illetékességből is adódóan magasabb főügyészi, főügyészhelyettesi, osztályvezető ügyészi vezetői pótlékra jogosító nagyobb főügyészségnek. A járási ügyészségek közül 17 minősül kiemeltnek; vezető és vezetőhelyettes ügyészeik a korábinál magasabb, az illetményalap 35, illetve 30%-ának megfelelő vezetői pótlékban részesülnek.

– Kiegészítő és képzettségi pótlék megállapítására is lehetőség nyílt az Üjt. 66-67. §-ában foglalt feltételek fennállása esetén. Az év folyamán összesen 268 ügyészségi alkalmazott részesült képzettségi pótlékban, egy pedig kiegészítő pótlékot kapott.

– Az Üjt. 144. §-ában meghatározott új szabály, a legfőbb ügyész jogkörébe tartozó szakmai tanácsadói, szakmai főtanácsadói kinevezés, mely a tisztviselők elismerésére ad lehetőséget. A 2012. év folyamán 36 ügyészségi alkalmazott kapott szakmai tanácsadói, főtanácsadói kinevezést és azzal járó pótlékot.

Az OKRI-nál dolgozó kutatót – legfőbb ügyészi utasításban rögzített követelmények teljesítésétől függően – az illetményalap tiztől ötven százalékáig terjedő összegű kutatói pótlék illeti meg. A kutatói pótlékra 20 ügyészségi alkalmazott (kutató) jogosult.

– A jubileumi jutalomba az Üjt. 154. §-ának (4) bekezdése alapján az eddigi foglalkoztatási jogviszonyokon túl beszámít a nem munkaviszony keretében folytatott ügyvédi tevékenység és a közjegyzői szolgálat tartama is, kivéve a jogviszony szünetelésének tartamát.

– Az ügyészségi titkár elnevezése alügyészre [Üjt. 163. § (2) bekezdés], az ügyészségi ügyintéző elnevezése ügyészségi megbízottra változott [Üjt. 163. § (4) bekezdés]. Ugyanakkor megszűnt az ügyészségi nyomozói munkakör.

– Az alügyész és az ügyészségi fogalmazó helyettesítés, vagy meghatározott feladat elvégzése céljából, vagy legfeljebb egy évi időtartamra más célból – a tisztviselőre, írnokra, fizikai alkalmazottra vonatkozó szabályokkal azonosan – határozott időre is kinevezhető [Üjt. 110. § (2) bekezdés].

– Az alügyész részére ügyészségi szolgálati viszonyban eltöltött tíz év után főtanácsos cím adományozható [Üjt. 117. § (4) bekezdés], az alügyésznek és az ügyészségi fogalmazónak is adható a képzettségi pótlék (Üjt. 119. §).

– Az ügyészségi megbízott kinevezésének új feltétele a szakirányú felsőfokú iskolai végzettség. Az Üjt. rögzíti azt is, hogy az ügyészségi megbízott önálló felelősséggel gyakorolja az ügyészi részjogosítványokat; továbbá nem nevezhető ki – az ügyésszel egyezően – ügyészségi megbízottnak, akit az ügyészre vonatkozó szabályok szerint a bünyügyi nyilvántartásban nyilvántartanak, vagy ellene – magánvádas vagy pótmagánvádas eljárás kivételével – büntetőeljárás folyik.

– Az Üjt. 124. §-a régi igénynek eleget téve lehetőséget biztosít a próbaidő kikötésére.

– A tisztviselő, írnok, fizikai alkalmazott szolgálati viszonya megszűnik akkor is, ha jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, vagy büntetőeljárás során kényszergyógykezelését rendelik el. Megszünteti a szolgálati viszonyt az eskütételi kötelezettség megszegése is [Üjt. 130. § (1) bekezdés]. Az ügyészségi megbízott szolgálati viszonya megszűnik akkor is, ha a bíróság jogerősen szándékos bűncselekmény miatt végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésre vagy közérdekű munkára ítéli [Üjt. 130. § (4) bekezdés].

– A gépjárművezetőknek kiküldetés esetén újra jár napidíj, melynek összege az illetményalap egy munkanapra eső részének tíz százaléka (Üjt. 134. §).

Az elmúlt évben tovább módosultak az Üjt. egyes rendelkezései, előbb március 1-jétől, majd július 1-jétől.

– Az Üjt. egyes rendelkezéseit 2012. március 1. napjától a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvénnyel összefüggő átmeneti módosuló és hatályát veszítő szabályokról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi V. törvény módosította. A változás oka, hogy a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2012. március 1. napján hatályba lépett 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) egyes rendelkezései érintették az Üjt. néhány szabályát [az ügyészi kinevezés Üjt. 11. §-a (2) bekezdésének b) pontjában írt, valamint a jubileumi jutalomra jogosító idők számításának az Üjt. 154. §-ának (3) bekezdése szerinti szabályait].

– A 2012. július 1-jétől hatályos új munka törvénykönyvének [2012. évi I. törvény, (mt.)] a munkáltató formájától független rendelkezéseit az ügyészségi szolgálati viszonyban is megfelelően alkalmazni kell. Az új szabályok közül kiemelést érdemel, hogy a munkavállaló a munkahelyén kívül sem tanúsíthat olyan magatartást, amely közvetlenül és ténylegesen alkalmas a munkáltató hírnevének veszélyeztetésére. Az anya gyermeke három éves koráig csak akkor áll felmentési tilalom alatt, ha fizetés nélküli szabadságot vesz igénybe. A betegség miatti keresőképtelenség ideje alatt is közölhető felmentés. Változtak a szakszervezeti tisztségviselők, az alkalmazotti tanács, az ügyészi tanács tisztségviselőinek munkajogi védelmére vonatkozó szabályok is.

– Az Üjt. 2012. július 1-jei módosítása folytán változtak továbbá a kirendelés rapidíjra vonatkozó szabályai [27. § (4) bekezdés], az ügyészségi szolgálati viszony jogellenes megszüntetésének rendelkezései (43. §). Szabályozza az Üjt. a kiküldetést (57. §) és az átlagilletmény számítását (155/A. §).

A változó jogszabályi környezetben az ügyészi szervezet létszámhelyzete a következőképpen alakult:

2012. január 1. napjával az ügyészi szervezet engedélyezett álláshelyeinek száma a katonai ügyészi szervek integrációja folytán tovább emelkedett. Az engedélyezett álláshelyek száma ennek következtében 181, és az új épületek működtetéséhez kapott 4 fős (fizikai alkalmazotti) létszámmal együtt 185 álláshellyel, összesen 4.626-ra emelkedett.

Az engedélyezett ügyészi álláshelyek száma 2012. január 1-jén 2.018 volt, amely 2012. december 31-re 2.004-re változott. A létszám változása alapvetően abból eredt, hogy az ügyészi utánpótlás biztosítása érdekében 16 ügyészi álláshely – átmenetileg – 60 fogalmazói álláshellyé alakult át 2012. szeptember 1. napjával.

A szervezeti egységek között felosztott ügyészi álláshelyek száma a 2012. január 1-jei állapothoz képest 2012. december 31-ig 2.012-ről 1.998-ra változott, a betöltött ügyészi létszám pedig 1.842-ről 1.809-re csökkent. A központi tartalékban lévő ügyészi álláshelyek száma változatlanul 6.

A betöltetlen álláshelyek száma egy év alatt – a 74 ügyészi kinevezés ellenére – a kötelező tárgyalási részvétel miatt addig is magas 177-ről 189-re nőtt. Ez 9,7%-os létszámhiányt mutat, ami 2011-ben 8,6%-os volt. A növekvő hiány elsődlegesen a nyugdíjkorhatár elérése miatti szolgálati viszony megszűnések eredménye.

A 74 ügyészi kinevezéssel szemben 119 ügyészi szolgálati viszony szűnt meg. A kinevezések száma hasonló az előző évihez (77), a megszűnéseké viszont jóval magasabb (47).

2012. január 1. és december 31. között nyugdíjjogosultság címén felmentéssel 104, ugyancsak ezen a címen lemondással egy, további lemondási okból két, halál bekövetkezésével három, egyéb okból további egy ügyésznek szűnt meg a szolgálati viszonya. Közös megegyezéssel 7, hivatalvesztéssel egy ügyész hagyta el a szervezetet.

Az előbb említett 104 nyugdíjjogosultság címén felmentéssel történt szolgálati viszony megszűnésből, az öregségi nyugdíjkorhatár elérése miatt – mint arra a törvényi változások bemutatásánál már utaltam – összesen 99 ügyésznek szűnt meg a szolgálati viszonya (további egy a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt 2012-ben betöltő ügyész a lemondást választotta); ebből 2012. első félévére 79, a második félévére pedig 20 megszűnés esett. Kor szerinti megoszlásban: 70 éves 4 ügyész, 65-70 év közötti 24 ügyész, 65 éves 17 ügyész, 63-65 év közötti 34 ügyész, 62 éves 20 ügyész volt.

2012-ben 121 engedélyezett alügyészi álláshellyel rendelkezünk, melyből 101 volt betöltve. Az alügyészek körében 2012-ben 63 kinevezéssel szemben szolgálati viszony megszűnés nem volt (2011-ben 57 kinevezésre 3 megszűnés jutott).

Az engedélyezett fogalmazói álláshelyek száma 414, ebből betöltött 396 volt, 125 kinevezés mellett mindössze négy ügyészségi fogalmazónak szűnt meg a szolgálati viszonya (2011-ben 170 kinevezés és 2 megszűnés volt).

Az elmúlt évben 91 ügyészi, 63 vezető állású ügyészi és 31 magasabb vezető állású ügyészi (összesen 185), továbbá 124 ügyészségi fogalmazói álláshelyre írtunk ki pályázatot (2011-ben 88 ügyészi és 190 fogalmazói pályázati kiírás volt).

6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése

2012-ben az oktatási-képzési tevékenység középpontjában az utánpótlás (az ügyészségi fogalmazók és az alügyészek) ügyészi hivatásra való felkészítése, valamint az ügyészek szakmai továbbképzése állt.

Az ügyészi szervezet képzési és továbbképzési programjainak megvalósítása az éves képzési és továbbképzési tervnek megfelelően történt, 2012-ben az ügyészségi alkalmazottak csaknem 70%-a (ezen belül a fogalmazók 75%-a) részese volt a továbbképzés valamely formájának.

Működésének hetedik évébe lépett az ügyészségi fogalmazók és alügyészek intézményes képzésének keretét adó Magyar Ügyészképző Központ (MÜK). 2011-ben és 2012-ben összesen mintegy 300 új fogalmazó került a szervezetbe. A kiemelkedően nagy fogalmazói létszámmal is sikeresen folyt a fogalmazók jogi szakvizsgára való elméleti felkészítése, négy féléves egységes tematika és képzési program alapján, amely jól kiegészíti a területi ügyészségeken az instruktorok által irányított gyakorlati ismeretszerzést.

A tárgyévben a központi képzés keretében 4 évfolyam számára, 9 csoportban, összesen 22 oktatási hétre szerveztünk tanfolyamot a Balatonlellel Továbbképzési Központban. Az előadásokat az ügyészi szervezet nagy szakmai tapasztalattal és elméleti felkészültséggel rendelkező vezetői és ügyészei tartották, díjazás nélkül. Előadásait belső hálózatunkon elektronikus formában is elérhetővé tettük a hallgatók számára.

A MŰK keretében folytatódott az alügyészek szervezett képzése is: számukra 5 napos tanfolyamot tartottunk, 41 fő részvételével. Az ügyészi hivatásra felkészülésben fontos ismeretek kaptak hangsúlyt: etika, retorika, kriminalisztika. A napi munkában jól hasznosítható tréningelemek is szerepeltek a képzésben (pl. konfliktuskezelés).

A fogalmazók és alügyészek továbbképzéséhez hozzájárultak mindazok a rendezvények, pályázatok, amelyeken lehetőségük nyílt a részvételre (Szakmai Tudományos Konferencia, Kozma Sándor Tudományos Pályázat, tanfolyamok, külföldi konferenciák stb.).

Az oktatási tevékenység kiemelt területe, egyben az ügyészi szervezet szakmai irányításának egyik meghatározó fontosságú és az eredményességet is befolyásoló eszköze az ügyészek továbbképzése. 2012-ben 24 központilag tervezett tanfolyamot tartottunk, mintegy 960 ügyész részvételével.

Nagy előrelépést jelent, hogy legfőbb ügyészi utasítás szabályozza a szakmai egyeztetések alapján kidolgozott, ügyészeket kötelező továbbképzési rendszert [a 2013. január 1-jétől hatályos 25/2012. (XI. 16.) LÜ utasítás].

Központilag szervezett képzésben vettek részt a közérdekvédelmi szakág ügyészei, valamint a közérdekvédelmi szakági főügyész-helyettesek, a szabálysértési ügyekben eljáró ügyészek, a nyomozó ügyészek, a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészek, a büntető szakági főügyész-helyettesek, a fiatakorúak ügyészei és a sajtószóvivők. Munkajogi konferenciát, statisztikai tanfolyamot, valamint vezetői tréninget is szerveztünk. Ezekon túlmenően 2012-ben is sor került a főügyészek kétnapos tanácskozására. A három egyhetes szakaszból álló kriminalisztikai tanfolyamot 59 ügyész, illetve alügyész végezte el.

2012 végén megkezdtük a 2013. július 1-jén hatályba lépő (új) Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény oktatását. A továbbképzésen valamennyi (közel 2000) ügyész és alügyész részvételét tesszük lehetővé. A továbbképzéseket az új törvény kodifikációjában részt vett ügyészek tartják a büntetőjogi szakági vezetők közreműködésével.

A szakmai továbbképzés fontos része a posztgraduális tanulmányok támogatása. Az ügyészek közül sokan az egyetemek jogi karainak posztgraduális képzésében szereztek szakjogász oklevelet, jellemzően gazdasági büntetőjogi, kriminalisztikai, környezetvédelmi, illetve Európa jogi szakjogász kurzusokon. A másoddiplomások száma annak ellenére is nőtt, hogy a globális pénzügyi válság következtében az ügyészi szervezet központi

költségvetésből származó pénzügyi forrásai az elmúlt években szűkültek, így a tanulmányok hivatali támogatása csökkent.

Továbbra is kiemelt jelentőségüként kezeljük és a szervezet anyagi lehetőségeihez mérten támogatjuk az ügyészek szakmai idegen nyelvi képzését, ennek érdekében folytatódtak a már korábban megkezdett tanfolyamok és lehetővé vált más ügyészségi alkalmazottaknak a nyelvtanfolyamokon való részvétele is.

7. Az ügyészségi informatika

Az informatika mára szerteágazóan beépült a jogi munkafolyamatokba. A hatékony igazságszolgáltatáshoz nélkülözhetetlen a gyors, megbízható, illetve folyamatos információcsere.

Az ügyészségi informatikai stratégia kiemelt feladatként kezeli az ügyészségnek a jogszabályok által előírt, számítástechnikán alapuló adatáramlásba történő teljes körű bekapcsolását, a társszervekkel való informatikai együttműködés fejlesztését, az adminisztrációs munkaterhek csökkentését, az ügyészség munkáját támogató nyilvántartások minél szélesebb körű elérhetőségének biztosítását.

Az ügyészség országos, minden telephelyet érintő táv-adatátviteli hálózatot (Praetor Net) működtet. Az ehhez szükséges integrált adat- és központi internet szolgáltatásokat 2012. június 1-jétől a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. biztosítja, az adatvédelmi és biztonsági szempontból lényeges hálózati eszközök tulajdon- és üzemeltetési jogával az ügyészség rendelkezik.

A Praetor Net szolgáltatásai kiterjednek az internet elérésére, a gyors információ-átadást biztosító elektronikus levelezésre, ügyészségi munkát támogató – ügyészségi, illetőleg külső fejlesztésű – adatbázisok, nyilvántartások lekérdezésére.

Jelenleg több mint 4.000 ügyészségi alkalmazott éri el saját munkaállomásán keresztül, jogosultságainak megfelelően az e-hálózatot, amely folyamatosan biztosítja az alkalmazások, adatok on-line elérését.

A hálózati munkaállomások biztosításánál az volt a cél, hogy a rendelkezésre álló elektronikus dokumentumok az ügyészségen kívül is elérhetők legyenek, így például az ügyészek a tárgyalóteremben is kezelhessék az elektronikus iratokat. Ezek az irodai munkavégzést a meglévő monitorok és egyéb perifériák használatával, míg az irodán kívüli tevékenységet mobilitásukkal támogatják. Az újonnan beszerzett munkaállomások nyílt forráskódú irodai szoftverekkel rendelkeznek.

Minden ügyészségi szervezeti egységnél lehetőség van a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium, az Országos Rendőr-

főkapitányság, a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala nyilvántartási rendszereiből, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága fogvatartotti rendszeréből történő lekérdezésre. Az ügyészség csatlakozott a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat eSzolgálati Jegy Rendszer projektjéhez is.

A tárgyévben mintegy 700 ügyészségi alkalmazott vett át biztonságos aláíró eszközt, amelyek a minősített elektronikus aláírás létrehozását, a cég-, valamint az ingatlan-nyilvántartás elektronikus rendszeréhez való hozzáférést biztosítják.

2012-ben az informatikai beruházásokra, fejlesztésekre rendelkezésre álló összeg felhasználásánál a hálózati fejlesztések elsődleges célja a gazdaságosabb üzemeltetést és megfelelő biztonságot nyújtó központosított struktúra véglegesítése volt, olyan környezet biztosításával, amellyel a helyi kiszolgáló meghibásodása esetén a működés központilag helyreállítható, így jelentősen csökkenthető a szolgáltatások kieső időtartama.

A jogszabályi változásokat követve a saját fejlesztésű ügyviteli, nyilvántartó és statisztikai rendszereink folyamatosan korszerűsítésre kerültek.

A tárgyévben az ügyészség teljesítette az Elektronikus Közigazgatás Operatív Programban (EKOP) megvalósuló „Ügyészségi eljárások elektronizálása” projektjét. A projekt eredményeként az ügyészség olyan irat- és dokumentumkezelő rendszert hozott létre, amely alkalmas az ügyészségre érkező, itt létrehozott, illetve innen továbbított elektronikus iratok hiteles, jogszabályoknak megfelelő kezelésére. Ezzel a munkával párhuzamosan elkezdődött az ügyészségi ügyviteli rendszerek modernizálása, s hamarosan lehetővé válik összekapcsolásuk a projekt során kialakított rendszerrel.

A projekthez kapcsolódóan folyamatossá vált az együttműködés a társszervekkel az iratkezelő rendszerek automatikus adatátadásának megvalósítására. Az ügyészség részt vesz a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásra kijelölt Magyar Posta pilot projektjében.

Az ügyészség a büntetőeljárással érintett terheltek adatait tartalmazó – az ügyészségi ügyviteli adatokat feldolgozva létrehozott – adatbázis analízisét, az összefüggések felderítését végző rendszert működtet. Ennek kiemelkedő fontosságát mutatja, hogy felhasználásával az ügyészség évente növekvő számú, több tízezer személy vonatkozásában szolgáltat adatot a törvényi felhatalmazással rendelkező katonai és polgári nemzetbiztonsági szolgálatok megkeresése nyomán.

Saját fejlesztésű ügyviteli alkalmazásaink naprakész információt képesek adni az ügyészség büntetőjogi, közérdekvédelmi tevékenységéről, illetve a rögzített adatok alapját képezik azoknak a központilag ellenőrzött és jóváhagyott információs rendszereknek, melyek részei a Kormány Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programjának (OSAP).

2012-ben az ügyészség is teljes körben bevezette az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika (ENyÜBS) elektronikus adatrögzítési rendszerének használatát. Az ügyészség tagokat delegált a Bűnügyi Statisztikai Munkacsoportba, valamint az ENyÜBS Ellenőrzési Munkacsoportba, melyek feladata a statisztikai adatszolgáltatás korszerűsítése, hatékonyabbá tétele, illetve annak ellenőrzése, ekként a gyűjtött adatok minőségének javítása.

Az ügyészség részt vesz abban az előkészítő munkában, melynek célja a 2013. július 1-jével hatályba lépő új Büntető Törvénykönyv rendelkezései és a statisztikai/nyilvántartási rendszerek közötti összhang és folyamatosság biztosítása.

Az ügyészség papír alapú kiadványokon, illetve elektronikus formában is megjelenteti a bűnözés, a bűnüldözés, a vádképviselet, illetve az ügyészségi tevékenység tematikus adatait. A közvélemény mellett tájékoztatást adtunk az Országgyűlés elnökének és alelnökeinek, az Alkotmánybíróságnak, az Országos Bírósági Hivatal elnökének, az Országgyűlés bizottságainak, a parlamenti pártok frakcióvezetőinek, minisztériumoknak, valamint az országgyűlési biztosoknak.

Az ügyészség 2012-ben is teljesítette a közérdekű információk szolgáltatásának törvényes kötelezettségét.

Honlapunk (<http://www.mklu.hu>) az információs szabadság témakörében előírtakon túl folyamatosan közli a közbeszerzéssel kapcsolatos hirdetményeket és – a tapasztalatok szerint leginkább közérdeklődésre számot tartó – tájékoztatásokat, statisztikai adatokat.

Az ügyészség folyamatosan szolgáltatott statisztikai adatot szervezeten kívülről érkező eseti megkeresésre. Ezek zöme minisztériumok, társszervek részére történt adatközlés, de ugyancsak jelentős a tudományos kutatásokhoz, a nemzetközi szervezetek, illetve a sajtó, média részére adott adatok aránya is.

Az ügyészség több tárcaközi bizottság munkáját támogatja folyamatosan statisztikai adatok szolgáltatásával. Ilyenek a távközlési adatok megőrzésével kapcsolatos EU irányelvhez kapcsolódó adatszolgáltatás; valamint a MONEYVAL ország-vizsgálattal összefüggő feladatok tárgyában megalakult Tárcaközi Bizottságban való részvétel is.

Nemzetközi együttműködésünk kapcsán kiemelendő az Eurojust Határozat végrehajtásával kapcsolatos informatikai részvétel. Az Eurojust belső ügyviteli rendszerével való kapcsolatteremtés terén Magyarország a tagállamok között kiemelkedő eredményeket ért el; létrehoztuk a közvetlen, titkosított levelezés feltételeinek megfelelő hardver kapcsolatot, valamint az ügyészi szervezetben az általuk igényelt adatszolgáltatásnak megfelelő, automatikus feldolgozásra is alkalmas űrlap-rendszert került bevezetésre.

Az ügyészség tagja látja el a nemzeti képviselőket az EUROSTAT Statistics on Crime, Victimization and Criminal Justice munkacsoportjában.

8. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei

Az ügyészi szervezet szakmai feladatainak ellátására az elmúlt évben fejezeti szinten 36.869,6 millió forint eredeti kiadási előirányzat állt rendelkezésre, amely 4.778,2 millió forinttal, 14,9%-kal nőtt az előző évi előirányzathoz képest. A kiadási előirányzat növekedését meghatározta a támogatási előirányzat 4.781,7 millió forintos emelkedése, illetve a saját bevétel 2,5 millió forintos csökkenése.

A fejezet támogatási előirányzatát növelte a tárgyidőszakot érintő jogszabály-változások, illetve a jelentkező új feladatok forrásigénye:

- központosított bírság bevétel kiváltása támogatással 3,5 millió forinttal,
- az 1994. évi LXXX. törvény 1. számú melléklete alapján az ügyész 10-14 fizetési fokozatának többlete 184,0 millió forinttal,
- a korrupció és más, a közélet tisztaságát sértő, valamint a hivatali bűncselekmények elleni küzdelemhez kapcsolódó elhelyezési kiadások, eszközbeszerzések forrása 216,0 millió forinttal,
- az igazságügyi reformot megvalósító törvénymódosítások többletkiadásai 2.878,2 millió forinttal,
- a katonai ügyészség Legfőbb Ügyészségbe történő integrálása 1.500,0 millió forinttal.

A tárgyév folyamán a különböző jogcímeneken végrehajtott előirányzat-módosítások következtében a módosított kiadási előirányzat 40.587,2 millió forintra emelkedett.

Kormány hatáskörben végrehajtott előirányzat módosítások:

- A központi költségvetés céltartaléka terhére nyújtott 245,7 millió forint többlet-támogatás a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2012. évi kompenzációjának fedezetét biztosította.
- A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezet általános tartaléka terhére „Az Európai Unió tagállamai Legfelsőbb Bíróságai mellett működő ügyészségek vagy azonos jogállású intézmények Hálózata” 2012. évi konferenciájának és közgyűlésének szervezési költségeinek, valamint a rendezvény szakmai anyagát tartalmazó kiadvány elkészítésének a biztosítása érdekében nyújtott 12,0 millió forint.

A fejezetet irányító szerv, valamint a költségvetési szerv hatáskörében végrehajtott előirányzat módosítások:

- a 2011. évi előirányzat-maradvány igénybevétele: 3.073,5 millió forint,
- támogatásértékű működési és felhalmozási bevételek megvalósulása az EKOP pályázat keretében, összesen 259,7 millió forint,

- fejezetek közötti előirányzat átadás-átvétel (bírószágok, rendőrség) alapján a támogatási előirányzat 21,6 millió forinttal való csökkentése,
- bevétel teljesítéséhez kapcsolódó előirányzat-módosítás: 148,3 millió forint.

A fejezetnél a kiegyensúlyozott likviditási feltételeket egész évben sikerült biztosítani. Nagyobb hangsúlyt kapott a gazdálkodásban a napi működés zavartalan feltételeinek megteremtése, az informatikai eszközellátottság szinten tartása, illetve javítása, a birtokba vett új épületek területi növekedésével, modern infrastruktúrájával együtt járó megemelkedő üzemeltetési költségek megfelelő biztosítása.

A fejezet által képzett fejezeti egyensúlybiztosítási tartalék 972,1 millió forint volt.

A 2012. évben rendelkezésre álló forrás szerkezete az előző évekhez képest alig változott, a kiadások forrását mintegy 92,6%-ban a tárgyévi támogatás, kisebb mértékben az előző évi előirányzat maradvány igénybevétele (6,8%), és mindössze 0,6%-ban a saját bevétel biztosította.

A beszámolási időszakban rendelkezésre álló támogatási előirányzat a Magyar Államkincstár által 100%-ban finanszírozásra került.

A felhasznált előirányzathoz – az előző évekhez hasonlóan – 80,9%-ot a személyi jellegű kiadások és a kapcsolódó járulékok tették ki, mindössze 4,1% jutott a fejlesztésre, 14,9% pedig az üzemeltetési kiadásokra került felhasználásra.

Személyi juttatásra 24.001,1 millió forint felhasználására került sor, amelyből 16.354,7 millió forint volt a rendszeres személyi juttatás, 6.933,3 millió forint a nem rendszeres személyi juttatás, és 713,1 millió forint a külső személyi juttatás.

A nem rendszeres személyi juttatások előirányzata terhére 6.933,3 millió forint kifizetése valósult meg, melyek döntően a következő jogcímenek kerültek elszámolásra: jutalom 1.079,9 millió forint, jubileumi jutalom 739,2 millió forint, továbbá az ügyészség cafetéria szabályzatában meghatározott juttatásokra bruttó 200,0 ezer/Ft/fő keret állt rendelkezésre.

Az ügyészségi alkalmazottak lakáshoz jutásának feltételeit, deviza alapú hitelük végtörlesztését 2012. évben 112,3 millió forint kamatmentes munkáltatói kölcsön folyósításával támogattuk. Összesen 88 fő részesült átlagosan 1.276 ezer forintos támogatásban.

Dologi kiadásokra 4.002,0 millió forint felhasználás történt, amely 337,2 millió forinttal magasabb, mint az előző évi felhasználás. Az üzemeltetési költségek az áremelkedések, az áfa emelkedése, valamint a létszámnövekedések miatti fejlesztésekkel bővülő új, vagy felújított épületek területnövekedése miatt az előző évekhez hasonlóan emelkedtek,

megtakarítást a kommunikációs szolgáltatások területén sikerült elérni. Jelentősen nőtt a beruházásokhoz kapcsolódó fordított áfa befizetési kötelezettség összege.

A dologi kiadások 8,4%-át a szakmai feladat ellátásához szükséges irodaszerek, nyomtatványok, a tevékenységet segítő könyvek, közlönyök, egyéb információhordozó eszközök beszerzésére, 7,7%-át az ügyészégi országos számítógépes hálózat üzemeltetésére, 5,5%-át szakértői díjakra, védői díjakra, fordítási és tolmácsolási kiadásokra, közbeszerzési eljárások bonyolítási díjára fordítottuk.

A fejezetnél a befektetett eszközök nettó értéke a beszámolási időszak végén 16.845,9 millió forint volt, amely 839,9 millió forinttal haladta meg az előző évi időszak záró értékét.

A vagyonváltozáson belül legnagyobb mértékben – az EKOP pályázat keretében megvalósult elektronikus iratkezelő rendszer üzembe helyezésének köszönhetően – a gépek berendezések és felszerelések, valamint az immateriális javak nettó értéke nőtt 465,5, illetve 132,8 millió forinttal. Az év közben megvalósult felújítások és rekonstrukciók nyomán jelentősen – 112,7 millió forinttal – emelkedett az ingatlanok mérleg szerinti értéke. A járművek eszközcsoportban az eszközbeszerzések értéke elmaradt az elszámolt értékcsökkenés és egyéb állománycsökkenés értékétől, így az eszközcsoport mérleg szerinti értéke jelentősen, 33,6 millió forinttal csökkent.

A befejezetlen beruházások állománya 74,6 millió forinttal, a befektetett pénzügyi eszközök állománya (lakáskölcsön) 87,9 millió forinttal nőtt.

A 2012. évben a fejezetnél felhalmozási kiadásokra 874,9 millió forintos eredeti előirányzat állt rendelkezésre, amely az év közbeni előirányzat változások – döntően az előző évi maradvány – hatására 3.430,0 millió forintra módosult.

Az intézményi beruházásra fordítható eredeti előirányzat 834,9 millió forint volt, mely az év közbeni előirányzat-módosítások hatására 3.105,9 millió forintra emelkedett. A módosítás forrása elsősorban az előző évi előirányzat-maradvány igénybe vétele, továbbá a kiemelt előirányzatok közötti előirányzat-átcsoportosítás volt.

Felújításra mindössze 30,0 millió forint eredeti előirányzattal rendelkezett a fejezet, amely az évközi módosításokkal 314,1 millió forintra emelkedett. Egyéb intézményi felhalmozási kiadásra 10,0 millió forint állt rendelkezésre.

A felhalmozási kiadásokon rendelkezésre álló forrásokat 100%-ban lekötöttük. Ezen előirányzatoknál 1.882,1 millió forint előirányzat-maradvány keletkezett.

A tárgyévben a fejezetnél a következő jelentősebb beruházások, felújítások finanszírozása valósult meg, melynek tárgyévi pénzforgalmi teljesítése a következők szerint alakult:

	Teljesített kiadás (millió forintban)
Számítástechnikai beszerzések	497,6
Hajdúszoboszlói Járási Ügyészség kivitelezése	76,1
Pécs, Rákóczi u. 50. sz. épület kivitelezése	185,3
Budapest, Belgrád rkp. 5. sz. épület lift kivitelezése	11,9
Markó u. 16. sz. épületben pince átalakítás raktározási célokra	42,7
Bp. Könyves K. krt. 38. sz. épület kivitelezése	249,7
Sárvári Járási Ügyészség felújítása	15,4
Budaörsi Járási Ügyészség felújítása	15,4
Szerencsi Járási Ügyészség felújítása	27,0

Járműállományunk az elmúlt évben korszerűsödött: 5 terepjáró és egy mikrobusz beszerzésére került sor 56,2 millió forint értékben.

Az ügyészi szervezet a korábbi években bevezetett takarékosági intézkedések érvényesítésével gazdálkodott 2012-ben is. A fejezet a szakmai feladat-ellátás alapvető személyi és tárgyi feltételeinek biztosításán túl kiemelt figyelmet fordított a folyamatos működés és likviditás feltételeinek megteremtésére is.

9. Az ügyészek tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet

9.1. Az ügyészek tudományos tevékenysége

Az ügyészek megbecsült résztvevői a jogi tudományos közéletnek. A Jogtudományi Közlönyben, a Magyar Jogban, az Ügyészek Lapjában, a Belügyi Szemlében és más szakmai-tudományos folyóiratokban rendszeresen jelennek meg cikkeik, tanulmányaik. Az Ügyészek Lapja 2012-ben konferenciaszámban jelentette meg a Szakmai Tudományos Konferencián elhangzott 18 legjobb előadás szerkesztett változatát. Számos ügyész szakkönyvek, egyetemi tankönyvek és más felsőfokú oktatási kiadványok szerzője. Az ügyészek közül 13 fő, az ügyészségi alkalmazottak közül összesen 29 fő rendelkezik tudományos fokozattal. Közülük ketten a Magyar Tudományos Akadémián DSc (MTA doktora) címet szereztek. 31 ügyész, alügyész és ügyészségi fogalmazó pedig önerőből PhD fokozat megszerzésére irányuló tanulmányokat folytat. Az egyetemek állam- és jogtudományi karain, más felsőoktatási intézményben közel 70 ügyész oktat.

9.2. Az Országos Kriminológiai Intézet

Az OKRI az ügyészség tudományos és kutató intézményeként átfogóan foglalkozik a bűnözés okainak, a megelőzés lehetőségeinek, valamint a bűnözés és bűnüldözés aktuális elméleti és gyakorlati kérdéseinek kutatásával. Az Intézet munkáját Tudományos Tanács segíti és ellenőrzi, amelyben a Magyar Tudományos Akadémia, az egyetemek jogi karai és a bűnüldözésben érintett főhatóságok magas rangú képviselői foglalnak helyet. Az Intézetben végzett kutatások eredményeit és az itt kidolgozott javaslatokat rendszeresen hasznosítják az érdekelt szervek.

Az Intézet kutatói közül tizenkettőnek van tudományos fokozata. Ketten rendelkeznek akadémiai doktori, tízen pedig kandidátusi, illetve Ph.D fokozattal, míg három kutató habilitált egyetemi tanári fokozattal is rendelkezik.

Az OKRI kutatások eredményei – különösen a Legfőbb Ügyészség által kezdeményezett kutatások körében – a Legfőbb Ügyészség kodifikációs és jogértelmezési tevékenységében hasznosulnak. Mindemellett a bűnügyi tudományok elméleti teljesítményét is gazdagítják, különösen a kriminálprevenció és a kriminálpolitika területén. Említésre érdemes az egyetemi, főiskolai oktatómunkában, valamint a posztgraduális képzésekben történő hasznosulásuk is.

A kutatók a tárgyévben összesen 81 publikációt jelentettek meg, ebből huszonhatot idegen nyelven. (Utóbbiak közül tizenhét külföldön jelent meg.) A publikációk között 6 monográfia és 18 könyvfejezet szerepel, 23 tanulmány tudományos szaklapban jelent meg, 12 értekezés a Kriminológiai Tanulmánykötetben, illetve 3 tudományos cikk különböző konferenciái kötetekben.

Az Intézet kutatói 2012-ben különböző konferenciákon és szakmai fórumokon összesen 116 előadást tartottak, amelyekből 32 hangzott el idegen nyelven, 16 külföldi konferencián.

A tárgyévben az Intézetben összesen 48 kutatási program zajlott, ezek közül 33 kutatás fejeződött be. A teljesség igénye nélkül a következő főbb kutatásokra került sor:

I. A Legfőbb Ügyészség által kezdeményezett kutatások:

- Az eljárást gyorsító, hatékonyságot növelő megoldások az európai vádhatóságok munkaszervezésében.
- Sportrendezvények biztosításának jogalkalmazási kérdései és gyakorlata.
- A fiatalok szórakozásának biztonsági kérdései. A hazai és a nemzetközi tapasztalatok.

- Korrupciós bűncselekmények a büntető igazságszolgáltatás tükrében, különös tekintettel a korrupciós cselekményekből származó előny felderítésének és hatékony elvonásának törvényi előfeltételeire.
- Fiatalok bűnözése, szankcionálása és büntetés-végrehajtása Magyarországon.

II. A kiemelt kutatási főirányok keretében végzett fontosabb kutatások:

- A gyermekkori veszélyeztetettség és a fiatalkori deviáns viselkedés összefüggései.
 - Cyberbullying – Az online zaklatás volumenének iskolai felmérése.
 - Fiatalok budapesti fiúk kriminológiai keresztmetszeti vizsgálata.
 - Mediation and restorative practices in prison settings III. (A mediáció lehetőségei a büntetés-végrehajtás során; nemzetközi konzorcium keretében végzett empirikus vizsgálat).
 - A fogvatartottak kilépési esélyei és a reintegráció lehetőségei szabadulásukat követően (longitudinális vizsgálat).
 - „Hogyan lehet a jogszerűség elvével megegyező módon a békítő kör modellt kialakítani az egyes országokban?” („How can peacemaking circles be implemented in countries governed by the principle of legality?”) – nemzetközi projekt I.
 - Kínzás és más embertelen bánásmód megelőzése.
 - A szervezett bűnözés nyomozásának tapasztalatai.
 - A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása magyarországi kockázatának értékelése.
 - A volt harmadik pillér alakulása a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően.
 - A kulturális javak hamisítása elleni fellépés jogi eszközei.

Az OKRI nemzetközi kapcsolatai több szinten és különféle formában valósulnak meg. Az egyik legrégebb, és legjobban működő kapcsolat a freiburgi Max-Planck Intézethez fűződik, amellyel immár évtizedek óta jól működik a tapasztalat- és információcsere, a közös konferenciák szervezése, intézeti kutatók ösztöndíjasként való foglalkoztatása.

Az Intézet nemzetközi tekintélyét a külföldi konferenciákon való megjelenés mellett a határokon átívelő kutatások alapozzák meg. Az elmúlt évek során számos nemzetközi vizsgálatban bizonyította az OKRI, hogy képes ezekben helyt állni. A tárgyévben több nemzetközi pályázatban vettünk részt, és a nemzetközi szervezett bűnözés elleni fellépés témakörében folyamatos szakmai együttműködés van a BKA (Szövetségi Bünygyi Hivatal, Németország) és az OKRI között.

A kutatók jelentős része tagja vagy tisztségviselője egy vagy több tudományos, ill. a tudományos munkával összefüggő nemzetközi szakmai szervezetnek [például: EU European Commission (emberkereskedelem); EU Commission AGIS Bizottság, Managing Committee; EU COST A21 Management Committee; International Society of Criminology, Scientific Committee; EUCPN].

Tisztelt Országgyűlés!

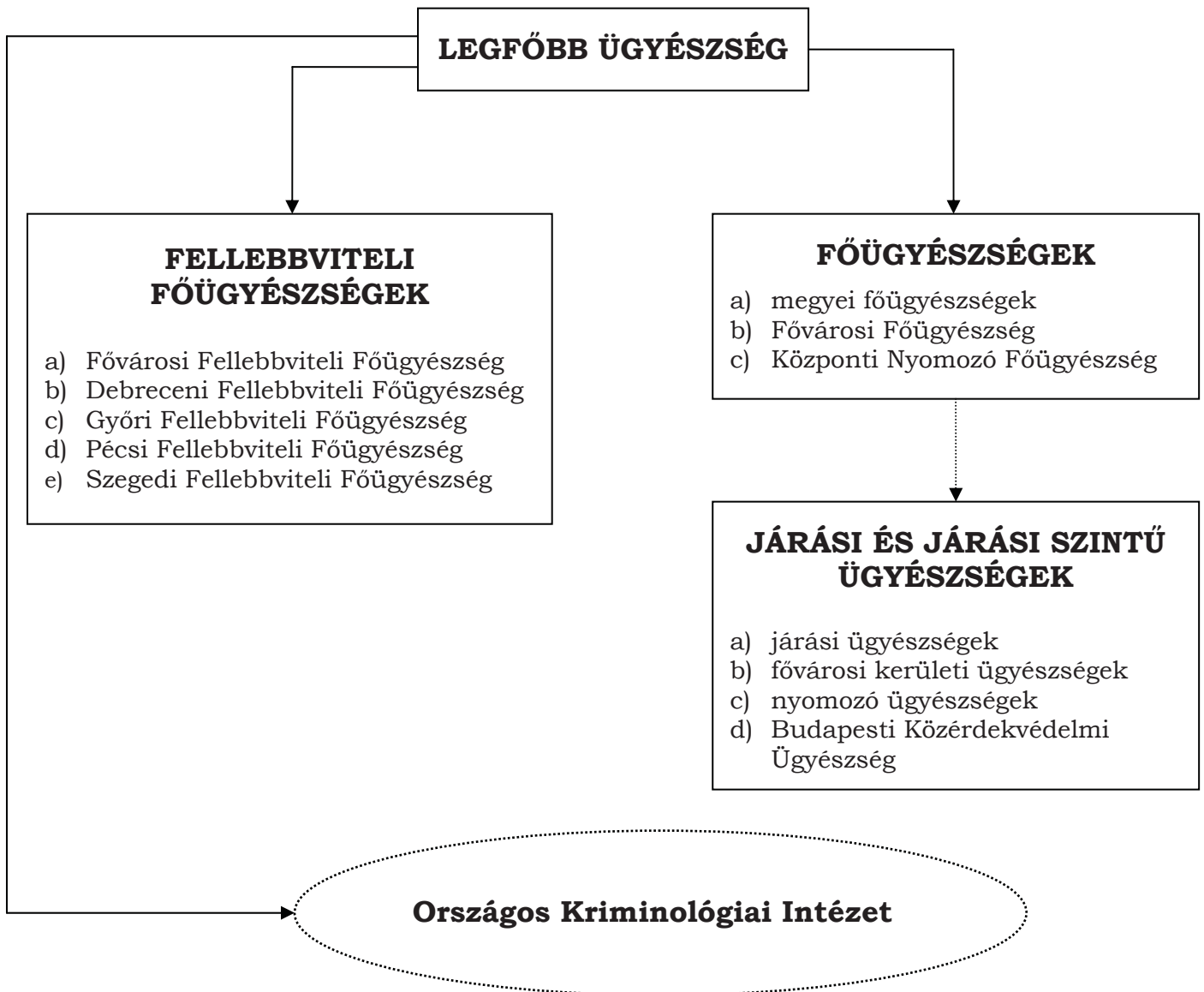
Az előzőekben részletesen bemutatott és kifejtett adatok alapján meggyőződésem szerint az ügyészség 2012-ben megfelelt az Alaptörvényből, az új ügyészségi és jogállási törvényből eredő követelményeknek és azoknak a kihívásoknak, amelyek elé az állandó és új feladatok, valamint a bűnözés változásai állították.

Kérem, hogy beszámolómat szíveskedjenek elfogadni.

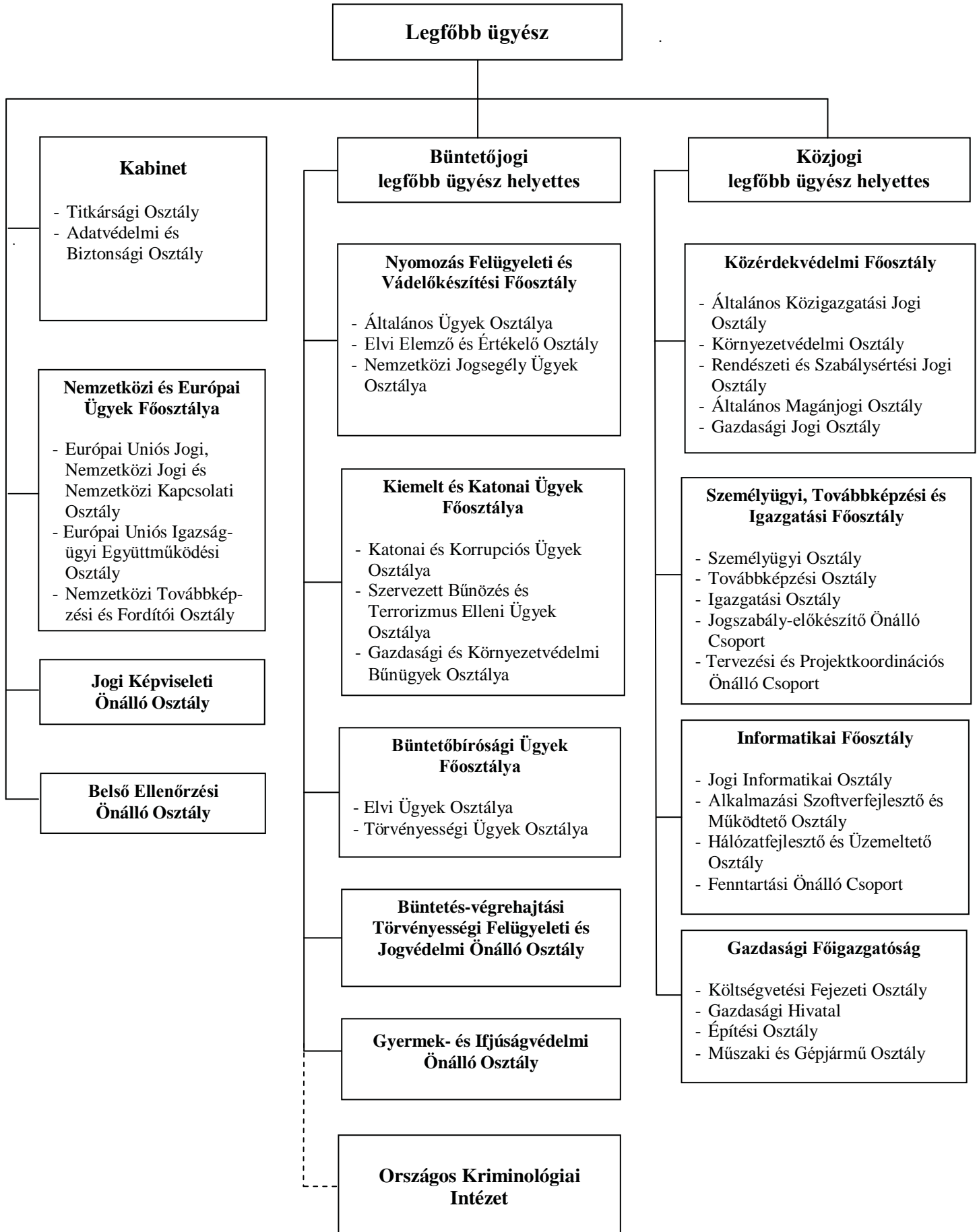
Budapest, 2013. május 3.

Az ügyészségi szervezetrendszer

A Legfőbb Ügyészség szervezete

Függelék

**Statisztikai táblák és ábrák
a legfőbb ügyésznek
az ügyészség 2012. évi tevékenységéről
szóló országgyűlési beszámolójához**

TÁBLAJEGYZÉK

I. A büntetőjogi szakág táblái

1. sz. tábla	Az ügyészségi ügyforgalom alakulása a 2003-2012. években
2. sz. tábla	Az ügyészi szervezet tevékenységének fontosabb mutatói a 2003-2012. években (Büntetőjogi szakág)
3. sz. tábla	A főügyészségek ügyforgalma a 2012. évben
4. sz. tábla	A regisztrált bűncselekmények számának alakulása a 2003-2012. években
5. sz. tábla	A regisztrált bűnelkövetők számának alakulása a 2003-2012. években
6. sz. tábla	A büntetett (nem visszaeső, visszaeső, különös és többszörös visszaeső) előéletű bűnelkövetők számának alakulása a 2003-2012. években
7. sz. tábla	A külföldi állampolgárságú bűnelkövetők számának alakulása a 2003-2012. években
8. sz. tábla	A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok számának alakulása a 2003-2012. években
9. sz. tábla	Az ügyészségi határozatok elleni panaszok számának alakulása a 2003-2012. években
10. sz. tábla	Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések alakulása a 2003-2012. években
11. sz. tábla	A bűnelkövetők, a fiatalkorú bűnelkövetők, valamint a gyermekkorú elkövetők számának és gyakoriságának alakulása a 2003-2012. években

II. A közérdekvédelmi szakág táblái

12. sz. tábla	A magánjogi ügyekben tett érdemi ügyészi intézkedések az eljáró ügyészségként a 2012. évben

13. sz. tábla Törvényességi ellenőrzési ügyekkel kapcsolatos ügyészi tevékenység és annak eredményessége a 2012. évben
14. sz. tábla A szabálysértésekkel kapcsolatos ügyészi tevékenység a 2012. évben
15. sz. tábla Elővezetések ügyészi jóváhagyása a 2012. évben
16. sz. tábla Felelősségre vonás kezdeményezése a törvényességi ellenőrzési tevékenység során a 2003-2012. években
17. sz. tábla Jogszabálytervezetek észrevételezése a 2003-2012. években a közérdekvédelmi szakágban

III. Személyügyi és költségvetési adatok

18. sz. tábla Ügyészek, fogalmazók és alügyészek számának és nemek szerinti arányának alakulása a 2003-2012. években
19. sz. tábla Ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2012. évben
20. sz. tábla Az egyes költségvetési előirányzatok alakulása (millió Ft, %) a 2008-2012. években

ÁBRAJEGYZÉK

1. sz. ábra	Ügyforgalom és trend az elmúlt 10 évben
2. sz. ábra	A regisztrált bűncselekmények számának alakulása a 2003-2012. években
3-4. sz. ábra	A bűncselekménycsoportok megoszlása a 2011-2012. években
5. sz. ábra	Fokozott ügyészi felügyeleti tevékenység a 2011-2012. években
6. sz. ábra	Ügyészségi nyomozások adatai a 2011-2012. években
7. sz. ábra	Az ügyészek, alügyészek és fogalmazók számának alakulása a 2003-2012. években

A statisztikai adatok forrásai

1. A 2. sz. összefoglaló tábla a 2-4. pontban felsorolt forrásokból tartalmaz adatokat
2. A 7/1992. Legf. Ü. utasítással bevezetett büntetőjogi számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszer (OSAP 1522. nyilvántartási szám);
1., 3., 8-9. sz. táblák
3. Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban nyilvántartott egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszer (OSAP 1228. nyilvántartási szám);
4-7., 11. sz. táblák
4. A 16/2007. (ÜK. 12.) LÜ utasítással bevezetett Vádképviseleti Informatikai Rendszer (OSAP 1523. nyilvántartási szám);
10. sz. tábla
5. A 3/2005. (ÜK. 2.) LÜ utasítással bevezetett magánjogi és közigazgatási jogi szakági számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszer;
1., 3., 12-17. sz. táblák
6. A személyügyi és továbbképzési ügyvitel rendjéről szóló 10/2008. (ÜK. 12.) együttes főv. körlevél által előírt számítástechnikai alapú nyilvántartás;
18-19. sz. táblák
7. Az ügyészség éves költségvetése és zárszámadása;
20. sz. tábla

Az ügyészségi ügyforgalom alakulása a 2003-2012. években

Év	Ügyforgalom összesen	1 főre jutó ügyérkezés	E b b ő l			
			Büntetőjogi		Magánjogi és közigazgatási jogi	
			s z a k á g			
			szám	%	szám	%
2003.	805 135	574	84,3	126 803	15,7	
2004.	922 836	635	85,0	138 688	15,0	
2005.	975 239	655	82,8	167 814	17,2	
2006.	1 046 553	681	83,8	169 109	16,2	
2007.	1 129 691	715	84,0	181 264	16,0	
2008.	1 144 876	710	85,4	166 625	14,6	
2009.	1 105 771	666	85,7	157 765	14,3	
2010.	1 119 091	642	85,1	166 214	14,9	
2011.	1 155 615	648	85,5	167 769	14,5	
2012.	1 172 347	648	83,6	191 921	16,4	

2. sz. tábla

AZ ÜGYÉSZI SZERVEZET TEVÉKENYSÉGÉNEK FONTOSABB MUTATÓI A 2003-2012. ÉVEKBEN
(Büntetőjogi szakág)

Év	Fokozott ügyési felügyelet ^{1,2}	Nyomozás eredményesség	Vádemelések száma (személyek)	Bíróság elé állítások (személyek)	Váderedménység	A 30 napon belül elintéztett vádemelési javaslatok száma ³	Bv. felügyeleti ügyek
2003.	8 271	55,1	104 625	8 391	96,4	92 764	50 806
2004.	14 114	55,1	108 180	8 605	96,3	99 440	53 279
2005.	21 534	57,2	110 560	9 330	96,7	103 924	53 252
2006.	23 254	57,4	104 794	8 226	96,8	101 820	59 056
2007.	26 390	55,1	98 127	7 011	96,7	97 265	59 397
2008.	27 666	54,6	96 629	6 432	96,5	97 924	62 440
2009.	31 113	50,7	95 468	6 336	96,9	100 303	64 473
2010.	31 239	47,7	101 920	7 256	96,9	101 490	72 309
2011.	25 648	43,0	90 994	8 245	96,8	98 644	80 184
2012.	29 160	39,4	82 680	8 706	95,9	91 095	80 156

¹ 2003. I. félévben a bejelentések számát, a II. félévben a bejelentések és ügyési tevékenységek számát tartalmazza.

² 2004-től a bejelentések és tevékenységek együttes számát tartalmazza.

³ 2004-től a vádemelési javaslatok és ügyészégi nyomozás befejezések együttes számát tartalmazza.

3. sz. tábla

A főügyészségek⁴ ügyforgalma a 2012. évben

Terület	Ügyforgalom összesen		E b b ő l			
			Büntetőjogi		Közérdekvédelmi	
	s z a k á g					
	szám	%	szám	%	szám	%
Főváros	242 984	22,0	196 646	80,9	46 338	19,1
Baranya	37 881	3,7	31 152	82,2	6 729	17,8
Bács-Kiskun	60 192	5,4	52 936	87,9	7 256	12,1
Békés	32 859	2,6	27 311	83,1	5 548	16,9
Borsod-A-Zemplén	80 595	7,1	67 571	83,8	13 024	16,2
Csongrád	53 982	4,6	47 874	88,7	6 108	11,3
Fejér	52 604	4,9	46 470	88,3	6 134	11,7
Győr-M-Sopron	32 952	3,2	26 878	81,6	6 074	18,4
Hajdú-Bihar	57 689	4,9	49 527	85,9	8 162	14,1
Heves	33 140	2,9	27 431	82,8	5 709	17,2
Jász-N-Szolnok	52 974	4,2	45 033	85,0	7 941	15,0
Komárom-Esztergom	37 826	3,3	31 307	82,8	6 519	17,2
Nógrád	23 241	1,9	20 607	88,7	2 634	11,3
Pest	120 675	9,6	107 061	88,7	13 614	11,3
Somogy	42 900	3,3	36 725	85,6	6 175	14,4
Szabolcs-Sz-Bereg	74 782	5,9	63 295	84,6	11 487	15,4
Tolna	22 456	1,9	18 845	83,9	3 611	16,1
Vas	28 148	2,3	22 191	78,8	5 957	21,2
Veszprém	33 511	3,1	26 813	80,0	6 698	20,0
Zala	30 326	2,7	25 663	84,6	4 663	15,4
Fővárosi Fellebbviteli Főü.	3 241	0,2	3 081	95,1	160	4,9
Debreceni Fellebbviteli Főü.	1 201	0,1	1 110	92,4	91	7,6
Győri Fellebbviteli Főü.	780	0,1	618	79,2	162	20,8
Pécsi Fellebbviteli Főü.	621	0,0	532	85,7	89	14,3
Szegedi Fellebbviteli Főü.	775	0,0	691	89,2	84	10,8
Összesen	1 158 335	100,0	977 368	84,4	180 967	15,6

⁴ Nem tartalmazza a Központi Nyomozó Főügyészség adatait.

4. sz. tábla

**A regisztrált bűncselekmények számának alakulása
a 2003-2012. években**

Év	Regisztrált bűncselekmények		E b b ő l	
			A bűncselekmény elkövetője ismeretlen maradt	
	szám	2003. = 100%	szám	arány %
2003.	413 343	100,0	179 250	43,4
2004.	418 883	101,3	181 245	43,3
2005.	436 522	105,6	179 328	41,1
2006.	425 941	103,0	174 120	40,9
2007.	426 914	103,3	187 668	44,0
2008.	408 407	98,8	178 306	43,6
2009.	394 034	95,3	182 602	46,3
2010.	447 186	108,2	221 194	49,5
2011.	451 371	109,2	245 080	54,3
2012.	472 236	114,2	274 143	58,0

5. sz. tábla

**A regisztrált bűnelkövetők számának alakulása
a 2003-2012. években**

Év	Bűnelkövetők száma	2003. = 100%
2003.	118 145	100,0
2004.	130 182	110,2
2005.	133 790	113,2
2006.	124 171	105,1
2007.	116 161	98,3
2008.	116 584	98,7
2009.	112 830	95,5
2010.	122 529	103,7
2011.	112 895	95,6
2012.	100 239	84,8

6. sz. tábla

**A büntetett (nem visszaeső, visszaeső, különös és többszörös visszaeső)
előéletű bűnelkövetők számának alakulása
a 2003-2012. években**

Év	Büntetett előéletű összesen	2003. = 100%
2003.	45 841	100,0
2004.	48 586	106,0
2005.	48 685	106,2
2006.	45 040	98,3
2007.	39 033	85,1
2008.	35 297	77,0
2009.	42 077	91,8
2010.	34 107	74,4
2011.	31 618	69,0
2012.	27 916	60,9

7. sz. tábla

**A külföldi állampolgárságú bűnelkövetők számának alakulása
a 2003-2012. években**

Év	Külföldi bűnelkövetők száma	2003. = 100%
2003.	5 301	100,0
2004.	6 513	122,9
2005.	7 366	139,0
2006.	5 626	106,1
2007.	4 420	83,4
2008.	4 046	76,3
2009.	3 927	74,1
2010.	4 170	78,7
2011.	4 857	91,6
2012.	4 756	89,7

8. sz. tábla

A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok számának alakulása a 2003-2012. években

Év	A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok										
	Összes elintézésre váró panasz		feljelentést elutasító	nyomozást		gyanúsítás ⁵	bűnügyi őrizet	házkutatás	lefoglalással kapcsolatos	egyéb	panasz
				felfüggesztő	megszüntetető						
	szám	2003. = 100%	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz	határozat elleni panasz
2003.	14 525	100,0	2 525	431	4 793	-	2 721	794	1 390	1 871	
2004.	10 695	73,6	1 605	860	2 885	-	2 217	739	1 160	1 229	
2005.	10 133	69,8	1 693	775	2 956	-	1 924	736	1 143	906	
2006.	9 592	66,0	1 903	518	3 165	-	1 662	599	927	818	
2007.	25 519	175,7	2 285	91	4 155	14 084	1 601	612	1 050	1 641	
2008.	34 981	240,8	2 371	49	4 387	22 385	1 868	787	1 069	2 065	
2009.	38 408	264,4	2 704	313	4 893	24 433	1 868	848	1 228	2 121	
2010.	46 542	320,4	3 440	1 204	6 457	28 141	2 000	1 027	1 504	2 769	
2011.	47 317	325,8	3 753	1 115	6 864	28 097	1 998	1 032	1 565	2 893	
2012.	47 352	326,0	3 801	1 163	7 280	28 237	1 663	1 109	1 489	2 610	

⁵ Az 1998. évi XIX. tv. 196. §-a értelmében 2003. július 1-jétől 2007. május 31-ig a gyanúsítás elleni panasz: ellenvetés.

Az ügyészségi határozatok elleni panaszok számának alakulása a 2003-2012. években

Év	Összes elintézésre váró panasz		másodfokon elbírált panasz ⁶	egyéb panasz
	szám	2003. = 100%		
2003.	6 586	100,0	6 347	239
2004.	9 497	144,2	8 723	774
2005.	9 800	148,8	8 858	942
2006.	6 938	105,3	6 387	551
2007.	8 887	134,9	7 716	1 171
2008.	10 183	154,6	8 447	1 736
2009.	11 138	169,1	9 135	2 003
2010.	11 834	179,7	9 772	2 062
2011.	11 122	168,9	9 064	2 058
2012.	9 009	136,8	7 398	1 611

⁶ A 2004. és 2005. évek adatai tartalmazzák a nyomozási határidő meghosszabbítása ellen bejelentett panaszokat is.

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések alakulása a 2003-2012. években

Év	Vádlottak, akiknek ügyében fellebbezés volt		A fellebbezés					
	szám	2003. = 100%	ügyeszi		kölcsonös		nem ügyeszi	
			vádlott	%	vádlott	%	vádlott	%
2003.	18 428	100,0	5 046	27,4	2 555	13,9	10 827	58,7
2004.	17 690	96,0	4 674	26,4	2 349	13,3	10 667	60,3
2005.	16 467	89,4	4 321	26,2	2 105	12,8	10 041	61,0
2006.	16 583	90,0	4 386	26,4	1 910	11,5	10 287	62,0
2007.	14 967	81,2	3 829	25,6	1 713	11,4	9 425	63,0
2008.	16 225	88,0	4 581	28,2	1 928	11,8	9 716	59,8
2009.	15 042	81,6	4 051	26,9	1 793	11,9	9 198	61,1
2010.	14 799	80,3	3 809	25,7	2 002	13,5	8 988	60,7
2011.	16 323	88,6	4 201	25,7	2 398	14,7	9 724	59,6
2012.	15 534	84,3	3 829	24,7	2 333	15,0	9 372	60,3

11. sz. tábla

A bűnelkövetők, a fiatalok bűnelkövetők, valamint a gyermekkorú elkövetők számának és gyakoriságának alakulása a 2003-2012. években

Év	Regisztrált bűnelkövetők		100.000 lakosra jutó bűnelkövetők száma	Fiatalok bűnelkövetők			100.000 fiatalok lakosra jut	Gyermekkorú elkövetők száma	
	szám	2003. = 100%		szám	arány %	2003. = 100%		szám	2003. = 100%
2003.	118 145	100,0	1 164,9	10 473	8,9	100,0	2 050,5	3 553	100,0
2004.	130 182	110,2	1 286,8	12 325	9,5	117,7	2 465,2	3 963	111,5
2005.	133 790	113,2	1 325,2	12 197	9,1	116,5	2 457,8	3 697	104,0
2006.	124 171	105,1	1 232,2	11 287	9,1	107,8	2 268,4	3 565	100,3
2007.	116 161	98,3	1 154,0	10 909	9,4	104,2	2 205,8	3 387	95,3
2008.	116 584	98,7	1 160,6	11 438	9,8	109,2	2 346,3	3 433	96,6
2009.	112 830	95,5	1 139,4	10 036	8,9	95,8	2 113,1	2 573	72,4
2010.	122 529	103,7	1 223,5	11 248	9,2	107,4	2 440,7	2 607	73,4
2011.	112 895	95,6	1 130,6	11 034	9,7	105,4	2 476,6	2 714	76,4
2012.	100 239	84,8	1 006,6	10 056	10,0	96,0	2 343,8	2 604	73,3

A magánjogi ügyekben tett érdemi ügyészi intézkedések az eljáró ügyészségekenként a 2012. évben

Ügyészségek	Érdemi intézkedések összesen	e b b ó l				
		kereset	nemperes eljárás	per-újítási indítvány	perbe-lépés, fellépés	felleb-bezés
Főváros	4 083	334	225	0	3	89
Baranya megye	404	7	55	0	33	8
Bács-Kiskun megye	1 000	18	63	0	43	84
Békés megye	872	49	23	0	15	3
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1 586	101	1	0	363	21
Csongrád megye	936	31	10	0	14	3
Fejér megye	743	29	2	0	18	16
Győr-Moson-Sopron megye	798	65	17	0	16	20
Hajdú-Bihar megye	1 226	86	20	0	61	37
Heves megye	724	61	66	0	9	6
Jász-Nagykun-Szolnok megye	1 109	36	99	3	105	11
Komárom-Esztergom megye	1 173	62	41	0	117	43
Nógrád megye	563	20	46	0	38	7
Pest megye	1 305	92	86	0	29	30
Somogy megye	971	64	69	0	74	12
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	676	56	10	0	24	25
Tolna megye	455	25	20	0	6	2
Vas megye	849	67	168	0	19	51
Veszprém megye	791	53	27	0	28	43
Zala megye	1 039	22	123	0	15	38
Összesen:	21 303	1 278	1 171	3	1 030	549

Törvényességi ellenőrzési ügyekkel kapcsolatos ügyészi tevékenység és annak eredményessége a 2012. évben

Ügyészségek	Kiemelt intézkedé- sek száma összesen	e b b ó l			a tárgyidőszakban az elbírált intézkedések számából			az előző évben folyamatban maradt ügyekben		
		felhívás	jelzé- sek	felelősség- re vonások	f e l h í v á s		j e l z é s e k	ö v á s - l á s o k	f e l s z ó l a - l á s o k	f i g y e l - m e z t e t é - s e k
					össz.	ebből eredm.				
Főváros	1 855	417	241	1 197	381	374	236	61	37	3
Baranya megye	327	113	157	57	108	108	100	0	0	0
Bács-Kiskun megye	199	78	101	20	72	71	49	18	28	0
Békés megye	474	125	301	48	106	99	269	2	14	0
Borsod-A-Z megye	494	212	195	87	192	190	189	7	26	0
Csongrád megye	109	55	52	2	50	50	10	4	0	0
Fejér megye	472	159	179	134	142	141	79	1	42	0
Győr-M-S megye	211	98	81	32	95	95	18	3	3	0
Hajdú-Bihar megye	446	105	315	26	93	83	116	16	38	0
Heves megye	343	115	167	61	89	87	130	8	114	2
Jász-N-Szolnok megye	363	142	150	71	114	113	167	16	36	0
Komárom-E megye	510	135	332	43	107	107	122	7	47	0
Nógrád megye	124	62	46	16	60	60	2	0	6	0
Pest megye	585	233	190	162	201	200	176	24	84	0
Somogy megye	238	159	75	4	149	148	15	1	2	0
Szabolcs-Sz-B megye	639	161	452	26	138	133	391	0	0	0
Tolna megye	148	54	83	11	50	46	64	0	0	0
Vas megye	452	162	271	19	128	122	52	3	19	0
Veszprém megye	786	672	55	59	668	668	32	0	3	0
Zala megye	176	80	72	24	60	55	33	8	6	0
Összesen:	8 951	3 337	3 515	2 099	3 003	2 950	2 250	179	505	5

14. sz. tábla

A szabálysértésekkel kapcsolatos ügyészi tevékenység a 2012. évben

Ügyészségek	Szabálysértési						
	hatóság megszüntető határozata			panasz			
	érkezett ügy	tudomásul vétel	felvilágosítás, iratok, adatok kérése	érkezett ügy	elutasítás	határozat hatályon kívül helyezése	egyéb
Főváros	36 701	34 757	1 183	285	176	41	95
Baranya megye	4 471	4 296	316	59	40	13	2
Bács-Kiskun megye	3 995	3 719	295	55	26	6	16
Békés megye	3 310	2 834	822	37	24	5	8
Borsod-A-Z megye	7 041	6 832	597	58	45	7	2
Csongrád megye	3 935	3 846	242	43	32	1	11
Fejér megye	3 948	3 425	587	33	21	2	13
Győr-Moson-Sopron megye	3 826	3 669	312	23	16	0	4
Hajdú-Bihar megye	5 201	4 954	889	46	36	8	7
Heves megye	3 070	2 748	543	44	26	11	7
Jász-N-Szolnok megye	4 765	4 463	1 140	32	25	2	3
Komárom-Esztergom megye	3 342	2 910	599	44	32	8	19
Nógrád megye	1 887	1 801	132	15	11	4	1
Pest megye	9 159	8 550	785	104	50	30	19
Somogy megye	3 734	3 639	115	49	34	3	14
Szabolcs-Sz-B megye	7 458	6 961	577	50	34	2	18
Tolna megye	2 176	2 013	146	20	12	7	1
Vas megye	3 699	3 510	423	16	11	1	1
Veszprém megye	3 257	3 048	225	46	27	2	15
Zala megye	2 822	2 643	228	40	25	4	12
Összesen:	117 797	110 618	10 156	1 099	703	157	268

Elővezetések ügyészi jóváhagyása a 2012. évben

Ügyészségek	E l ő v e z e t é s				
	közigazgatási ügyben		megtagadás	tudomásul vétel	hatályon kívül helyezés
	jóváhagyás				
Főváros	78	4		932	184
Baranya megye	21	5		720	33
Bács-Kiskun megye	123	16		1 297	110
Békés megye	34	4		838	78
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	162	1		2 499	196
Csongrád megye	55	4		785	70
Fejér megye	115	1		629	80
Győr-Moson-Sopron megye	9	1		799	85
Hajdú-Bihar megye	32	8		579	287
Heves megye	106	7		1 270	59
Jász-Nagykun-Szolnok megye	55	2		657	82
Komárom-Esztergom megye	47	1		775	76
Nógrád megye	5	0		96	32
Pest megye	44	0		749	162
Somogy megye	31	8		918	91
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	101	5		1 700	153
Tolna megye	50	0		579	18
Vas megye	9	0		411	27
Veszprém megye	23	4		507	62
Zala megye	26	0		662	94
Összesen:	1 126	71		17 402	1 979

16. sz. tábla

Felelősségre vonás kezdeményezése a törvényességi ellenőrzési tevékenység során a 2003-2012. években

Év	Felelősségre vonás							
	kezdeményezése összesen		magán-jogi	törvényességi felügyeleti	módja ⁷			
	szám	2003. = 100%	tevékenység során		büntető	fegyelmi	szabálysértési	kártérítési
2003.	468	100,0	47	421	347	14	58	2
2004.	626	133,8	137	489	409	17	63	-
2005.	684	146,2	100	584	542	16	126	-
2006.	826	176,5	63	763	627	12	187	-
2007.	949	202,8	90	859	721	21	166	7
2008.	1 319	281,8	68	1 251	852	13	217	0
2009.	934	199,6	51	883	451	8	138	4
2010.	1 091	233,1	66	1 025	493	10	115	1
2011.	1 609	343,8	82	1 527	522	19	80	0
2012.	2 005	428,4	77	1 928	895	9	86	0

17. sz. tábla

Jogszabálytervezetek észrevételezése a 2003-2012. években a közérdekvédelmi szakágban

Év	Észrevételezett jogszabályok		E b b ő l érdemi észrevétel	
	szám	2003. = 100%	szám	%
2003.	1 074	100,0	282	26,3
2004.	1 229	114,4	365	29,7
2005.	958	89,2	283	29,6
2006.	561	52,2	135	24,1
2007.	818	76,2	215	26,3
2008.	565	52,6	104	18,4
2009.	574	53,4	124	21,6
2010.	281	26,2	57	20,3
2011.	278	25,9	145	52,2
2012.	281	26,2	107	38,0

⁷ 1998-2004.: a törvényességi felügyeleti tevékenység adatai.

18. sz. tábla

**Ügyészek, fogalmazók és alügyészek számának és nemek szerinti arányának alakulása
a 2003-2012. években**

Év	Főállású ügyészek ⁸		Fogalmazók, alügyészek		Ügyészek				Fogalmazók, alügyészek			
	szám	2003. = 100%	szám	2003. = 100%	férfi		nő		férfi		nő	
					szám	%	szám	%	szám	%	szám	%
2003.	1 401	100,0	452	100,0	592	42,0	819	58,0	173	38,3	279	61,7
2004.	1 453	103,7	443	98,0	609	41,5	858	58,5	164	37,0	279	63,0
2005.	1 490	106,4	468	103,5	612	40,6	897	59,4	170	36,3	298	63,7
2006.	1 538	109,8	412	91,2	622	40,1	928	59,9	148	35,9	264	64,1
2007.	1 580	112,8	364	80,5	636	40,1	952	59,9	130	35,7	234	64,3
2008.	1 612	115,1	318	70,4	646	40,1	966	59,9	109	34,3	209	65,7
2009.	1 660	118,5	270	59,7	660	39,8	1 000	60,2	86	31,9	184	68,1
2010.	1 741	124,3	261	57,7	685	39,3	1 056	60,7	86	33,0	175	67,0
2011.	1 850	132,0	402	88,9	759	41,0	1 091	59,0	118	29,4	284	70,6
2012.	1 809	129,1	497	110,0	741	41,0	1 068	59,0	143	28,8	354	71,2

⁸ A statisztikában főállás elnevezés alatt az engedélyezett létszám terhére foglalkoztatott ügyészéگی alkalmazott értendő.

19. sz. tábla

Ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2012. évben⁹

Ügyészségek	Ügyészek száma	30 év és az alatt		31-40 év között		41-50 év között		51-54 év között		55-59 év között		60 év és felette	
		szám	%	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%
Ügyészségek összesen	1 809	49	2,7	811	44,9	590	32,6	146	8,1	147	8,1	65	3,6
Legfőbb Ügyészség	98	0	0	19	19,4	40	40,8	7	7,1	23	23,5	9	9,2
Más ügyészségek	1 710	49	2,9	792	46,3	550	32,2	139	8,1	124	7,3	56	3,3

⁹ A december 31-i állapot.

20. sz. tábla

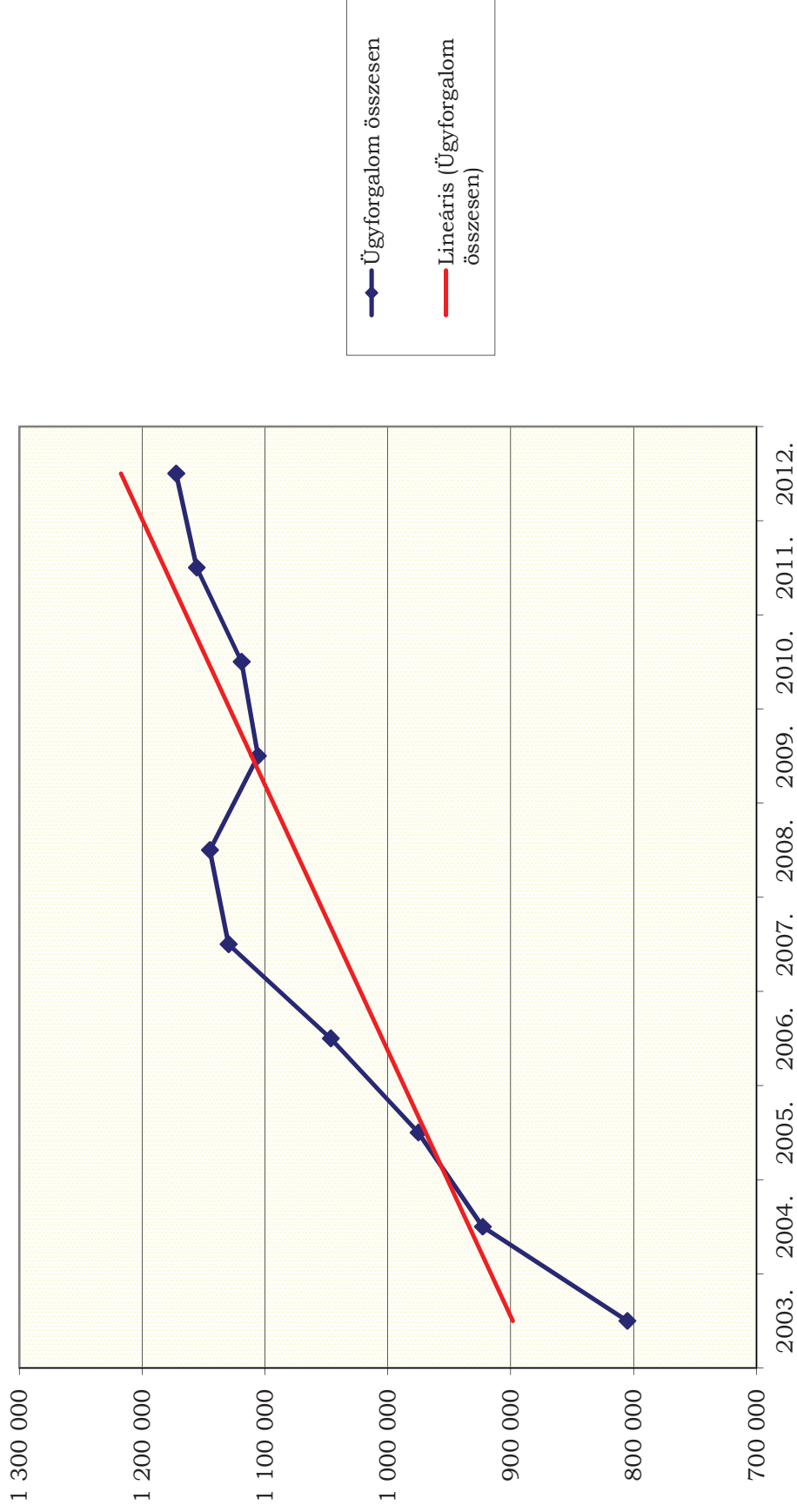
**Az egyes költségvetési előirányzatok alakulása (millió Ft, %)
a 2008-2012. években**

Megnevezés	2008.		2009.		2010.		2011.		2012.		Index %	
	elő- irányzat	telje- sítés	elő- irányzat	telje- sítés	elő- irányzat	telje- sítés	elő- irányzat	telje- sítés	elő- irányzat	telje- sítés	2012/ 2011 elő- irányzat	2012/ 2011 teljesí- tés
Személyi juttatás	19 264	20 896	19 191	19 345	19 189	19 168	21 082	20 418	24 413	24 001	115,8	117,5
Munkaadót terhelő járulékok	6 057	6 527	6 015	5 893	5 013	5 034	5 534	5 301	6 405	6 381	115,7	120,4
Dologi kiadás	2 974	2 776	3 045	2 974	3 090	3 775	3 573	3 665	4 095	4 002	114,6	109,2
Pénzeszköz átadás	932	69	187	85	89	74	92	158	120	1 678*	130,4	1062,0
Felújítás	100	110	50	50	30	34	30	32	30	60	100,0	187,5
Egyéb intézményi beruházás	671	1 224	911	1 627	1 121	1 423	1 780	1 040	835	1 478	46,9	142,1
Fejezeti tartalék	-	-	-	-	-	-	-	-	972	-	-	-
Összesen	29 998	31 602	29 399	29 974	28 532	29 508	32 091	30 614	36 870	37 600	114,9	122,8

* Tartalmazza a fejezet 2011. évi kötelezettségvállalással nem terhelt maradványának az 1186/2012. (VI. 5.) Korm. határozat szerinti átcsoportosítását a XVI. Nemzeti Adó- és Vámhivatal fejezet részére (1.621 millió forint)

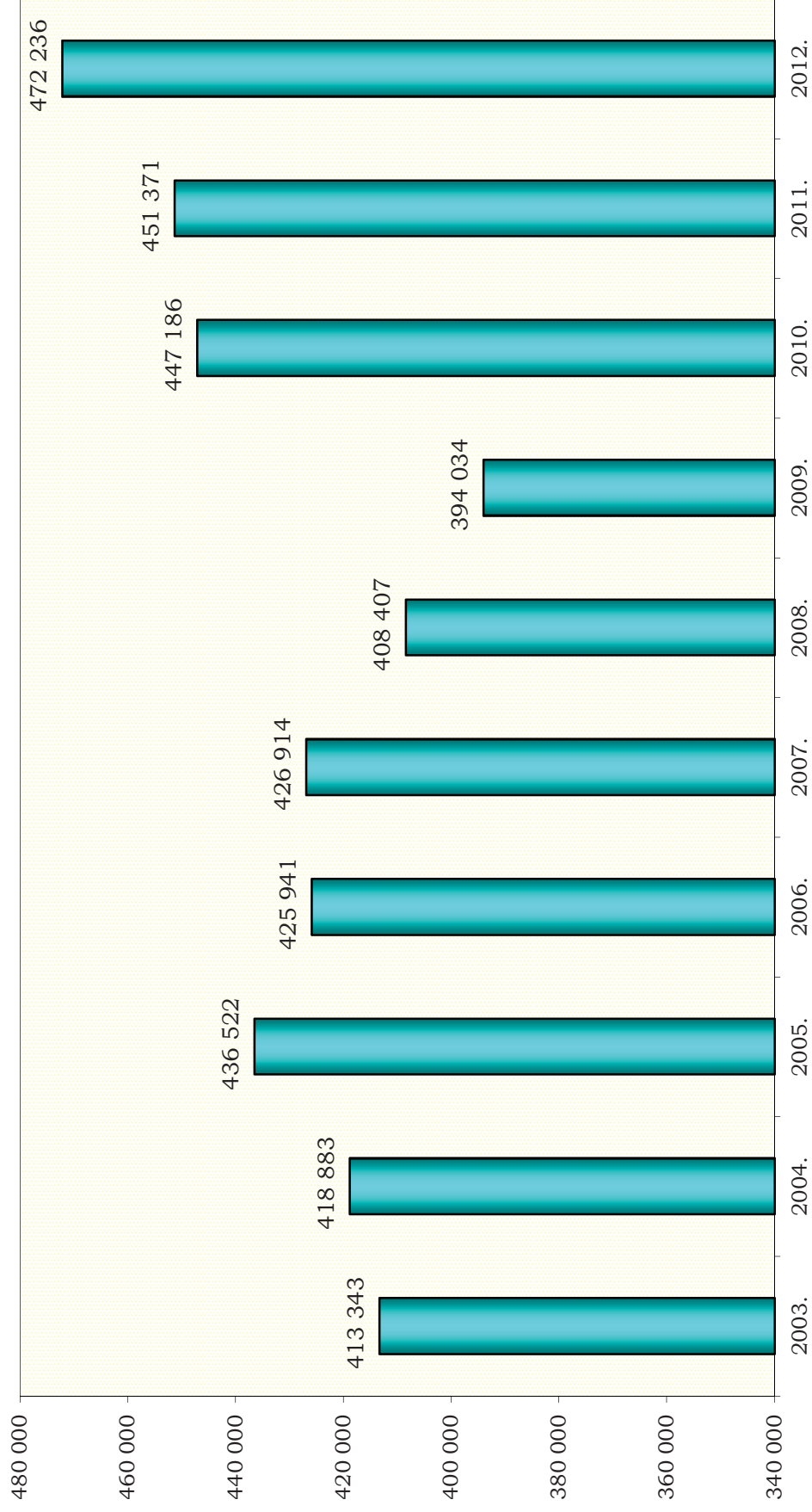
1. sz. ábra

Ügyforgalom és trend az elmúlt 10 évben

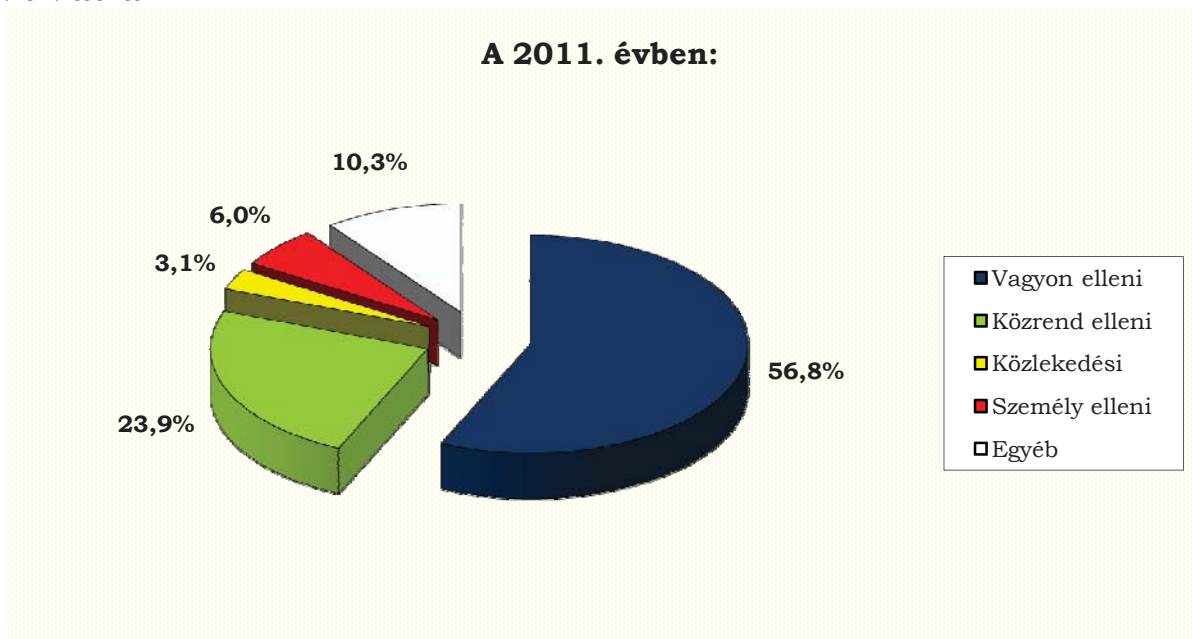
2. sz. ábra

A regisztrált bűncselekmények számának alakulása a 2003-2012. években

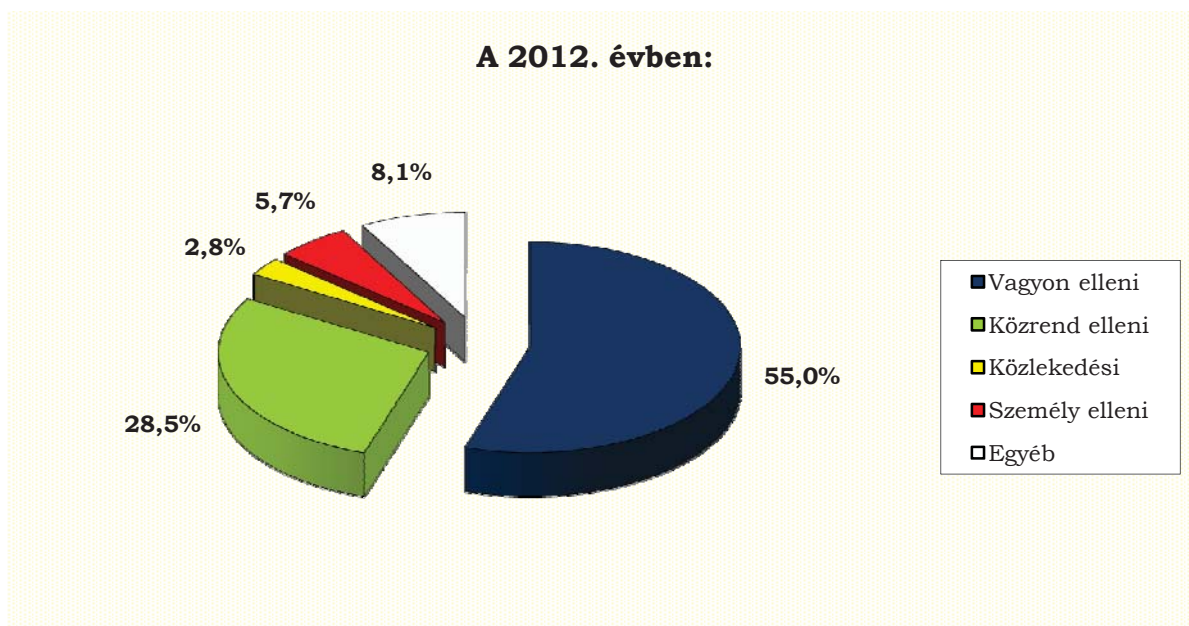

A bűncselekménycsoportok megoszlása a 2011-2012. években

3. sz. ábra

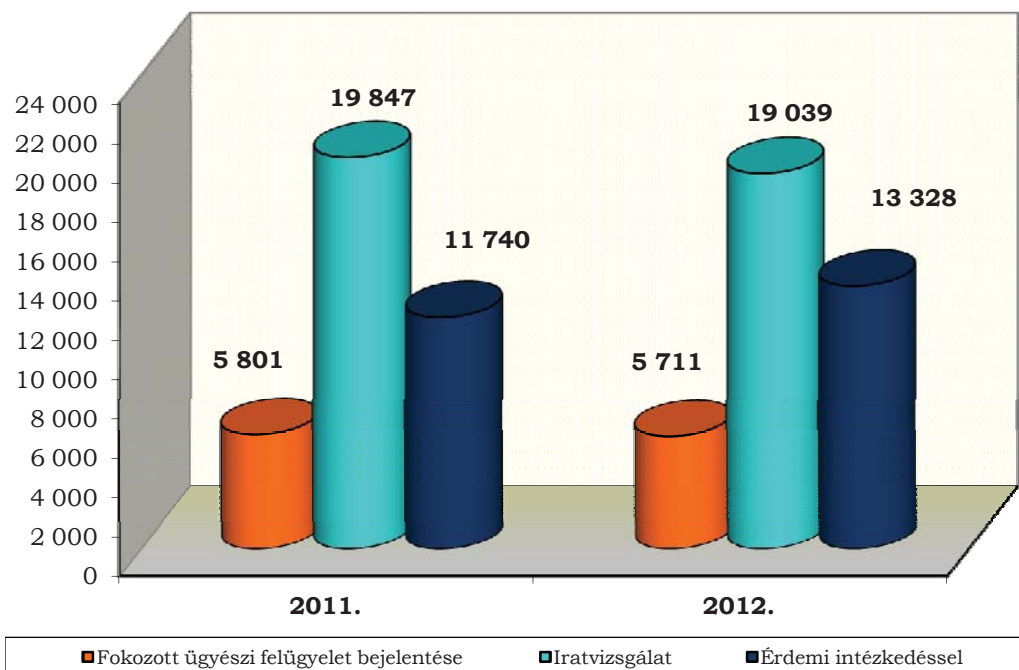

4. sz. ábra

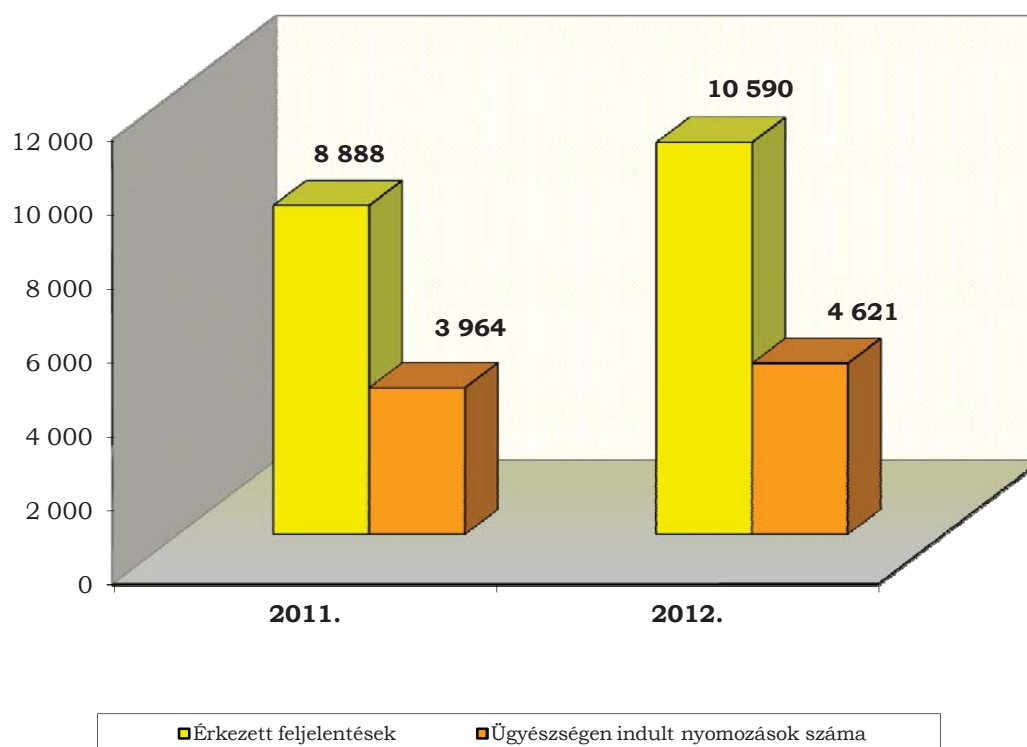
5. sz. ábra

Fokozott ügyészi felügyeleti tevékenység a 2011-2012. években

6. sz. ábra

Ügyészségi nyomozások adatai a 2011-2012. években

7. sz. ábra

Az ügyészek, alügyészek és fogalmazók számának alakulása a 2003-2012. években

